

BIG BAZAAR
Grocery, Sweets & Catering
 *Fresh Vegetables Every Thursday
 *Book your catering now.
Baljinder S. Ben
Ph: 317-640-2400
 Like our Facebook page:
 BigBazaarIndianGrocery
 5425 E. Thompson Rd., Indianapolis IN 46237

Mela
INDIAN RESTAURANT • PUB
 ਮੇਲਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਖਾਣਾ ਇਕ ਵਾਰ ਖਾਓਗੇ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਓਗੇ
Baljinder S. Ben
Ph: 317-869-2400

22KT GOLD ANTIQUE JEWELRY
Regal Jewels
 773-262-4377 BUY OR ORDER ONLINE 773-517-8574
 www.RegalJewels.com

Buying/Selling in Michigan
 All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.
Raj S. Shergill
 Broker
 5820 N Canton Center Rd, Suite 145
 734-751-4455 (Cell)
 Rajshergill@yahoo.com
CANTON REALTY

Twenty-Fifth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
 Email: punjabtimes1@gmail.com
 www.punjabtimesusa.com
 Punjab Times, Vol 25, Issue 50; December 14, 2024 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਅਕਾਲੀ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਸੰਬੰਧੀ ਭੰਬਲਭੂਸਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਲਈ ਬਾਪੀ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਵੇਂ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧੜੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁੱਠ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅੱਗੇ ਤੌਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ।

ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਤਖਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚਾ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਧੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਮਿਲਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾ ਆਉਣ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਨਾਲ, ਲੋਕਾਂ

ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵੀ ਵੱਡਾ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਰਿਵਾਇਤ ਜਾਂ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਰੱਦ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਥਕ ਦਬਾ ਹੋਣ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ

ਹੋਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਬਹਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਾਮਵਰ ਵਕੀਲ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਪੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧੀਨ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਜਾਂ ਜਥੇਬੰਦਕ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਣ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਪੀ ਪੀ ਲ ਰਿਪ੍ਰਜੈਂਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਕੇਵਲ ਬ੍ਰਹਮੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1978-79 ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ

ਤਨਖਾਹ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਧੜੇ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਬਾਪੀ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਅਧੀਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਸੰਬੰਧੀ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਣਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ

ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਸੀ। ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਾਮਵਰ ਮਰਹੂਮ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਰੱਦ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਥ ਤਾਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਜੇਕਰ ਨਿਰਪੱਖ ਭਰਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਣ ਨਹੀਂ ਕਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਰਹੂਮ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਪੋਤੇ ਗੁਰਜੀਤ ਤਲਵੰਡੀ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਿੰਘ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿੱਚ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਈਅਦ ਵਸੀਮ ਰਜਵੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਐਰੀਡੀਵਿਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ।

ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਸੀ। ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਾਮਵਰ ਮਰਹੂਮ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਰੱਦ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਥ ਤਾਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਜੇਕਰ ਨਿਰਪੱਖ ਭਰਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਣ ਨਹੀਂ ਕਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਰਹੂਮ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਪੋਤੇ ਗੁਰਜੀਤ ਤਲਵੰਡੀ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਿੰਘ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿੱਚ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਈਅਦ ਵਸੀਮ ਰਜਵੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਐਰੀਡੀਵਿਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ।

ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਾ

ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬਣ ਹਰਮੀਤ ਕੌਰ ਢਿਲੋਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸਹਾਇਕ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਅਹੁਦਾ, ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖੁਦ ਪੋਸਟ ਪਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ . ਹਰਮੀਤ ਕੌਰ ਢਿਲੋਂ ਉਘੀ ਵਕੀਲ ਹੈ। . ਹਰਮੀਤ ਕੌਰ ਅਮਰੀਕਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਘਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ
Buying or Selling Home?
 Contact PRADEEP SINGH
COLDWELL BANKER REALTY
847-322-5832
 ishowhomes@yahoo.com
 1501 E Woodfield Rd Ste 113E, Schaumburg 60173

India Palace Restaurant And Banquet Hall
 Best Price Wholesale
 Ph: 630-400-0996
Lakhvir S. Johal
 Ph: 317-709-7800
Restaurant-Fine Indian Cuisine
 (Ph: 317-298-0773)
Banquet Hall Available Up to 550 People
 Amber Carmel Ph: 317-580-0828
Amber Indianapolis Ph: 317-578-4400
 Royal, Indianapolis, 317-893-2633
Desi Bazar Grocery Store Restaurant, Ph: 317-888-2040
Desi Bazar Indianapolis, Ph: 317-709-7800

Singh Auto Group
 3983 ST RD 38E
 Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300
www.singhautosgroup.com
University Motors
 3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100
www.universitymotors1.com
 Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.
ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

RESTAURANT SUPPLY WHOLESALER
 ਉੱਚ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ, ਪਤੀਲੇ, ਕੁੱਕਵੇਅਰ, ਸਰਵਵੇਅਰ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਜੂਸਰ, ਐਸਪਰੈਸੋ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
Prag International RAVI KAPOOR CEO
 1125 Howard Street, Elk Grove Village, IL 60007
 Ph: 847-979-5970, 847-979-5990, 847-228-0150, pragint@aol.com

Devon COME VISIT US
Regal Jewels
 773-262-4377 www.RegalJewels.com
LITTLE INDIA CHICAGO
 2625 W. Devon Ave. Chicago, IL 60659
www.RegalJewels.com
 PH: 773-262-4377 WA: 773-517-0574

ਸਫ਼ਰ-ਏ-ਸ਼ਹਾਦਤ

ਸਾਹਿਬ ਏ ਕਮਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਲਖਤ-ਏ-ਜਿਗਰ ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਕੋਟਨਿ-ਕੋਟ ਪ੍ਰਣਾਮ

ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਓਕ ਕਰੀਕ ਵਿਖੇ ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ **ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਥਾ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ**

22 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ 29 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ

22 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ, ਸਵੇਰੇ 11: 00 ਤੋਂ 1: 00 ਵਜੇ ਤੱਕ

23 ਤੋਂ 29 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ: ਸ਼ਾਮ 5: 00 ਤੋਂ 7: 00 ਵਜੇ ਤਕ ਹੋਣਗੇ।

ਕਥਾਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਲਵੀ

ਹਜ਼ੂਰੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੰਬੇ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ।

ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ, ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਸ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ ਵਲੋਂ ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ।

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਫੋਨ: 414-736-6580

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਦਮਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੰਘੀ 6 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੋਰਿਡਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਬੇਟਾ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਬੇਟੀ ਰੀਤੂ ਸਿੰਘ, ਨੂੰਹ ਡੋਨਾ ਐਲਬਰਟਸਨ, ਪੋਤੀ ਅਤੇ ਪੋਤਰਾ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ, 14 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10:00 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 12:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੈਲੀ ਅਤੇ ਸਪੈਲਡਿੰਗ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ ਅਤੇ ਸਮਸ਼ਾਨਘਾਟ 1787 ਡੀਅਰਫੀਲਡ ਰੋਡ ਹਾਈਲੈਂਡ ਪਾਰਕ ਨਿੱਖੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਪਰੰਤ ਅੰਤਮ ਅਰਦਾਸ ਦੁਪਹਿਰ 1:00 ਵਜੇ ਤੋਂ 3:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ।

ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਆਇਓਵਾ ਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
* ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ

ਚਾਹਵਾਨ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਮਿ. ਸਿੰਘ ਫੋਨ: 515-291-1961

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ!

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਡਰਾਈਵਰ ਭਰਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

WE'RE HIRING!

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਟਰਮੀਨਲ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਓ ਟੀ ਆਰ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਟੈਕਸਸ ਅਤੇ ਟੈਕਸਸ ਤੋਂ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਲਈ ਪੱਕੇ ਲੋਡ।

Contact Us For Details

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

OTR Drivers
Michigan Terminal
MI to TX dedicated runs

+1 (734) 209-1964

+1 (734) 228 6300

UMATRAVELS

2541 W. Devon Ave.,
Chicago, IL 60659

For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad,
Hydrabad-Madras

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

looking for a USA Citizen match for 6/1988 born, 5'9" divorced girl and has one child living with. She has completed her nursing associate in India, currently working in India and holding a Canada visitor visa. The girl belongs to Punjab (Ludhiana). Please contact us at: Cell 262-960-7366. 47-49

Jat Sikh family seeks a comparable match from a progressive family for their 1991 born, 5'7", US-born daughter. Her background is in chemical engineering, and she is currently a department manager at a Fortune 500 multinational corporation. She lives in Chicago. Please contact with details at

surjitkaur1937@outlook.com or 224-422-4773. 44-47

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Arora family seeks a compatible match for their 33 years, 5'11" handsome turbaned son. Boy has done Masters (Data science and Analytics) from University of Illinois Urbana Champaign & working as a Software engineer in reputed company in Chicago. He is willing to relocate within United States. He is on H1B visa and green card (I-140) is under process. Cast no bar. Please Contact us at +1 2176488985 (Call/ WhatsApp), +91 9289886133 (whatsapp) or Email at: tejveeraroras@gmail.com 47-50

Jat Sikh parents looking for a suitable match for their 27, 6'-0" son, born & raised in the US. He is currently an AVP for an investment bank and resides in Chicago. Looking for a match from Jat Sikh family, U.S. or Canadian Citizen. Please contact us at 1-224-545-1048 or singhpaul696@gmail.com 45-48

Seeking gursikh and educated match for Saini sikh turbaned boy. 97 born, 5'4". B.Tech from IIT, Guwahati. Working as Sr. Engineer in MNC in Bangalore. Serious enquiries, please contact us at: 765-570-0149 (USA) or 98182-87307 (INDIA) 44-47

Ramgarhia Family seeks a suitable match for their USA Born and Raised 30 year 5'6.5" Gursikh Boy, PhD. Girl should be Gursikh and educated. Caste no bar. If you are interested please call us at 224-422-4773.

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਵੈਲ ਸੈਟਲਡ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲੀ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, 1987 ਬੋਰਨ, ਕੱਚ 5'-11", ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਡਿਗਰੀ ਹੋਲਡਰ, ਸੌਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਵਧੀਆ ਜੌਬ ਕਰਦੇ, ਵੈਲ ਸੈਟਲਡ, ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ, ਬੇ ਏਰੀਆ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ (ਅਮਰੀਕਾ) 'ਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 4 ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇਨੋਸੈਂਟਲੀ ਡੀਵੋਰਸਡ (ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ), ਲੜਕੇ ਲਈ ਗੁਰਸਿੱਖ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ, ਸੋਹਣੀ, ਵੈਸ਼ਨੂੰ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ/ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 1-510-281-7065 ਜਾਂ ਵ੍ਹਾਟਸਐਪ +91-98993-79442 'ਤੇ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵੇਰਵੇ ਈਮੇਲ cjsingh55@gmail.com 'ਤੇ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। 41-44

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

For Emergency
Call anytime at
847-436-9010

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares
available

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

847-359-0746

Punjab Times
Established in 2000
25th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:
Amolak Singh Jammu
Managing Editor
Jaspreet Kaur
Astt. Editor
Amrit Pal Kaur

Photographer
Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Gurbakhsh Singh Bhandal
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur
Correspondents
California
Ashok Bhaura

New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 130 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ
ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ
ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ
ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ
ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਪੇ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ
ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claim made in the
advertisement published in
Punjab Times.

All disputes subject to
Chicago jurisdiction.

ਅਸਤੀਫਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੀ
ਮੁਹਲਤ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ: ਭੁੰਦੜ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਭੁੰਦੜ ਨੇ ਅੱਜ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ
ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੁਹਲਤ
ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦੜ, ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਤਖਤ ਸ਼੍ਰੀ
ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ
ਦੇ ਅਸਤੀਫਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ
ਜਥੇਦਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਚ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ
ਪਾਲਣ ਲਈ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੁਹਲਤ ਮੰਗੀ ਸੀ, ਜੋ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਗਲਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਮੋਹਣ
ਸਿੰਘ ਬੰਗੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਜਥੇਦਾਰ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਅਤੇ ਭਾਈ
ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏਪੁਰ ਚਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਢਾਂਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖਿਲਾਫ ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਚ ਦਿੱਤਾ ਹਲਫਨਾਮਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ
ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੀ ਝਾੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟਿਆਲਾ
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਾਬਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਢਾਂਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਤੇ 2012 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ
ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਅਤੇ
ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 12 ਸਾਲ
ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲੀ ਸਕਿਓਇਤ ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ
ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਤੱਤਕਲੀਨ ਐਸ.ਐਚ.ਓ
ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਹੁਣ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ ਰੈਂਕ ਦੇ
ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਤਤਕਲੀਨ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ ਬਾਅਦ
ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਐਸ.ਪੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ ਸੇਵਾ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ
ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੀ ਝਾੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟਿਆਲਾ
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਾਬਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਢਾਂਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਤੇ 2012 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ
ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਅਤੇ
ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 12 ਸਾਲ
ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲੀ ਸਕਿਓਇਤ ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ
ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਤੱਤਕਲੀਨ ਐਸ.ਐਚ.ਓ
ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਹੁਣ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ ਰੈਂਕ ਦੇ
ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਤਤਕਲੀਨ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ ਬਾਅਦ
ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਐਸ.ਪੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ ਸੇਵਾ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਿਰਤਕਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਇੱਕ
ਸਕਿਓਇਤ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ
ਪਸਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ
ਢਾਂਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਤੇ 7 ਦਸੰਬਰ
ਦੀ ਤਰੀਕ ਵਾਲੀ
ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 208
ਵਿੱਚ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ ਦੀਆਂ
ਧਰਾਵਾਂ 302 ਹੱਤਿਆ 3076
ਜਬਰਜਨਾ ਅਤੇ 506
ਅਪਰਾਧਕ ਧਮਕੀ ਲਾਈਆਂ
ਗਈਆਂ ਹਨ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ ਨੇ
ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 29 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੁਕਮ
ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਸ਼ੀਲ ਨਾਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ
ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦੁੱਖਦਾਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ
ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਹੱਤਿਆ
ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਕਿਓਇਤ ਕਰਤਾ
ਵੱਲੋਂ 24 ਮਈ 2012 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਹਿਲੀ
ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਐਫ. ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ

ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ
ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਤੇ
ਗੈਰ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ
।ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਮਹਿਲਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਇੰਦਰ
ਕੌਰ ਨੇ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ
ਦੌਰਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਸਕੇ ਭਰਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਤੇ
ਜੀਜੇ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ
ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਖਾਣ ਨਾਲ ਹੋਈ
ਸੀ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਿਰਤਕਾਂ ਦੀ ਮਾਂ
ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 8
ਮਈ 2012 ਨੂੰ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ
ਦੀ ਮੌਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੜਬੜ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ
ਸੀ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ ਮੁਤਾਬਕ 19 ਜੂਨ 2012 ਨੂੰ 9
ਨਵੰਬਰ 12 ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ 2012 ਤੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ
ਦੀ ਭੈਣ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਬਾਬਾ ਢਾਂਡਰੀਆਂ
ਵਾਲੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰ
ਸਕਿਓਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਤਤਕਲੀਨ ਐਸਐਸਪੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼
ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 7 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸਕਿਓਇਤ
ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜਾਂਚ 'ਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਵਾਂਗੇ: ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਾਂਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਉਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 12 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਬਾਰਾ
ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪੁੱਜਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਡੇਰੇ
ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਲਈ ਆਏ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਏ, ਉਹ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਮੀਦ
ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਚਾਈ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹਾ
ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡੱਲੇਵਾਲ ਨਾਲ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸੈਂਕੜੇ ਕਿਸਾਨ

ਖਨੌਰੀ : ਖਨੌਰੀ ਬਾਰਡਰ ਉੱਤੇ ਕਿਸਾਨੀ
ਮੰਗਾਂ ਲਈ 16 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮਰਨਵਰਤ ਤੇ ਬੈਠੇ
ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ ਦੇ
ਸਮਰਥਨ ਚ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਭੁੱਖ
ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਇਸ ਦੌਰਾਨ 1000 ਤੋਂ ਵੱਧ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਧੀ, ਸਿਰਫ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ
।ਖਨੌਰੀ ਬਾਰਡਰ ਤੇ ਚੁੱਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਲੇ। ਪਿੰਡਾਂ
ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਲੰਗਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।
ਡੱਲੇਵਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚ ਵੀ ਚੁੱਲਾ ਨਹੀਂ ਬਲਿਆ
।ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨੂੰ ਹ
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਪੋਤੇ ਜਿਗਰ ਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ
ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਉੱਤੇ ਰਹੇ। ਮਰਨ

ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਦਵਾਈ ਦੇਣ ਦੀ
ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ। ਚੈੱਕ ਅਪ ਲਈ ਪੁੱਜੇ ਡਾਕਟਰ ਸ਼ੇਰੀਆ
ਕੋਸ਼ਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ
ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈਸੀਯੂ ਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ
ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਡਨੀ ਤੇ ਲਿਵਰ ਤੇ
ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੁਗਰ ਲੈਵਲ ਅਤੇ ਬੀਪੀ
ਵੀ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ
ਅਭਿਮਨੂ ਕੁਹਾੜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੱਲੇਵਾਲ ਨੂੰ
ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਉੱਠਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ
ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ
ਨਤੀਜੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਾਂਦੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ | ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ | ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ | ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੇਟ)
ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ
ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ (ਹੈਪੀ ਹੀਰ)
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ |
|---|---|--|---|

ਇੰਡੋ-ਅਮੈਰਿਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ) ਵਲੋਂ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਸਮਾਗਮ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਇੰਡੋ-ਅਮੈਰਿਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ) ਵਲੋਂ 30 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲਹਿਰ, ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ, ਬੱਬਰ ਲਹਿਰ ਆਦਿ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ (ਯੂ.ਕੇ.), ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਣਾ, ਜਸਵੀਰ ਦਿਓਲ (ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਐਮ.ਐੱਲ.ਏ.), ਡਾ. ਸਵੈਮਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਛੜ ਗਏ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ, ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ, ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਕ ਮਿੰਟ ਦਾ ਮੌਨ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸੰਤ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ (ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨਿਊ ਯਾਰਕ) ਵਲੋਂ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਗਲਾ ਪੜਾਅ ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਪਗਡੰਡੀਆਂ' (ਅੰਜੂ ਰੱਤੀ), 'ਕਿਣ-ਮਿਣ' (ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਪਾਸਲਾ) 'ਖੇਡ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ' (ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ), 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨੇ' (ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ), 'ਪੇਂਡੂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਰੂੜੇ-ਕਪੂੜੇ' (ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਧਰਮਪਾਲ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸੁਖਵੀਰ ਕੌਰ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਜੋਤੀ), 'ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ' (ਐੱਚ. ਐੱਲ. ਕਪੂਰ), 'ਲੋਹ ਪੁਰਖ ਮਰਜੀਵਤਾ- ਕਾਮਰੇਡ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤੰਤਰ' (ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾਇਆ ਅਤੇ ਸੁਲੱਖਣ ਸਰਹੱਦੀ), 'ਨਿੰਗਰ ਖੰਭਾਂ ਦੀ ਉਡਾਣ' (ਸੰ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਪੰਧੋਰ, ਰਵੀ ਸ਼ੇਰ ਗਿੱਲ, ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਚਹਿਲ), 'ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ' (ਪ੍ਰੋ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ), 'ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ'

(ਡਾ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ), ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ' (ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੰਵਰਾ) ਆਦਿ ਸਨ।

ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਮੁਖ਼ਤਸਰ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵੀ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁਖਜੀਤ

ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਕਾਰ ਸਿੰਘ ਡੁਮੇਲੀ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਰਕੇ ਫਰੋਲਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁਲਮੋ-ਸਿਤਮ ਤੱਕ ਲਿਆ ਕੇ ਮੁਕਾਈ।

ਮੁਹੱਬਤ ਅਧੀਨ ਲੜਨ-ਮਰਨ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਈ।

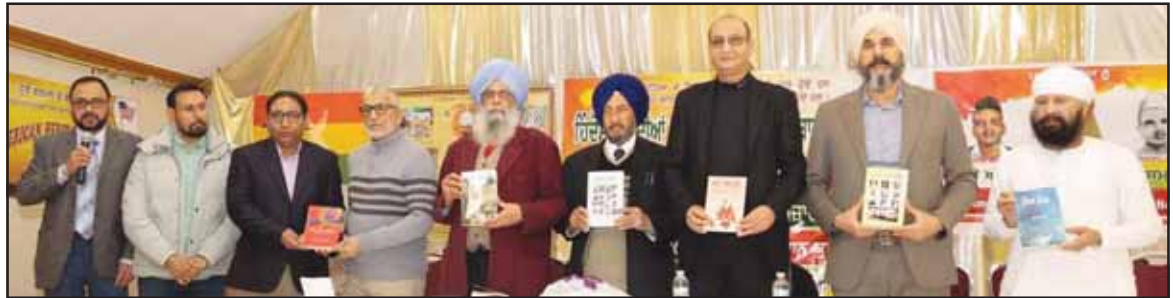
ਡਾ. ਸਵੈਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ

ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਮਾਸਟਰ ਧਰਮ ਪਾਲ ਉੱਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਤੋਂ ਹੀ ਜੇਤ ਜਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਹੋਰ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਲੋਅ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਨਗੇ। ਸ਼ਫੀਕ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਭਾਵੁਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਦੇਵ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਵੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦੀ ਸਾਂਝ ਪੁਆਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਟ੍ਰਾਈ ਸਟੇਟ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਭਰਪੂਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਤਿਗੁਰ ਸਵੈਟਸ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ। ਜਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪੁਨੀ ਅਤੇ ਚਾਹ-ਪਕੌੜਿਆਂ ਦੀ ਰਸਦ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਅਮਰੀਕ ਗ੍ਰਾਫਿਲ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਬਣਾਇਆ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਨਮੋਹਨ ਪੁਨੀ (ਇੰਡੋ-ਅਮੈਰਿਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨਿਊਯਾਰਕ), ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸਲੋਚ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨਿਊਯਾਰਕ), ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਾਰੀ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਨਿਊਯਾਰਕ), ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾਨਪੁਰ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਬਾਈ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਿਊਯਾਰਕ), ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ (ਗਲਪ-ਲਿਖਾਰੀ), ਤਰਲੋਕਬੀਰ (ਕਵੀ), ਡਾ. ਸੰਦੀਪ (ਆਲੋਚਕ), ਜਸਵੀਰ ਉੱਭੀ (ਲੇਖਕ) ਬਲਬੀਰ ਡੁਮੇਲੀ (ਕਵੀ), ਜਸਵੀਰ ਡੁਮੇਲੀ (ਕਵੀ), ਰੀਟਾ ਕੋਹਲੀ (ਸੰਗੀਤਕਾਰ) ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਰ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋਵਾਲ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੰਡਿਆਲਾ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ (ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰੂਘਰ), ਮੈਡਮ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ, ਮਲਕੀਤ ਮਾਣਾ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਰਾਇ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ) ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਨੇ ਨਿਭਾਈ।

ਇੰਡੋ-ਅਮੈਰਿਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ) ਵਲੋਂ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ (ਖੱਬਿਓਂ ਸੱਜੇ) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ, ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਅਮਰੀਕ ਗ੍ਰਾਫਿਲ, ਮਨਮੋਹਨ ਪੁਨੀ, ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਯੂ.ਕੇ., ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਣਾ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਡਾ. ਸਵੈਮਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸਲੋਚ।

ਕੌਰ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੰਵਰਾ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ, ਅਮਰੀਕ ਗ੍ਰਾਫਿਲ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਅਵੈਸ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਰੇਸ਼ਮ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸ਼ਿਅਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ।

ਅਗਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਕੀਤੇ। ਸਭ ਤੋਂ

ਕਾਂਗਣਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਣ ਵੇਲੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫੀਸਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਅਹਿਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ।

ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਯੂ.ਕੇ. ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਸਰਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਕੀਦੇ, ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ

ਇਹ ਆਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਸਨ ਇਉਂ ਹੀ ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰਿਚਮੰਡ ਹਿਲ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਇੰਡੋ-ਅਮੈਰਿਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ

ਕੌਮਾਂ ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਕਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ, ਅਣਖ ਮਰੇ ਤੋਂ ਕੌਮ ਹੈ ਮਰ ਜਾਂਦੀ।
ਉਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੂਜੇ, ਬਿਪਤਾ ਹੱਸ ਕੇ ਕੌਮ ਜੋ ਜਰ ਜਾਂਦੀ।

ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਲਾਸਾਨੀ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੰਗ-ਏ-ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਦਲੇਰੀ ਦਾ ਪਰਿਚੈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮਿਸਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਫੇਰ ਜਿਸ ਜੁਰਅਤ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ 9 ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਬਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਤੇ 7 ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਹਰ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੂਜਾ ਉਦਾਹਰਨ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਬਸਾਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਕੋਟਨਿ ਕੋਟਿ ਪ੍ਰਣਾਮ!

ਵਲੋਂ: ਸ. ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਕੰਪਿਊਟਰੀ ਲੋੜਾਂ' ਬਾਰੇ ਕਰਵਾਈ ਵਰਕਸ਼ਾਪ

ਪਟਿਆਲਾ: ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਕੰਪਿਊਟਰੀ ਲੋੜਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਦਿਨਾ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਲਗਵਾਈ ਗਈ। ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੌਰਾਨ ਉੱਘੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਮਾਹਿਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਲਈ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਡਾ. ਸੀ.ਪੀ. ਕੰਬੋਜ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਕਨੀਕੀ ਨੁਕਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਭਿਆਸ ਰੂਪ 'ਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ 'ਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ, ਲਿਖਾਰੀਆਂ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਰਨਾਂ

ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਫ਼ਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਗਤੀ ਭਾਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਟੀਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨਤਾ 'ਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਆਰੰਭ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਜੁਝਾਰੂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਾਂਗ ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਮਸ਼ੀਨੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨਤਾ ਲਈ ਸਾਂਝੇ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਨ। ਡਾ. ਸੀ. ਪੀ. ਕੰਬੋਜ ਨੇ ਚਾਰ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੇ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਫੋਂਟਸ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਫਟਵੇਅਰਜ਼ ਦੀ ਸਹੀ ਤੇ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਡਿਜੀਟਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੈਜੈਂਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੌਦਦ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਰੂਪ 'ਚ ਵੱਡਮੁੱਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਕੰਬੋਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਰਾਹੀਂ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਰਚਿਆ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਖਜ਼ਾਨਾ

ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਲ ਰੂਪ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਅੱਪਲੋਡ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਮਸ਼ੀਨੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਅਮੀਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਉਦਮ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਟਰੇਨਿੰਗ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸ. ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਆਰੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ

ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥ ਮਾਰਨ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਮਾਹਿਰ ਡਾ. ਸੀ.ਪੀ. ਕੰਬੋਜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਸ਼ਾਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਲੋਕ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਖੋਜ ਅਫਸਰ ਡਾ. ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚਹਿਲ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਭੁਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਰਵਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਡਾ. ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਨਸ਼ੇ ਕਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਮੌਤ

ਰੁਪਾਣਾ (ਮੁਕਤਸਰ): ਫੁਲੇਵਾਲਾ 'ਚ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਟੀਕੇ ਵਾਲੀ ਸਰਿੰਜ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਚਾਨਣ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਚੰਨੀ ਪੁੱਤਰ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ - ਰੁਪਾਣਾ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਰੁਪਾਣਾ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਦੱਸਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ 10 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਅਤੇ 7 ਕਿੱਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਬਾਣਾ ਸਦਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿੰਡ ਰੁਪਾਣਾ 'ਚ ਬਿਨਾਂ ਡਰ ਤੋਂ ਨਸ਼ਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਮੁਹਤਬਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਅੱਗੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਿੰਡ ਰੁਪਾਣਾ 'ਚ ਘਰਾਂ ਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਨਸ਼ਾ ਬਰਾਮਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

'ਅਜੀਤ ਸੈਣੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਭੇਟ

ਜਲੰਧਰ : ਜਲੰਧਰ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਇੱਕ ਭਾਵਪੂਰਤ ਸਮਾਗਮ ਕਰਕੇ ਉੱਘੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀ ਅਜੀਤ ਸੈਣੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ "ਅਜੀਤ ਸੈਣੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ" ਉੱਘੇ ਕਵੀ ਡਾਕਟਰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾਕਟਰ ਸੁਸ਼ਮਾ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਉੱਘੇ ਹਿੰਦੀ ਲੇਖਕ ਸੁਰੇਸ਼ ਸੇਠ ਸਨ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਉੱਘੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਾਣਕ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਕਮਲੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ। ਉੱਘੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, "ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼" ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੰਨਤ, ਡਾਕਟਰ ਸੁਸ਼ਮਾ ਚਾਵਲਾ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਓਐਸਡੀ ਡਾਕਟਰ ਕਮਲੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਅਤੇ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਾਣਕ ਨੇ ਅਜੀਤ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ

ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਦੀਆਂ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ।

ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਐਚ.ਐਸ.ਕਾਲੜਾ, ਦੀਪਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਤੇ ਕਰਨਲ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਮਾਗਮ

ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਉਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਦੁਆਬਾ ਕਾਲਜ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਸਾ ਵਿਹਾਰ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ "ਅੱਜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼" ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸਮੇਤ ਉੱਘੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰਿੰਦਰ

ਸੈਣੀ ਨੇ ਅਜੀਤ ਸੈਣੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਡਾਕਟਰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜੀਤ ਸੈਣੀ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਭਾਵੁਕਤਾ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ੁੱਭ ਬਾਰਡਰ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਖਾਰਜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ - ਪੰਜਾਬ- ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸ਼ੁੱਭ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੇਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਆਈਨ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁੱਭ ਬਾਰਡਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਬਾਰਡਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀ ਸ਼ਾਹ ਮਾਰਗ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇਅ ਐਕਟ ਅਤੇ ਬੀ. ਐਨ. ਐਸ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਸੁਰਿਅਕਾਂਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਟਾਈਟਲਰ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਵਿਰੁੱਧ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭੇ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਮਨਮੋਹਨ ਕੌਰ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ 'ਚ ਟਾਈਟਲਰ ਖਿਲਾਫ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੱਜ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਨਮੋਹਨ ਕੌਰ ਲਾਪਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਨਾਲ ਬਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਰੀਆ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ, ਜਦ ਕਿ ਦੂਜੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਨੁਜ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ. ਪੰਚੋਲੀ ਨੂੰ 20 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦੀਪਕ ਬਾਲੀ ਵਲੋਂ ਨਵੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

ਜਲੰਧਰ: ਉੱਘੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਦੀਪਕ ਬਾਲੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਹੈਰੀਟੇਜ ਐਂਡ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਉਹ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਰਕਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੀਪਕ ਬਾਲੀ ਨੇ ਰਾਜਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸੰਦੀਪ ਪਾਠਕ, ਰਾਜਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਰਾਗਵ ਚੱਢਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰੀ ਤਰੁਣਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੌਦ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਦੀਪਕ ਬਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੇ ਕਲਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਲਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਦੀਪਕ ਬਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਸੰਸਥਾ ਸ੍ਰੀ ਹਰਬਲ ਸੰਗੀਤ ਮਹਾਸਭਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ?

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਤੇ ਹੋਏ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਉਪਰੰਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਆਫੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਘੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਨਵਚੇਤਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਤੋਂ ਪਰਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਪੰਥਕ ਸਫਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਯਤਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਹਨ ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਘੱਟ ਅਤੇ ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵੱਧ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

-ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਇਕੋਤਰ ਸੋ ਕਮੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਦੇ ਦਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਾਰਟੀ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਹੱਥ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਉਹ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਏਜੰਡੇ ਦੇ। ਇਹਨਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ 1994 ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਨਿਗਾ ਮਾਰ ਲੈਣੀ

ਚਾਹੀਦੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕੋਲ ਨਾ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ। ਸਗੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਧਿਰ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਖੜੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਪਿੱਛੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਨਵਿਆਇਆ ਹੋਇਆ ਏਜੰਡਾ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਆਪਣੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਵਿਆਉਣ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਖੋਡ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀਆਂ ਗੀਟੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ।

-ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਕਿਹੜੀ ਹੈ? ਇਹ ਧਿਰ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖਵਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਕਸਦ ਹਰ ਵੇਲੇ ਭਾਜਤਾਂ ਪਾਈ ਰੱਖਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਜਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਚ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਦੇ ਰਿਫਰੈਂਡਮ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਖੁਆਰੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ

ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ "ਜਿੰਦਾ ਸ਼ਹੀਦ" ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਤੇ ਜਾਂ 'ਹਕੂਮਤ' ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾਉਣ ਵਰਗੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣਾ। ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਇਹ ਵਰਤਾਰੇ ਬੜੇ ਬੜੇ ਚਿਰੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਚੋਂ ਵਿਸਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਧਿਰ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਝੁੱਗਾ ਚੌੜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ 'ਚੌੜਾ' ਇਸੇ ਧਿਰ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੈ।

-ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਮਰ 70 ਸਾਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਜੇ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਬਿਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਯੁੱਧਕਾਰੇ ਵਲ ਧੱਕਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਇਸ ਪੀੜੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੋ ਕਾਲਡ ਨਾਮੀ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜੋ ਝੂਠੇ ਤੱਥ ਇਜਾਦ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

-ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਤਬਕਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਹਲਾ ਹਲਾ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ

ਕੱਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੇ ਹੀ ਬਦਲ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਚੌੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਣੇਗਾ।

-ਸਿਆਸੀ ਪੱਖ ਤੋਂ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੰਥਕ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸਿਆਸੀ ਆਤਮ ਘਾਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਕਿਪਟ ਦਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਭਿਆਲੀ ਪਾਉਣੀ ਹੀ ਪਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

-ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਕਦੇ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਲੀ ਚੈਲੰਜ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਵੇ ਨਾ, ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ?

ASHKE BHANGRA CLUB
ABC CHICAGO ORGANIZING
PUNJAB FOLK DANCE CLASSES
BHANGRA, JHOOMER, LUDDI, SAMMI, JINDUA
FOR KIDS, YOUTH & ADULTS
 PALATINE, CHICAGO
 Coach from Punjab
NAVJODH SINGH BAJWA
224-447-8307
 @ASHKE_BHANGRA_CLUB

Singh Tax & Accounting Services LLC.
SINGH AUTO & HOME INSURANCE
 Individual & Business Tax related Services

ਸੇਵਾਵਾਂ: *ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰੇਕ ਸੇਵਾ ਜਿਵੇਂ, ਟੈਕਸ ਫਾਈਲਿੰਗ, ਟੈਕਸ ਪਲਾਨਿੰਗ ਅਤੇ ਆਈਆਰਐਸ ਐਂਡਿਟ (ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਬਿਜ਼ਨਸ) ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
 * ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿੱਚ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Ph: 248-982-2036

Office Locations
 Michigan: 36167 Ford Rd. Westland, MI 48185
 Minnesota: 6043 Hudson Rd, Suite#399A Woodbury, Minnesota 55125

Email: STS2021@SinghTaxServices.com;
www.SinghTaxServices.com

Mohan Singh MST
 IRS Enrolled agent,
 Insurance Agent-
 Casualty & Property
 Notary Public

GoldenKey LENDING
 Grow your business with our Strategic
COMERCIAL LOAN SOLUTIONS
 Partner with us for expert guidance and support
 Contact Us at
317-620-4100
 www.goldenkeylending.com
 We speak your Language
 English • ਪੰਜਾਬੀ • ਹਿੰਦੀ • اردو
 325 S. College Avenue, Indianapolis, Indiana 46202
 NMLS 147421

Dhillon Travel Plaza
Dhillon Road Service
 Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਗਿੱਲ ਮੰਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ
ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ New & Used Tires
 Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ
Ph: 571-606-0829, 317-242-9936

Sistar Mortgage
 A Nationwide Lender
 Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans
 Available In Most States!
 Special loan programs for:

- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859
 balbir.grewal@sistarmortgage.com
 balbirgrewal.sistarmortgage.com
 https://www.nmlsconsumeraccess.org

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜੀਡੀਅਮ ਭੰਗ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਫਰਿਆਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੀਬ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗਠਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜੀਡੀਅਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਅਹਿਮ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਥਕ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਲਈ ਸਾਰੇ ਧੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੰਥਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਿਆਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜਥੇਦਾਰ ਵਡਾਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਮਾਲ ਰੋਡ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂ ਮਾਜਰਾ, ਸਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਂਡਾ, ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ, ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਲਾਂਡਰਾਂ, ਬੀਬੀ ਕਿਰਨਜੋਤ ਕੌਰ, ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਉਮੇਦਪੁਰੀ, ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ, ਤਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂ ਮਾਜਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਵਡਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਭੁੱਲਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਖਿਮਾ ਯਾਚਨਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ 2 ਦਿਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ

ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਲਈ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਬੜੀ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਮਲ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਅੱਜ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸਮੇਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਵਡਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਾਣ ਮਰਿਆਦਾ ਬਹਾਲ ਕਰਾਉਣਾ ਸੁਧਾਰ ਲੈਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਏਜੰਡਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਸੁਧਾਰ

ਲਹਿਰ ਦੀ ਹੋਈ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੈਂਬਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ। ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਨ ਬਿੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਭਰਤੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ

ਪੰਥਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਵਡਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਭਰਤੀ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨਾਲ ਵੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਕਿ ਭਰਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨਗੇ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਦਲ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ਕਤੀ

ਲੈ ਕੇ ਮੁੜ ਉਭਰੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇੰਨ ਬਿੰਨ ਪਾਲਣਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਡੈਲੀਗੇਟਸ ਵੱਲੋਂ ਵੀ, ਜੋ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਾਂਗੇ।

ਉਹਨਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਹੋਏ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਾਪਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ ਪੜਤਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਗੋਲੀ ਕਿਉਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਧਾਮੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਣ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅੜਚਣ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਪ੍ਰੋਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂ ਮਾਜਰਾ, ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ ਕੌਰਲਾ, ਨੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਿੱਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਭੁੱਲਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਪੰਥਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇੰਨ ਬਿੰਨ ਪਾਲਣ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਗੇ।

ਸੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਤਖਤਾ ਪਲਟ ਅਸਦ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਅੰਤ

ਦਮਿਸਕ: ਸੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਬਾਗੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜਾਂ ਨੇ ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਮਿਸਕ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਸਰ ਅਸਦ ਦੇ 24 ਸਾਲ ਅਤੇ ਅਸਦ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਸਦ ਦੇਸ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਸਰ ਅਸਦ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ ਚ ਬੰਦ ਸਾਰੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਸਦ ਕਿਸੇ ਅਗਿਆਤ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਗੀ ਧੜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗਾਜ਼ੀ ਅਲ ਜਲਾਲੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਤਬਾਹਕਾਰ ਤੱਕ ਕੰਮ ਦੇਖਣਗੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਅਪੀਲ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖਬਰ ਆਈ ਕਿ ਅਸਦ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਰੂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦਮਿਸਕ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੱਥ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕੌਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਲਗਭਗ ਦੋ ਘੰਟੇ ਚੱਲੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਐਸਪੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਐਸਪੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ

ਸੇਵਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਐਸਪੀ ਨੇ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨਹਾਇਣ ਸਿੰਘ ਚੌਤਾ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਡਾਕਟਰ ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ

ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦਿਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਇਆ ਸੀ।

ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਇਨਾਤ 175

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉੱਤੇ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੁਰਾਣੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਦੀ ਮੋਗਾ ਵਿੱਚ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਚ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਹੈ। ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਰਦਾਰ ਵਡਾਲਾ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੌਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਏਐਸਆਈ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਚੌਕਸੀ ਤੇ ਸਵੈ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਯਤਨ ਸਦਕਾ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ

ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੀਬਾ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂੰਗਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ, ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਮਹੇਸ਼ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣੀਕੇ, ਸਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਾਬਤੀਆ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬੱਬੇਵਾਲੀ, ਮਨਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਕੇ, ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ, ਐਨ.ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਿੰਜਰ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਖੰਨਾ, ਪਰਮਹੰਸ ਸਿੰਘ ਬੰਟੀ ਰੁਮਾਣਾ, ਬੀਬੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਕੌਰ ਆਦਿ ਆਗੂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਜ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਅਤੇ 43 ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕਰੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ 21 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਾਜ ਕਮਲ ਚੌਧਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਚ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 21 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਕਮਲ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜਾਬਤਾ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਵੋਟਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਰ ਕੇ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕਰਕੇ ਜਲਦੀ ਆਰੰਭ ਦੇਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ

ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ 14 ਦਸੰਬਰ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਣਗੇ।

ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਵੀ ਈ.ਵੀ. ਐੱਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਹ ਵੋਟਾਂ 21 ਦਸੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਵੋਟਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪੋਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਹੀ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਿਗਮ ਕੌਂਸਲਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਵੋਟਰ 37 ਲੱਖ 32636 ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਨ।

ਕਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-ਗ੍ਰੇਟਰ ਨੋਇਡਾ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲੁਕਸਰ ਜੇਲ੍ਹ ਬੰਦ 20 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਤੱਕ ਤੱਕ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕ ਦਲ ਦੇ ਇੱਕ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਕਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਐਲਾਨੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ - ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ.) ਨੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ., ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਤੇ ਗਰੁੱਪ ਏ ਤੇ ਬੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਮੁੱਖ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਬਿਆਨ 'ਚ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜੇ 20 ਤੋਂ 29 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਹੋਈਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਸਨ।

ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ 'ਚ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਸਟਰੀਟ: ਸੌਂਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਤਰਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੌਂਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈਰੀਟੇਜ ਸਟਰੀਟ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੈਂਬਰ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ 'ਪੰਜਾਬ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਡੈਸਟੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ ਦਿ ਈਅਰ 2024 ਐਵਾਰਡ ਹੈਰੀਟੇਜ ਸਿਟੀ ਆਫ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੈਸਟ ਫਾਰਮ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਰਿਜ਼ੋਰਟ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੰਸਾਲੀ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਅਤੇ ਬੈਸਟ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਸਟਾਰਟਅਪ ਐਵਾਰਡ ਵਿਕਟੋਰੀਅਨ ਐਲੀਜੈਂਸ ਅਤੇ ਨੇ ਬੈਸਟ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਐਂਟਰਪ੍ਰੀਨਿਊਰ ਐਵਾਰਡ ਨੇਹਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

ਪੀਐਚਡੀ ਸੀਸੀਆਈ ਦੇ ਉਪ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਨਵੀਨ ਸੇਠ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਥੇ 27 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਤੇ ਦਾਖਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਇੱਥੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਵਕੀਲ ਫੂਲਕਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਤੋਂ 'ਆਪ' ਤੋਂ ਲਾਭ ਹੋ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਮੁੜ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ

ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੂਲਕਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਜਾ ਕੇ ਫਾਰਮ ਭਰ ਕੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਨਾ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਮਗਰੋਂ ਸਿਆਸੀ ਚਰਚੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਫੂਲਕਾ ਅਜਿਹੇ ਚਿਹਰੇ ਵਜੋਂ ਵੀ ਉੱਤਰ

ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੁਤਾਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਬਿੱਟੂ ਦਾ ਚੌੜਾ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲਾ: ਚੀਮਾ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ ਦੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਚੌੜਾ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਅਜਾਇਬ ਘਰ 'ਚ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਦਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਰਹੇ ਹਨ। ਬਿੱਟੂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਾਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿੱਟੂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ, "ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ

ਡਾ. ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਦੋਂ ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਾਦੇ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਡੀ ਮੰਗ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਉਹ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਬੇਤੁਕੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ

ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਲਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਬੁਰ ਪੈਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ ਵਿੱਚ ਅੜਿੱਕਾ ਡਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।'

ਚੌੜਾ ਦੀ ਪੱਗ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇ: ਸਿੱਖ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ

ਜਲੰਧਰ - ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਚੌੜਾ ਦੀ ਪੱਗ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਿੱਖ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਦੇਸੀ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੌੜਾ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੀਟੂ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਕਾਲੀਆ ਕਲੋਨੀ), ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਤ ਨਗਰ), ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿਦਕੀ ਅਤੇ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਲੌਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ ਚਲਾਈ ਗੋਲੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਚੌੜਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਲਿਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਠਾਨਕੋਟ ਤੋਂ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਚੌੜਾ ਦੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਉਤਾਰ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ

ਘਿਨਾਉਣਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਭ ਪਾਸਿਓਂ ਨਿੰਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਵੇ ਅਤੇ ਪੱਗ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਖਲਿਫ਼ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ

ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਵਿੱਕੀ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਰੋਬਿਨ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ, ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਬਲੂ, ਮਨਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਸੰਨੀ ਸਿੰਘ ਉਬਰਾਏ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੋਲਾ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਪਾਲੀ ਚੌੜਾ), ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲੌਕੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਗੈਂਗਵਾਰ: ਮਾਡਰਨ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦੀ ਭਿੜੇ-ਪੰਜ ਜ਼ਖਮੀ

ਕਪੂਰਥਲਾ: ਇੱਥੇ ਮਾਡਰਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਦੇ ਧਿਰਾਂ 'ਚ ਲੜਾਈ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਹਵਾਲਾਤੀ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡਾਂ ਨੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਇਆ। ਜਿੱਥੋਂ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਹਵਾਲਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ 'ਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਵਾਲਾਤੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਾਮੀਂ ਬੈਰਕ ਨੰਬਰ 3/7 ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਵਿਸ਼ਾਲ, ਅਮੂ, ਭਾਈਆ ਤੇ ਗੱਗੂ, ਹਵਾਲਾਤੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਬਿਆਨਕਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਪੋਸਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਸਕੀਮ

92 ਕਰੋੜ 'ਚੋਂ 256 ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ 59.34 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵੰਡੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ: ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੋਸਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਫ਼ਾਰ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਸਾਲ 2024-25 ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚੋਂ 92 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ, ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਭਵਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੋਸਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਫ਼ਾਰ ਐਸ.ਸੀ. ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਸਾਲ 2017-18 ਅਤੇ 2019-20 ਤੱਕ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਹਿੰਦੀ ਰਕਮ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਲਦ ਹੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ 92.00 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚੋਂ 256 ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ 59.34 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵੰਡੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਲ 2023-24 ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੰਦੀਪ ਹੰਸ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

'ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਓ. ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਾਗ ਮਿਟਾਓ'

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਜੀਤ ਪਵਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਾਮੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਅਮਦਨ ਕਰ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਮਗਰੋਂ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਅਰਾ ਹੈ- 'ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਓ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਾਗ ਮਿਟਾਓ ਤੇ ਖੂਬ ਪੈਸਾ ਕਮਾਓ।'

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਵਾਸ਼ੀਗ ਮਸ਼ੀਨ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ

ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਈ ਨੇਤਾ ਇਸ 'ਚ ਘੋੜੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਬੇਦਾਗ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਕਸ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਵਾਸ਼ੀਗ ਮਸ਼ੀਨ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਸ਼ੀਨ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਵਾਉਣ ਦੇ ਇਵਜ਼ 'ਚ ਅਜੀਤ ਪਵਾਰ ਨੂੰ ਧੋ ਕੇ ਚਮਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਉੱਚ ਮਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸਸਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ: ਮੋਦੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਮੰਚ 'ਐਕਸ' 'ਤੇ ਪਾਏ ਸੰਦੇਸ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ 85 ਨਵੇਂ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦਿਆਲੇ ਅਤੇ 28 ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਵਿਦਿਆਲੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 82 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਸਤੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ

ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਮੈਟਰੋ ਦੇ ਚੌਥੇ ਪੜਾਅ ਤਹਿਤ

ਰਿਠਾਲਾ-ਕੁੰਡਲੀ ਕਾਰੀਡੋਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਆਵਾਜਾਈ ਸੁਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ, 14 ਦਸੰਬਰ, 2024

ਟਰੰਪ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਔਰਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸਮਝ

ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇ

ਸ਼ੁੱਠ ਅਤੇ ਖੌਰੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖੇਤੀ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ (ਗੈਰ-ਸਿਆਸੀ) ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਮੋਰਚੇ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ 10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਨਾਲ ਲਗਦੀਆਂ ਸ਼ੁੱਠ ਅਤੇ ਖੌਰੀ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਈ ਵਾਰ ਝੜਪਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਝੜਪਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਾਨ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ 'ਚ ਜ਼ਖਮੀ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਕਾਫ਼ੀ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ (ਗੈਰ-ਸਿਆਸੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਲੋਂ 'ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੋ' ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਠ ਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਵਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਵੀ ਛੱਡੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਣ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਸਵਿਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਣਸਾਂ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗਾਰੰਟੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਸਵਿਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਦੇ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ 2. 50 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਰਸਤਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਸਦ 'ਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਕਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੁਣ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਿਹਤਰ ਇਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਗੁਆਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਆਰੰਭ ਕਰੇ।

ਅਜਿਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਕਈ ਦੌਰ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ 5 ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਸਾਰੀਆਂ 23 ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਖਰੀਦ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਗੱਲਬਾਤ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਹ ਵੱਡਾ ਮਸਲਾ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣਾ ਸਖ਼ਤ ਵਤੀਰਾ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਬਾਦਲੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਕਾਰ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਰਾਹ ਲੱਭਣ। ਦੇਸ਼, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਲਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਚੁਣਾਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਠਹਿਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਰਾਜਸੀ ਕੈਰੀਅਰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਹੁਣ ਪੁਰਾਣੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਅਮਲ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਆਏ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਮਈ 2023 ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਿਣਸੀ ਸੋਝਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ 1996 ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਔਰਤ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਈ.ਜੀਨ ਕੈਰਲ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਵਜੋਂ ਕੈਰਲ ਨੂੰ 50 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੋ ਆਰਥਕ ਜੁਰਮਾਨੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 90 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੈਰਲ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਾਸ਼ੀ ਤੇ ਵਿਆਜ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਸਜ਼ਾ ਸਬੰਧੀ ਅਦਾਲਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਟਰੰਪ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੂੰ 'ਬਲਾਤਕਾਰ' ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਆਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਟਰੰਪ ਇੱਕ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਕੈਰਲ ਦੇ ਨਾਲ ਗੰਦੀ ਹਰਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਇਸ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਆਮ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ

ਦਾ 'ਬਲਾਤਕਾਰ' ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਸਕਿਲ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਯੋਨ ਸੋਝਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਯੋਨ ਦੁਰਾਚਾਰ ਦਾ ਅੱਛਾ ਖਾਸਾ ਜਨਤਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ

ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਮਰਦਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੋਰੇ ਮਰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਤਾ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਹਿਨੁਮਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਮੈਨਿਕਾ ਲੇਵਿੰਸਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਿਲ ਕਲਿੰਟਨ ਦੀ ਯੋਨ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਝੂਠੇ ਚਲਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਉੱਪਰ ਮਹਾਂਭਿਯੋਗ ਚਲਾਇਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਟਰੰਪ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਤੇ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਰੰਪ ਤੇ ਦੁਰਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪਖੰਡ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਉਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਟਰੰਪ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਗੋਰੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਸੰਨ ਵੀ 2016 ਦੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ 47 ਫੀਸਦੀ ਗੋਰੀਆਂ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਪੰਥਕ ਸੰਕਟ

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੁਆਰ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਹੋਏ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਸ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਬਚ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਤੁਰੰਤ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜ ਦੀ ਵੀ ਭਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉਠ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਚੌੜਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੀਆਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਅਵੇਸਲੀ ਕਿਉਂ ਰਹੀ?

ਬਿਨਾਂਸ਼ੋਕ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਭ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਅਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਵੀ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਰਿਆਣੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਖੌਰੀ ਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ (ਗੈਰ-ਸਿਆਸੀ) ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਮੋਰਚੇ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨੀ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਅਤੇ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਢੇ 9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲਾ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਤ ਨੂੰ 7 ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ 6 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੈਦਲ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਜਾਂ ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਮੰਗਾਂ ਵਲ ਜਾਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਅਮਿਤੋਜ ਮਾਨ, ਲੱਖਾ ਸਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਦੇ ਪੈ ਰਹੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕੀ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਵੇਰਕਾ ਮਿਲਕ ਪਲਾਂਟ ਨੇੜੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੀ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੰਗਾਈ ਸਨਅਤਾਂ ਦਾ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਵਿਚ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪਾਣੀ ਬੋਹੱਦ ਗੰਦਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲਵੇ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਜੋ ਲੋਕ ਪੀਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਸ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨ ਵਿਚ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਕੁੱਬੇ ਦੇ ਵੱਜੀ ਲੱਤ!

ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਅੰਦਰ ਮਿਲੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 'ਸੇਵਾ' ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ ਨੇ। ਹੁਕਮ ਤਖਤ ਦਾ ਅੱਪਾ ਕੁ ਮੰਨ ਲੀਤਾ ਲੱਲੇ-ਭੱਬੇ ਲਾ ਉਸਨੂੰ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਦੇ ਨੇ। ਪੱਚੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਦਾ ਕੋਈ ਲੱਭਦੇ ਸੀ ਹੋਏ 'ਹਮਲੇ' ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਪਿਆਰਦੇ ਨੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਡੇ 'ਗੁਨਾਹਾਂ' ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਉ ਹਰ ਥਾਂ ਗੋਲੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਭਾਰਦੇ ਨੇ। ਝਗੜਾ ਚੱਲਦਾ ਦਾਗੀਆਂ ਬਾਗੀਆਂ ਦਾ ਚਰਚਾ ਰੋਜ਼ ਡਿਬੇਟਾਂ ਵਿਚ ਮਾਣੀਏਂ ਜੀ। ਵੱਜੀ ਲੱਤ ਜਿਉਂ ਕੁੱਬੇ ਦੇ ਰਾਸ ਆ ਗਈ ਚੱਲੀ ਗੋਲੀ ਇਉਂ ਚੌੜੇ ਦੀ ਜਾਣੀਏਂ ਜੀ!

ਰਵਨੀਤ ਦੀ ਸੁਖਬੀਰ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਛੇੜਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤਰੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅਕਾਲੀ ਦਲ) ਨੂੰ “ਕੌਮ ਦੇ ਹੀਰੋ” ਜਾਂ “ਕੌਮ ਦੇ ਹੀਰੋ” ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਕੇ ਵਿਵਾਦ ਛੇੜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਚੌੜਾ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਕਤਲ ਦੀ ਕੌਸ਼ਿ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ‘ਤੇ ਫਾਇਰਿੰਗ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਦੇ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ.) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚੌੜਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

“ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹਮਲਾ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਹੈ... ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਹੈ... ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਚੌੜਾ (ਹਮਲਾਵਰ) ਦੀ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਦੇ ਨਾਲ... ਉਸ ਨੇ ਭਾਵੁਕ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ‘ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ) ਨੇ ਖੁਦ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ (ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਸੀ) ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਚੌੜਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵੀ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ‘ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ

ਐਡਮਿੰਟਨ-ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਐਡਮਿੰਟਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ‘ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ 20 ਸਾਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਜਿਸ ਪਛਾਣ ਹਰਸ਼ਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਹੋਈ, ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ

ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਐਡਮਿੰਟਨ ਪੁਲਿਸ ਸਰਵਿਸ (ਈ.ਪੀ.ਐਸ.) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰਾਤ 12:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ 107 ਐਵੇਨਿਊ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ‘ਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ‘ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਹੀ ਦੇਸੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਕਸਰ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਲੇ ਹੀ ਉਹ ਖੁਦ ਪੀੜਤ ਹੋਣ। ਸਾਊਥ ਕੈਰੋਲੀਨਾ ਦੀ ਰਿਪਬਲਿਕ ਨੇੜਾ ਨੇ ਨੈਸੀ ਮੇਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਐਸਾ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਯੋਨ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸੁਕਾਰ ਠਹਿਰਾ ਚੁੱਕੀ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਖੜੀ ਰਹੀ। ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਉਹ ਏਬੀਸੀ ਨਿਊਜ਼ ਦੇ “ਦਿਸ ਵੀਕ” ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ। ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਟਰੰਪ ਦਾ ਬਰਾਅ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਜਨਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 2016 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਚ 34 ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧਿਨ ਮੁਕਦਮੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੋਰਨ ਅਭਿਨੇਤਾ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਦਾ ਕੇਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਜਰਮ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਖੜਾ ਹੋਣਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡੇਗ ਨਾ ਪਾਏ। ਫਿਲਹਾਲ ਟਰੰਪ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਏਬੀਸੀ ਨਿਊਜ਼ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤੋਤਾ ਉੱਪਰ ਮਨਹਾਲੀ ਦਾ ਮੁਕਦਮਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੇਸ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਕੈਰਲ ਦਾ ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਖੁਦ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦਸਣ ਵਾਲੇ ਪੱਛਮ ਦਾ ਖੋਖਲਾਪਣ ਟਰੰਪ ਦੀ ਇਸ ਚੋਣ ਨੇ ਲੀਰੇ ਲੀਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣਿਆ ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ (ਸਰੋਤ ਆਊਟ ਲੁੱਕ)

-ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ 98156 29301

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ ਨਾਲ 13 ਅੱਤਵਾਦੀ ਢੇਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਜਿਲੇ ਉੱਤਰੀ ਵਜ਼ੀਰਸਥਾਨ ‘ਚ ਅਫ਼ਗਾਨ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਡਰੋਨ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 13 ਅੱਤਵਾਦੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਈ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਬੈਂਕ ਇੰਟਰ ਸਰਵਿਸਿਜ ਪਬਲਿਕ ਰਿਲੇਸ਼ਨ ਆਈ.ਐਸ. ਪੀ. ਆਰ. ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਪਾਕ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਚ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਹਿਰੀਕੋ ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਮਾਂਡਰ ਸਮੇਤ 13 ਅੱਤਵਾਦੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਉੱਤਰੀ ਵਜ਼ੀਰਸਥਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਗਜ਼ੂਮ ਮੰਡੀ ਇਲਾਕੇ ਚ

ਵਾਪਰੀ। ਇਲਾਕੇ ਚ ਟੀ. ਟੀ. ਪੀ. ਦੇ ਹਾਫਜ਼ ਗੁਲ ਬਹਾਦਰ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਜਲਸੇ ਅਸਕਰੀ ਕਾਰਵਾਂ ਸਮੂਹ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੁੱਕਣ ਗਾਹਾਂ ਤੇ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ

ਵਾਲਿਆਂ ਚ ਆਤਮਯਾਤੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਜਿਸ਼ਕਾਰ ਟੀ.ਟੀ.ਪੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਮਾਂਡਰ ਅਜ਼ਮਾਨ ਉਰਫ਼ ਆਸ਼ਕਿ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਹਮਲਿਆਂ ਚ ਮਜਲਸੇ ਅਸਕਰੀ ਕਾਰਵਾਂ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਕਮਾਂਡਰ ਗੌਹਰ ਵਜ਼ੀਰ ਅਤੇ ਅਬੂ ਬਕਰ ਉਰਫ਼ ਮੋਸਨ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਤੋਂ ਕਾਲੇ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਬੱਦਲ ਉੱਠਦੇ ਵੇਖੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ।

ਹਰਸ਼ਨਦੀਪ ਪੋੜੀਆਂ ‘ਚ ਡਿੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਬਾਅਦ ‘ਚ ਉਸ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ

‘ਚ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਸ਼ਨਦੀਪ ਉਥੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਜ਼ੁਕ----- (ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਪਾਰਟੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ। 2007 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2017 ਦਰਮਿਆਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਜੋ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਹ ਤੇ ਰੋਸ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣਾ ਜਨਤਕ ਆਧਾਰ ਗੁਆ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੋਈਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਨਿਪਟ ਸਕਣਾ, ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਰਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਡੋਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੁਆਉਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ 2020 ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਖੇਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਟੈਂਡ ਨਾ ਲੈਣਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਹੀ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ 2017 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਹਾਰਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅੱਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 2022 ਵਿੱਚ ਚੁਣੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 3 ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 1 ਹੀ ਸੀਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ‘ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ’ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਯਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਲੰਮੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2007 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2017 ਤੱਕ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ (ਸੇਵਾਵਾਂ) ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ ਡੋਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਬਕ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ

ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੌਂਸਲੇ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ, ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਵੱਡੇ ਪੰਥਕ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 11 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਲਾਈ ਗਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਆਗੂ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਕੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਰਾਜ ਦੇ ਪੰਥਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪੰਥਕ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਵੱਡੀ ਉਡੀਕ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਥ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਵੱਡੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਜੋਕੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੇ ਸੰਘੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਖੜਕੇ ਵਿੱਚ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਆਦਿ ਮੁੱਲਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਮੁੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇ। ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਆਦਿ ਪੰਥਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

211 ਨੋਬੇਲ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਯਹੂਦੀ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰੀਆਂ ਹਨ

ਕੁਝ ਪੁਰਾਤਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸਰਾਈਲ, ਫਲਸਤੀਨ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ :-

ਪਹਿਲੀ ਪੈਰਿਸ ਅਥਰਾਹਮ ਨੇ 1800 ਈ.ਪੂ. ਵਿੱਚ ਮੈਸੋਪੋਟਾਮੀਆ ਦੇ ਉਰ (ਇਰਾਕ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੂਰਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੇ

ਅਮਰ ਗਰਗ
ਮੋਬਾਇਲ 98143-41746,
E-mail : amargargp@gmail.com

ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਤੋੜੀਆਂ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿਰਾਕਾਰ ਈਸ਼ਵਰ ਦਾ ਮੱਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਰ ਬੇਬੀਲੋਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਭਾਗ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਮੈਸੋਪੋਟਾਮੀਆ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਕਲਾ ਨਾਲ ਅਥਰਾਹਮ ਅਤੇ ਲਗਾਵ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣਿਆ ਪਹਿਚਾਣਿਆ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਚੁਣਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੇਨਾਨ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ, ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸਰਾਈਲ, ਲੈਬਨਾਨ, ਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਜੋਰਡਨ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਅਥਰਾਹਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਸਾਰਾ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਇਸਾਕ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸਾਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਯਾਕੂਬ ਸੀ। ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਹੀ ਦੂਸਰਾ ਨਾਮ ਇਸਰਾਈਲ ਸੀ। ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਈਸ਼ਵਰ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਯਾਕੂਬ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸਰਾਈਲ ਪਿਆ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਵੋ, ਇਹ ਗੱਲ 1800 ਈ.ਪੂ. ਦੀ ਹੈ। ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਨਾਮ ਜੂਡਾਹ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਯਹੂਦੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਹੈ ਪੈਰਿਸ ਦੀ ਮੂਸਾ ਦੀ, ਪੈਰਿਸ ਮੂਸਾ ਦਾ ਜਨਮ ਯਹੂਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਮਿਸਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਰਾਮੇਸਿਸ ਦੂਜੇ ਦੇ ਰਾਜ ਮਹਿਲਾਂ ਚ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਾਮੇਸਿਸ ਦੂਜਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਤੋਂ ਗੁਲਾਮ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਭੈੜੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੂਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਇਸਰਾਈਲ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਸਿਨਾਈ ਪੈਨੀਸੁਲਾ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਹੋਰੇਬ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਪੈਰਿਸ ਮੂਸੇ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਿਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੂਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੈਰਿਸ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਸੀ 1391-1271 ਈ. ਪੂ. ਦਾ। ਪੈਰਿਸ ਮੂਸੇ ਨੇ ਵਿਧੀਵਤ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਿਖਤ ਉਲਭ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਪੁਰਾਣਾ ਅਹਿਦਨਾਮਾ) ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਨਿਰਾਕਾਰ ਈਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾ ਕਹਿ ਕੇ ਪੁਕਾਰਿਆ।

- ਇਹ ਦਸ ਨੇਮ ਹਨ :
1. ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਦੀ ਮਨਾਹੀ
 2. ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ ਅਕਾਰਬ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। ਰੱਬ ਨਿੱਜੀ ਸੋਚ ਹੈ, ਰੱਬ ਨੀਤੀਵਾਨ ਯਹੋਵਾ ਹੈ।
 3. ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ।
 4. ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ।
 5. ਗੁਆਂਢੀ ਦੀ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ।
 6. ਵਿਭਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।
 7. ਕਿਸੇ ਦਾ ਖੂਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।
 8. ਗੁਆਂਢੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਲੋਭ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।

9. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ।
10. ਸੱਤਵਾਂ ਦਿਨ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ।
ਇਹ ਦਸ ਨੇਮ ਹੀ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਾਕਾਰ ਈਸ਼ਵਰ ਵਾਦ ਦੀ ਨਿਰਪੇਖ ਸੋਚ ਤੋਂ ਸਾਪੇਖਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਤੀਜਾ ਬਿੰਦੂ ਹੈ ਹਿਬਰੂ ਭਾਸ਼ਾ ਪੁਰਾਣੇ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਗ ਹਿਬਰੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਕੁਝ ਪਾਠ ਅਰਾਮਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਹਿਬਰੂ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ, ਇਹ ਮਿਸਰੀ ਅਤੇ ਕੇਨੇਨਾਈਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਚੋਂ ਉਪਜੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸਰਾਈਲ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਯਹੂਦੀ ਹਿਬਰੂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਯੋਰੋਸਲਮ, 1918 ਵਿੱਚ ਹਿਬਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਯਹੂਦੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਲਵਰਟ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ।

ਚੌਥੀ ਘਟਨਾ 1000 ਈ.ਪੂ. ਵਿੱਚ ਯੋਰੋਸਲਮ ਦੇ ਰਾਜਾ ਡੇਵਿਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਾ ਸੋਲੋਮਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੋਰੋਸਲਮ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਮੰਦਿਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਬੇਬੀਲੋਨ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਬੁਢਦਨੇ ਜਾਰ ਨੇ ਯੋਰੋਸਲਮ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ 566 ਈ.ਪੂ. ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਦਿਰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਯਹੂਦੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜੇ ਡੇਵਿਡ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਕੇਨਾਨ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਯੋਰੋਸਲਮ ਨੂੰ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣਾਇਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਇੱਕ ਨਕਸ਼ਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਕਸ਼ਾ ਰਾਜਾ ਡੇਵਿਡ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਾ ਡੇਵਿਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੋਲੋਮਨ ਗੱਦੀ ਉੱਪਰ ਬੈਠਿਆ ਸੀ।

ਰਾਜਾ ਸੋਲੋਮਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਹੂਦੀ ਰਾਜ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਉੱਤਰੀ ਭਾਗ ਇਸਰਾਈਲ ਸੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਗ ਜੂਡਾਹ ਸੀ। ਯੋਰੋਸਲਮ ਜੂਡਾਹ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ। ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸਮਾਰੀਆ ਸੀ।

516 ਈ.ਪੂ. ਬੇਬੀਲੋਨ ਤੋਂ ਪਰਤ ਕੇ ਆਏ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ, ਯੂਡੀਆ ਦੇ ਪਰਸ਼ੀਅਨ ਗਵਰਨਰ ਜੇਰੂਬਾਬੇਲ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਮੰਦਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਹਿਰੋਡਸ ਟੈਂਪਲ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਦਰ ਯੋਰੋਸਲਮ ਦੀ ਨੀਮ ਪਹਾੜੀ ਮੌਰੀਆ ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀ। 100 ਈ.ਪੂ. ਵਿੱਚ ਰੋਮਨ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਸੇਨਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ, ਰੋਮਨ ਸੇਨਾਵਾਂ ਨੇ ਯੋਰੋਸਲਮ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਦੂਜਾ ਮੰਦਰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੰਦਰ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕੰਧ ਬਚੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਕੰਧ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਯਹੂਦੀ ਇਸ ਕੰਧ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੀਸ਼ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਵੀਂ ਸਦੀ ਈ. ਪੂ. ਗ੍ਰੀਕ ਫਿਲਾਸਫਰ ਹੈਰੋਡੋਟਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਮ ਫਿਲਸਤੀਆ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਸਰਵਤੰਤਰ ਰਾਜ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਫਲਸਤੀਨ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਚੌਥੀ ਘਟਨਾ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਸੰਯੁਕਤ ਇਸਰਾਈਲ (ਜੂਡੀਆ)

ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਗਈ। 100 ਈ.ਪੂ. ਸੰਯੁਕਤ ਜੂਡੀਆ ਖੇਤਰ ਉੱਪਰ ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੱਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਈ। ਜੂਡੀਆ ਖੇਤਰ ਉੱਪਰ ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਗਵਰਨਰ ਹੀਰੋਡ ਇੱਕ ਯਹੂਦੀ (ਹੈਰੋਦੇਸ ਏਂਟੀਪਸ) ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਿਆ। ਹੈਰੋਦੇਸ ਏਂਟੀਪਸ ਉਹੀ ਗਵਰਨਰ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਜੀਸਸ ਕ੍ਰਾਈਸਟ ਨੂੰ ਸੂਲੀ ਤੇ ਟੰਗਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੈਰੋਦੇਸ ਏਂਟੀਪਸ ਨੂੰ ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਜੂਡੀਆ ਰਾਜ ਦਾ ਖੁਦ ਮੁਖਤਿਆਰ ਰਾਜਾ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਲਿਖਤਾਂ ਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੈਰੋਦੇਸ ਜੂਡੀਆ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਰਾਜ (ਗੈਲਿਲੀ) ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਰਾਜ ਜੂਡਾਹ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਪੌਂਟੀਅਸ ਪੀਲੇਟ (ਪਿਲਾਤੂਸ) ਇੱਕ ਯਹੂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜੀਸਸ ਕ੍ਰਾਈਸਟ ਨੂੰ ਸੂਲੀ ਤੇ ਟੰਗਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲਾ ਗੁਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਕਾਰ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਨਿਰਾਕਾਰ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਸਾਖਿਆ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਕਪਿਲ ਮੁਨੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਬੁਰਾਈ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਪੈਰਿਸ ਅਥਰਾਹਮ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਜ਼ਾਦ ਕੀਤੀ ਨਿਰਾਕਾਰ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਰੋਧੀ

ਪੰਜਵੀਂ ਸਦੀ ਈ. ਪੂ. ਗ੍ਰੀਕ ਫਿਲਾਸਫਰ ਹੈਰੋਡੋਟਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਮ ਫਿਲਸਤੀਆ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਸਰਵਤੰਤਰ ਰਾਜ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਫਲਸਤੀਨ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਈਸ਼ਵਰੀ ਮੱਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਕੌਮ ਲਈ ਸਦਾ ਲਈ ਨਾਸ਼ੂਰ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।

ਜੀਸਸ ਵਰ੍ਹਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਾਰ ਜੀਸਸ ਕ੍ਰਾਈਸਟ ਨੇ ਨਿਰਾਕਾਰ ਈਸ਼ਵਰ ਦੇ ਮੱਤ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਅਹਿਦਨਾਮਾ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਇਸਰਾਈਲ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ, ਆਪਣੇ ਕੁਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਾਰੇ ਯੂਰੋਪ ਉੱਪਰ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਪਰ ਯਹੂਦੀ ਮੱਤ ਆਪਣੇ ਕੁਲ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਿਹਾ। ਕਿਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਟੀਸ ਵੀ ਘਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪੈਰਿਸ ਜੀਸਸ ਨੂੰ ਸੂਲੀ ਤੇ ਟੰਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਯੂਰੋਪ ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀ ਨਫਰਤ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

6ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ

ਮਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਥਰਾਹਮ ਨੂੰ ਪੈਰਿਸ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਾਕਾਰ ਈਸ਼ਵਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਨਿਰਪੇਖ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮੇਲ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਾਇਆ। ਇਸ ਮੁਸਲਿਮ ਮੱਤ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਅਰਬ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। 6-7 ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੰਥ ਇਸਰਾਈਲ ਵੱਲ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਸਮਾਰੀਆ (ਹੁਣ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰਾ) ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੱਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲਿਆ। ਸਮਾਰੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਮੱਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਾਮ ਫਿਲਸਤੀਆ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਲਈ ਝਗੜੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਝਗੜੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੱਕਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਢਾਹੇ ਹੋਏ ਮੰਦਰਾਂ ਕੋਲ 700 ਈ. ਵਿੱਚ ਅਲ-ਅਕਸ਼ਾ ਮਸਜਿਦ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਉੱਪਰ ਮੁਸਲਿਮ ਖਲੀਫਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਫਲਸਤੀਨ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਉੱਪਰ ਖਲੀਫਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਯੂਰੋਪ ਵੱਲ ਪਲਾਇਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਲਾਇਨ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਜੋਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਫੜ ਲਿਆ ਜਦੋਂ 1517 ਈ. ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਆਟੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਸੀਰੀਆ ਰਾਜ ਦਾ ਭਾਗ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਬਜ਼ਾ 1917 ਤੱਕ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਵੀ ਘਟਨਾ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਫਿਲਸਤੀਨ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਆਟੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰ ਭਗਤੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਅਣਹੋਂਦ ਰਹੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਵੱਸੋਂ ਪੱਛਮੀ ਕੰਢੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੀ, ਬਾਕੀ ਇਲਾਕਾ ਉਜਾੜ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ।

ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਯੋਰੋਸਲਮ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਫਿਲਸਤੀਨ ਉੱਪਰ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸੁਤੰਤਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੋਅ ਜਗਾ ਦਿੱਤੀ।

ਯੂਰੋਪ ਵਿੱਚ ਚੱਲੀ “ਪੁਨਰ ਜਾਗਰਣ” ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਯੂਰੋਪ ਦੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਯੂਰੋਪ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਜਨ ਮਾਨਸ ਨੇ ਵਿਦਿਅਕ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਹਿਆ। ਕਿੰਨੀ ਹੈਰਾਨੀ ਜਨਕ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿ 1901 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਨੋਬੇਲ ਇਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਇਕੱਲੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ 27 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭਾਗ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਮਸਾਂ 2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ 211 ਯਹੂਦੀ ਇਹ ਵੱਕਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 56, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 38, ਸਾਹਿਤ ਲਈ 16, ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ 9, ਮੈਡੀਸਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 56 ਅਤੇ ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 36 ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ

ਧਰਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸੂਰਜ ਹੈ, ਤਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਦੂਜਾ ਸੂਰਜ ਅਲਬਰਟ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਾਪੇਖਤਾ ਦਾ ਅਮਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ।

ਯੂਰੋਪ ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀ ਵਪਾਰ ਸਮੇਤ ਹਰ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਸਨ। 19 ਅਗਸਤ 1934 ਨੂੰ ਅਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ ਤੌਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ ਅੱਗੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਤੁਰ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਸਲਵਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਜਰਮਨ ਨਸਲ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਆਰੀਆ ਨਸਲ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤੀ ਗੱਲਾਂ ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਘਰ ਕਰ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸ਼ਿਕਵਾ ਇਹੋ ਸੀ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਚਾਹਤ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਸ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇਵੇਗਾ। ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਤਸੀਹੇ ਕੈਂਪ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ, ਹਿਟਲਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਕਈ ਸੈਂਕੜੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਲੋਕਾਸਟ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਿਟਲਰ ਨੇ 60 ਲੱਖ ਦੇ ਲਗਭਗ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। 1939 ਵਿੱਚ ਦੂਸਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਾਰ ਯਹੂਦੀ ਫਿਲਸਤੀਨ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਵਸਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਸਾਰੇ ਯੂਰੋਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਜੋਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਫੈਲਾਕੂਨ ਮੋੜ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ 11 ਮਈ 1944 ਈ. ਨੂੰ ਡੇਵਿਡ ਬੇਨਗੁਰੀਓਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਭਾ ਬੁਲਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਤਿੰਨ ਮੰਗਾਂ ਸਨ (1) ਫਿਲਸਤੀਨ ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ (2) ਯਹੂਦੀ ਸੈਨਾ ਦਾ ਗਠਨ (3) ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਫਿਲਸਤੀਨ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੂਸਰੇ ਵਿਸ਼ਵਯੁੱਧ ਦੇ ਜੇਤੂ ਬਣੇ। ਫਿਲਸਤੀਨ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਨੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 ਵਿੱਚ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ 11 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ, ਸਵੀਡਨ, ਗਵੇਟਮਾਲਾ, ਯੋਗੋਸਲਾਵੀਆ, ਈਰਾਨ, ਭਾਰਤ, ਹਾਲੈਂਡ, ਪੋਰੂ, ਯੂਗੁਵੇ, ਚੈਕੋਸਲੋਵਾਕੀਆ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫਿਲਸਤੀਨ ਵੰਡ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਯੋਰੋਸਲਮ ਨੂੰ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸਤੋਂ ਉਲਟ ਭਾਰਤ, ਈਰਾਨ ਅਤੇ ਯੋਗੋਸਲਾਵੀਆ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਅਰਬ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ। ਭਾਵ ਵੰਡ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਫੀ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਪਿੱਛੋਂ 29 ਨਵੰਬਰ 1947 ਈ. ਨੂੰ ਯੂ.ਐੱਨ. ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ 56 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭੂਮੀ ਯਹੂਦੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 44 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭੂਮੀ ਫਿਲਸਤੀਨ ਨੂੰ। ਭਾਰਤ ਨੇ 17 ਸਤੰਬਰ 1950 ਨੂੰ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਫਤਰ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਖੋਲ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਫਾਰਤ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ।

14 ਮਈ 1948 ਨੂੰ ਡੇਵਿਡ ਬੇਨਗੁਰੀਓਨ ਨੇ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਡੇਵਿਡ ਬੇਨਗੁਰੀਓਨ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਫਿਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੇ ਅਰਬਾਂ ਦੀ ਸਹਿ ਤੇ ਵੰਡ ਨੂੰ ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਵਤੰਤਰ ਦੇਸ਼ ਫਿਲਸਤੀਨ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਗ੍ਰਹਿਯੁਧ ਮੌਜੂਦਾ ਜੀਓਪੋਲਿਟਿਕਸ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸਬਕ

ਮਾਰਚ 2011 ਵਿਚ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਹਾਕਮ ਬਸ਼ਰ-ਅਲ-ਅਸਦ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲਹਿਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 60 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕ ਉੱਜੜੇ ਹਨ। ਅਸਦ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਫੈਲ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਹ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਜਿੱਤ ਨਾ ਸਕੇ। ਪਰ 7 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਰੂਸ-

ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਰੁਖ਼ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਗਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸੀਰੀਅਨ ਲੜਾਕੇ ਪੱਛਮੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮੀ ਮੂਲਵਾਦੀ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਲੱਗਦੇ ਸਨ, ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹੀ ਲੜਾਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ ਬਣ ਗਏ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਸਾਫ਼ ਹੈ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਬਸ਼ਰ-ਅਲ-ਅਸਦ ਨੂੰ ਸੀਰੀਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਇੱਕ ਤੀਰ ਨਾਲ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਫੁੱਡੇ ਹਨ। ਅਸਦ ਮੱਧ-ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਰੂਸ ਅਤੇ ਇਰਾਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੱਧ-ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਖੱਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਲੁਕਵੀਂ ਡਿਪਲੋਮੇਸੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਇਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਜੀਓਪੋਲੀਟੀਕਲ ਤੂਫਾਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੱਕਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਨੈਰੇਟਿਵ ਫੈਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦਿਨ ਹੁਣ ਪੁੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਉੱਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪਕੜ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਵੇਂ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਸੁਆਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਮਲੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆਂ ਇਹ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੋਚ ਦਾ ਮਕਸਦ ਨੈਤਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਸਿੱਖੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਸਬਕ ਹਨ।

ਵੱਡਾ ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੀ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਦੇ ਅਤੇ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਆਮ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਗੁਲਾਮ ਕੌਮ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਕੌਮ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਨਾਜ਼ੁਕ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢਵੇਂ ਦਿਮਾਗਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕੀ ਵਿਚ ਸਮਝ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਦਿਲ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਉਹੀ ਸਰਜਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਦਿਲ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹਰ ਨਾੜ, ਦਿਲ ਦੀ ਬਣਤਰ, ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਰੋਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਣਗਿਣਤ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਵਿਚ ਸਮਝ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚੋਖੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਦਿਮਾਗ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਅਜਿਹਾ ਤਾਲਮੇਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਸਬਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਹਕੂਮਤ ਦਸਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਟੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਸਿੱਟਣ ਵਾਲੇ ਡੂੰਘੀ ਸਮਝ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਹਰੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਈਆਂ ਤਰੇਤਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਰੇਤਾਂ ਹਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਹ ਤਰੇਤ ਲੈਫਟ ਤੇ ਰਾਈਟ ਦੀ ਹੈ। ਪੂਰਤਿ ਨੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰੇਤ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਵੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਮਰੀਕਨ ਸਥਾਪਤੀ ਨੇ ਇਸਦਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸਦ ਨੂੰ ਸਿੱਟਣ

ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਸੁੰਨੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਅਲਾਵੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਚਲੀ ਤਰੇਤ ਦਾ ਹੈ। ਅਸਦ ਇਸ ਤਰੇਤ ਨੂੰ ਮੇਟ ਨਾ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਇਹੀ ਕੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਜਗਤ ਨੂੰ ਦੋ ਤਰੇਤਾਂ ਨੇ ਉਲਝਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਤਾਂ ਸੀਆ-ਸੁੰਨੀ ਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਤਰੇਤ ਨਵੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਇਹ ਤਰੇਤ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਲਗਪਗ ਹਰ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਵਰਗ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਰ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਤਰੇਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਟਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸੇ ਤਰੇਤ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਤੀਜਾ ਸਬਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਜਾਣ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਬਣਾ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰਵਟ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਅੱਜ ਨਾਲ ਹਨ, ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਵੀ ਖੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਟੋਕ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ: ਪਹਿਲੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਨਿੱਜ-ਬਲ। ਇਹ ਨਿੱਜ-ਬਲ ਕਿਸੇ 'ਕੱਲੇ-ਕਹਿਰੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਧੜੇ ਦਾ ਬਲ ਹੈ। ਇਹ ਬਲ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਹਸਤੀ ਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਓਟ-ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਬਲ ਵਿਚ ਨਿਤਦਿਨ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਅੱਜ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਹਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਗਾਰੇ ਨੂੰ ਚੋਟ ਲੱਗ ਗਈ ਤਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਫ਼ਰਬੰਦੀ ਹੋਣੀ ਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਮਿਲਣਗੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ। ਕਈ ਬਾਹਰੋਂ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ। ਉਦੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ-ਦੋਸਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਸਮਝ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਹਰ ਮੋੜ ਉੱਤੇ ਸਾਥ ਦੇਵੇਗੀ।

ਚੌਥਾ ਸਬਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਣਾਇਕ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੋੜ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਤਰੇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚੇਤੰਨ ਹੋਵੇ। ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸੀਆ-ਸੁੰਨੀ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਤਰੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2011 ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਤਰੇਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਪੰਥ ਨੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਤਰੇਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਰੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਈ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਤਰੇਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਭਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਤਰੇਤ ਸਨਾਤਨਵਾਦ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਉੱਤੇ ਅਠਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਿੱਖ ਸੱਵਰੈਨਿਟੀ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਵਰਗ ਉਹੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾਵੇਗਾ ਜੋ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨੀਂ ਡੋਗਰਿਆਂ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ।

ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਤਰੇਤ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਪਾਟੋਧਾੜ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਘੜੀ ਉੱਤੇ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮੂਹਿਕ ਅਤੇ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹੀ ਇਸ ਤਰੇਤ ਨੂੰ ਪੂਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਗੁਣ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਹਰ ਆਗੂ ਵਿਚ ਦੋ ਗੁਣ ਹੋਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ: ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਨਾਂ ਦੀ ਲਾਜ ਪਾਲਣੀ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਵ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗੂੰ ਨਿਡਰ ਹੋਵੇ। ਆਪ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਕੇ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਅਤੇ ਡਰਪੋਕ ਆਗੂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਪਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਆਗੂ ਵਿਚ ਦੂਜਾ ਗੁਣ ਇਹ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰ ਬਾਜ਼ ਵਰਗੀ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਚਿਤਰਪਟ ਉੱਤੇ ਫੈਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਰਤਾਰਿਆਂ

ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਚਾਲ ਨੂੰ ਚੱਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ। ਅਣਕਿਆਸੇ ਸਮਿਆਂ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਕੌਮ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਘੜਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਤੀਜੀ ਤਰੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਬਾਰੇ ਫੈਲਾਏ ਗਏ ਬੁਨੈਰੇਟਿਵ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਲੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਔਖਾ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਖਿੱਤਾ ਅਣਗਿਣਤ ਫਾਲਟ ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਇਕ ਜਿਵੇਂ ਫਿਰਕੂ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਉਭਾਰ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਆਰਥਿਕ ਸਫ਼ਰਬੰਦੀ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਜਾਤ ਦਾ ਸੁਆਲ, ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਪੁਰਾਤਨ ਰਿਸ਼ਤਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਆਦਿ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਰੇਤਾਂ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਧਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਹੋਵੇ।

ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਰਬ-ਸਾਂਝੀ ਅਤੇ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਅੱਜ ਸਮਾਂ ਕਮਰ-ਕੱਸੇ ਕਰ ਕੇ ਸਿਰਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਮਾਂ ਨਿੱਜੀ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਪੰਥਕ ਇੱਕਜੁੱਟਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ, ਅੱਜ ਸਮਾਂ ਇਹ ਪਛਾਣਨ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਪੰਥ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੜੇ ਦਾ ਆਗੂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਡਿਕਟੇਟਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਭਲੀ ਕਰਨਗੇ। ਸਮਾਂ ਬਦਲੇਗਾ। ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਚਹੂੰ ਕੂਟਾਂ ਅੰਦਰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਪੌੜ ਖੜਕਾਰ ਪਾਉਣਗੇ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਨੂੰ ਪਛਾਣੀਏ ਤੇ ਨਿੱਜ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੀਏ। ਵਿਸ਼ਵ-ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਸਾਡੇ ਦਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਾਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(ਪਿਛਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਆਉਣ ਤੋਂ ਖੁੰਜ ਗਿਆ।

1948 ਦਾ ਅਰਬ ਇਸਰਾਈਲ ਯੁੱਧ 15 ਮਈ 1948 ਨੂੰ ਫਿਲਸਤੀਨੀਆਂ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ ਚੱਲ ਪਈ, ਜਿਹੜੀ ਅਰਬ-ਇਸਰਾਈਲ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਮਿਸਰ, ਇਰਾਕ, ਜਾਰਡਨ, ਲੈਬਨਾਨ ਅਤੇ ਸੀਰੀਆ ਇਕੱਲੇ ਇਸਰਾਈਲ ਨਾਲ ਭਿੜ ਪਏ। ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ ਵੰਡ ਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਫਿਲਸਤੀਨ ਦੀ ਭੂਮੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਗਾਜਾ ਪੱਟੀ ਉਪਰ ਮਿਸਰ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਲਸਤੀਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਜਾਰਡਨ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਫਿਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਘੋਲ ਕਦੇ ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਲੜਿਆ।

1967 ਦਾ ਅਰਬ ਇਸਰਾਈਲ 6 ਦਿਨਾਂ ਯੁੱਧ ਇਸਰਾਈਲ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਸਵੇਜ਼ ਨਹਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ ਲੰਘਾਉਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੋਵੇ। ਮਿਸਰ ਨੇ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਉੱਪਰ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ ਅਰਬਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲ ਨੂੰ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਲਿਆ। ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਸਨਾਈ ਪੈਨਿਸੁਲਾ ਅਤੇ ਗਾਜਾ ਪੱਟੀ ਹਥਿਆ ਲਈ, ਜਾਰਡਨ ਤੋਂ ਪੂਰਬੀ ਯੋਰਦਨਲੈਂਡ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰਾ ਅਤੇ ਸੀਰੀਆ ਤੋਂ ਗੋਲਨ ਹਾਈਟਸ ਖੋ ਲਈ। 1979 ਵਿਚ ਮਿਸਰ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ ਸਨਾਈ ਪੈਨਿਸੁਲਾ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕਾਲਾ ਸਿਤੰਬਰ 1967 ਦੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਜਾਰਡਨ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ

ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਵਾਸਫੀ ਤਾਲ ਨੂੰ 1970 ਵਿਚ ਜਾਰਡਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿਉਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸਨੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਫਿਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੀ ਜਾਰਡਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਾਰਡਨ ਦੇ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਿਲਟਰੀ ਤੋਂ ਫਿਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਕਚਲਨ ਲਈ ਮਦਦ ਮੰਗੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬ੍ਰੀਗੇਡੀਅਰ ਜਿਆਉਲਹਕ (ਜਿਹੜਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਿਆ) ਉਸਦੀ ਡਿਊਟੀ ਜਾਰਡਨ ਵਿਚ ਸੀ।

ਸਾਲ 1970 ਦਾ ਸਿਤੰਬਰ ਮਹੀਨਾ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜਿਆਉਲਹਕ ਨੇ ਸੈਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਪੀ.ਐੱਲ.ਓ ਦੇ ਲੜਾਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਫਿਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰੇ ਵੱਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕਾਲੇ ਸਿਤੰਬਰ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 25000 ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। 28 ਨਵੰਬਰ 1971 ਨੂੰ ਜਾਰਡਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਸਫੀ ਤਾਲ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਸਿਤੰਬਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪੀ.ਐੱਲ.ਓ ਦੇ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 20 ਜੁਲਾਈ 1951 ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਨੇ ਜਾਰਡਨ ਦੇ ਰਾਜੇ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਯੋਰਦਨਲੈਂਡ ਵਿਖੇ ਅਲ-ਅਕਸਾ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ।

ਇਸਰਾਈਲ ਅਤੇ ਫਿਲਸਤੀਨ ਵਿਚ ਉਸਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਰਵੇ ਦੇ ਉਸਲੇ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸਲੇ 1 ਸਮਝੌਤਾ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਵਿਚ 1993 ਵਿਚ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਉਸਲੇ 99 ਸਮਝੌਤਾ ਤਾਬਾ-ਮਿਸਰ ਚ 1995 ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਸਮਝੌਤਿਆ ਦਾ ਮੁੱਖ

ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਲਸਤੀਨ ਦੀਆਂ ਖਾੜਕੂ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਉਸਲੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ। ਉਸਲੇ 9 ਅਤੇ 99 ਸਮਝੌਤੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸਰਾਈਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯਿਤਜਕ ਰਬੀਨ ਨੂੰ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿਚ ਹੀ ਇੱਕ ਯਹੂਦੀ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਉਸਲੇ 1 ਸਮਝੌਤੇ ਕਾਰਨ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਮੋਨ ਪੈਰੇਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯਿਤਜਕ ਰਬੀਨ ਅਤੇ ਫਿਲਸਤੀਨ ਦੇ ਆਗੂ ਯਾਸਰ ਅਰਾਫ਼ਾਤ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ 1994 ਦਾ ਨੋਬੇਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

2005 ਵਿਚ ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ ਸਵੈ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਗਾਜਾ ਪੱਟੀ ਫਿਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਲਸਤੀਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਰਤੀ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰੇ ਉੱਪਰ ਯਾਸਰ ਅਰਾਫ਼ਾਤ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪੀ.ਐੱਲ.ਓ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗਾਜਾ ਪੱਟੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਹਟਵੀਂ ਹੈ, ਉੱਪਰ ਹਮਾਸ ਖਾੜਕੂ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਤੋਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਕਾਰਨ ਇਸਰਾਈਲ ਅਤੇ ਫਿਲਸਤੀਨ ਦਾ ਝਗੜਾ ਸਿਖਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਉਲਝਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਰੂਸ, ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਤੇ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਚੀਨ ਤਾਇਵਾਨ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ।

ਇਰਾਨ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇਸਰਾਈਲ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤਿੱਖੀ ਵਿਰੋਧਤਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨੇ ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁੱਟ ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਈਰਾਨ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਜਗਤ ਉੱਪਰ ਆਪਣੀ ਧੋਸ ਜਮਾਉਣ

ਲਈ ਦੂਸਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਅੰਤਵਾਦੀ ਸੰਘਠਨ ਖੜੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਈਰਾਨ ਨੇ ਯਮਨ ਵਿਚ ਸੀਆ ਹੁਥੀ ਅੰਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਯਮਨ ਦੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਉੱਥੇ ਸੀਆ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁੰਨੀਆਂ ਦੀ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਉਸਨੇ ਲੈਬਨਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਫੌਜ ਦੇ ਸਮਾਨੰਤਰ ਸੀਆ ਹਿਜ਼ਬੁੱਲਾ ਅੰਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਗਾਜਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਏ ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਈਰਾਨ ਹੀ ਸੈਨਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਜਾ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਜੋ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹਮਾਸ ਨੇ ਉੱਤਰੀ ਗਾਜਾ ਵਿਚ ਭੂਮੀਗਤ ਸੁਰੰਗਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਬਿਛਾ ਦਿੱਤਾ।

7 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਨੂੰ ਮਿਥੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਹਮਾਸ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੇ ਗਾਜਾ ਪੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਕਤਲੇਆਮ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 1600 ਯਹੂਦੀ ਬੱਚੇ, ਔਰਤਾਂ, ਮਰਦ ਅਤੇ ਸੈਨਿਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 250 ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਏ ਗਏ। ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਗਾਜਾ ਪੱਟੀ ਉੱਪਰ ਇਸਰਾਈਲੀ ਸੈਨਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਹਮਾਸ ਲੜਾਕਿਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਲੈਬਨਾਨ ਦਾ ਹਿਜ਼ਬੁੱਲਾ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਯਮਨ ਦਾ ਹੁਥੀ ਸੰਗਠਨ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁਰਿੱਲਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਫਿਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੋਰ ਇਲਾਕਾ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਖੋਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦਾ ਹਿੱਤ, ਇਸ ਯੁੱਧ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਕੇ, ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਹਿੱਤ ਇਸ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਅੰਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ

ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਚ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੂਰਵ ਇਤਿਹਾਸ ਕਾਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਫਿਲਸਤੀਨ-ਇਸਰਾਈਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਜੇ ਰਾਵਣ ਦੀ ਇੱਕ ਸੈਨਿਕ ਟੁੱਕੜੀ ਨੇ ਆਰੀਆ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਦਾ ਭਰਿਆ ਘੜਾ ਰਾਵਣ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਰਾਵਣ ਚੀਕਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਇਹ ਖੂਨ ਦਾ ਘੜਾ ਲੰਕਾ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਲੰਕਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੱਬ ਆਓ। ਇਹੋ ਖੂਨ ਦੇ ਘੜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਫਿਲਿਸਤੀਨ ਦੇ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ।

7 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਨੂੰ ਫਿਲਿਸਤੀਨੀ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਰਹੇ 1600 ਇਸਰਾਈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 250 ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਧਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸਰਾਈਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਬੁੱਢੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਫਿਲਸਤੀਨ (ਗਾਜਾ) ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੈਬਨਾਨ ਦੇ ਹਿਜ਼ਬੁੱਲਾ ਜਾਂ ਯਮਨ ਦੇ ਹੁਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਕਸੀ ਅੰਤਵਾਦ ਦੇ ਮਾਸਟਰਮਾਈਂਡ ਈਰਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਕਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਕੇ ਇਸਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੈਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤ੍ਯੁਕਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

-ਪੰਜਾਹ ਵੱਟੀ ਰੋਡ ਪੂਰੀ-148024, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ (ਪੰਜਾਬ)।

ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹੀ ਹਰਾ ਸਕਦੇ ਨੇ - ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ

ਜਲੰਧਰ : ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਲੰਧਰ ਲੱਗਿਆ 33ਵਾਂ ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਇਸ ਵਾਰ ਕਾਫੀ ਭਰਵਾਂ ਸੀ।

ਹਰਦੇਵ ਅਰਸੀ ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਮੌਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਤੀਮੇਘਾ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਚਰੰਜੀ ਲਾਲ ਕੰਗਣੀਵਾਲ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿੰਗ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੇਲੇ 'ਚ ਪੁੱਜੇ ਸਮੂਹ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ-ਮੁਰਦਾਬਾਦ! ਫਿਰਕੂ ਫਾਸ਼ੀ ਹੱਲਾ ਮੁਰਦਾਬਾਦ! ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਪੈਗਾਮ, ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਸੰਗਰਾਮ! ਨਾਅਰੇ ਗੂੰਜਦੇ ਰਹੇ। ਗ਼ਦਰੀ ਝੰਡੇ 'ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਤੀਮੇਘਾ ਨੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ਼ਦਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅੱਜ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਆਰਥਕ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਫਾਸ਼ੀ ਹੱਲਾ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਜਾਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

33ਵਾਂ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਿਖਿਆ, ਸੱਤਪਾਲ ਬੰਗਾ (ਪਟਿਆਲਾ) ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਝੰਡੇ ਦਾ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਓਪੇਰਾ, 'ਮੇਲਾ ਕੀ ਕਹਿੰਦੈ' ਕੋਈ 100 ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਲੋਕ, ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਗਾ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਤਾੜੀਆਂ ਗੂੰਜਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ ਅਤੇ ਝੰਡੇ ਦੇ ਗੀਤ ਦੇ ਲੇਖਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਲਾਕਾਰ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਥ ਦੀ ਤਾਰੀਫ

ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਲਾ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਲਾ ਹਰ ਸਾਲ ਨਵੀਆਂ ਪਿਰਤਾਂ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਹਰਦੇਵ ਅਰਸੀ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੂਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅਧੂਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਅੱਜ ਦਾ ਮੇਲਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਫਾਸ਼ੀ ਹੱਲੇ ਖਿਲਾਫ ਜੁਝਦੀਆਂ ਲੋਕ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਮਰਾਜ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ, ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਹੋਵੇ ਚਾਹੇ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਲਗਾ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁੱਟਣ ਦੇ ਯਤਨ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਲਾ-ਮਿਸਾਲ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਗੀਤ ਨਾਟ ਓਪੇਰਾ 'ਝੰਡੇ ਦੇ ਗੀਤ' ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਐਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਰੋਂਦੀ ਅਤੇ ਸੋਚਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਫਲਸਤੀਨ ਬਾਰੇ ਹਰੇਕ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਬੁਲੰਦ

ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਗਈ।

ਅਰੁੰਧਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਤਾਲੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ। ਇੱਕ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਦ ਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਾਮਰਾਜੀ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਆਰਥਕ ਲੁੱਟ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ।

ਉਹਨਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਰਕੂ ਫਾਸ਼ੀ ਹੱਲਾ ਫੇਰ ਹੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੋਕ-ਦੇਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਕੇ ਮੂਲਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਉਸ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਲਹਿੰਸੇਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮੇਲੇ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਮੁੱਖ ਵਕਤਾ ਡਾ. ਪ੍ਰਬੀਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੀਡਿਆ ਨਿਊਜ਼ ਕਲਿੱਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਸ

ਕਰਕੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਸੁਹਿਰਦ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਥਾਪਤੀ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡਿਆ ਉਹੀ ਕਹੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਕੂਮਤੀ ਹੱਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਬਦਲ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਗਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਸਿਰਫ ਲੋਕ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਬਦਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਗੁੜਦੀਵਾਲ ਦੇ ਗੁਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਮੰਡਲੀ ਭਦੋੜ (ਮਾਸਟਰ

ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ) ਨੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਭਰਿਆ।

ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਹੋਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਾ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਕਟ ਉਪਰ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੁਲਦੀਪ ਵਾਲੀਆ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਹੋਈ।

ਇਸ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਜਗਰੂਪ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਰਮਿੰਦਰ ਪਟਿਆਲਾ, ਵਿਜੈ ਬੰਬੋਲੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥੀ ਚੜ੍ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਹ-ਪੱਖੀ ਰਵੱਈਏ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਖਪਤ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦੱਸਿਆ। ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਹੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਇਨਸਾਨੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਅਤਿਅੰਤ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲਈ ਹੋਣ ਲਈ ਤਕੀਦ ਕੀਤੀ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਭੂਮਿਕਾ ਪ੍ਰ. ਗੋਪਾਲ ਬੁੱਟਰ ਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪਾਵਰ ਲਿਫਟਿੰਗ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ

ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਮੋਹਿਤ ਦੁੱਗ ਜੇਤੂ

ਜਲੰਧਰ: ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡਾ. ਹਿਮਾਂਸੂ ਅਗਰਵਾਲ ਵਲੋਂ ਪੁੱਤਾ ਵਿਖੇ ਬਤੌਰ ਜੂਨੀਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਤਾਇਨਾਤ ਮੋਹਿਤ ਦੁੱਗ ਦਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਐਸ.ਏ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਡਬਲਿਊ ਪੀ.ਸੀ. ਵਿਸ਼ਵ ਪਾਵਰ ਲਿਫਟਿੰਗ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮੋਹਿਤ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਵਿਸ਼ਵ ਪਾਵਰ ਲਿਫਟਿੰਗ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ-2024 ਵਿੱਚ 18 ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਐਸ.ਏ, ਕੈਨੇਡਾ, ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਵਿੱਚ ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਹਿਤ ਵਲੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲਗਨ ਅਨੇਕਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਂ ਐਧਰੋਂ ਓਧਰੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਬਾਹਰੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਹੰਕਾਰੀ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜਦਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਕਿ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਗਿਆਨ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਦਿਮਾਗ ਨੇ ਜਮਾਂ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਇੰਟਰਨੈਟ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਉਹ ਸੁਝ (ਸਿਦੋਮ) ਹੈ, ਜੋ ਬਾਹਰੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਜਾਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ ਮੂਰਖ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੋਰੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕ ਬੜੇ ਸੂਝਵਾਨ

ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਗਿਆਨ !

ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ (ਗਿਆਨ?) ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਆਮ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਦਾ। ਇਹ ਹੀ ਅਸਲੀ ਸਿਆਣਪ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਆਣਪ ਅਸੀਂ ਬੋਝੀ ਬਹੁਤ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੂਰਨ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਵੀ ਦੂਜੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਬੇਹੋਸ਼

ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਬਾਕੀ ਨਸ਼ੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਗਿਆਨ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਉਤਰਨਾ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਨਸ਼ੇ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਬੜੇ ਉੱਪਦਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਨ ਦੇ ਜਜਬਾਤਾਂ ਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਫੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੀ ਇਸ ਨਸ਼ੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ ?

ਤੁਸੀਂ ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਧਿਆਨ ਲਈ ਬੈਠਣ ਲੱਗਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਕੇ ਹਮਲਾ ਬੋਲਣਗੀਆਂ। ਫਿਰਕ ਨਾ ਕਰਿਓ, ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਹਮਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਮਤ ਰੱਖੀ, ਹਮਲੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਗਏ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਬੈਠਦੇ ਹੀ ਗਏ; ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕੋਈ ਹਰਜ਼ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਰਜ਼ ਨਹੀਂ, ਗਵਾਇਆ ਵੀ ਕੀ ? ਜੇ ਨਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਧਿਆਨ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰ ਲੈਣਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਕੀ ਪਾ ਲਿਆ ? ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਸ ਤੋਂ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਬੈਠੋਗੇ ਹੀ

ਬੈਠੋਗੇ, ਕੋਈ ਫਿਰਕ ਨਾ ਕਰੋਗੇ, ਜੋ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਾਓਗੇ ਕਿ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸੁਗੰਧ ਉੱਠਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ। ਅਜਿਹੀ ਸੁਗੰਧ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਸਾਪੁਟ ਭਰਨ ਲੱਗੇ ਇੱਕ ਅਪੂਰਵ ਸਵਾਸ ਨਾਲ।

ਸਾਰੇ ਫੁੱਲ ਫਿੱਕੇ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਗਏ। ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਕਿਰਣ ਜਾਗਣ ਲੱਗੀ, ਜਿਸਦੇ ਅੱਗੇ ਸੂਰਜ ਫਿੱਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਆਕਾਸ਼ ਫੈਲਣ ਲੱਗੇਗਾ, ਜਿਸਦੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਬਾਹਰੀ ਆਕਾਸ਼ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਵਿਹੜਾ ਜਾਪੇਗਾ। ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਅਪੂਰਵ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਉੱਤਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ।

-ਅਚਾਰੀਆ ਰਜਨੀਸ਼

“ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਉਸ ਦਿਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਸਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਚੁੱਪੀ ਸਾਧ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।”
-ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਕਿੰਗ

ਅਣਖ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਬੋਝਾ ਹੀ ਫਰਕ ਹੈ। ਅਣਖੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਦਾ ਹੈ। ਹੰਕਾਰੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਾ ਆਉਂਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਹੰਕਾਰੀ ਲੋਕ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬਾਣੇ ਵਿਚਲੇ ਜੱਥੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਗੱਲ ਤੌਰਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਪੰਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ॥

ਜਿਉਂ ਕਰ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਧੇਰ ਪਲੋਆ॥

ਅਰਥ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਰਗਟ (ਜਨਮ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ, ਗਿਆਨ ਦਾ ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ) ਹੋਣਾ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਂਗ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਅਗਿਆਨ, ਕੁਤਰਕ ਤੇ ਅਧਰਮ ਦੀ ਧੁੰਦ ਤੇ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਧੁੰਦ ਤੇ ਹਨੇਰਾ ਹੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਰੇ ਵੀ ਛਿਪ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਧੁੰਦ ਤੇ ਹਨੇਰਾ ਤਾਂ ਨਾਂਹ-ਵਾਚਕ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਪਰ 'ਤਾਰੇ' ਨਾਂਹ-ਵਾਚਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਤਾਂ ਟਿਮਟਮਾਉਂਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹਨ। ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਖਿੱਲਰੇ ਚਾਨਣ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਟੋਟੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚਾਨਣ ਦੇ ਇਹ ਨਿੱਕੇ ਜੋਮ ਵੀ ਛਿਪ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਇਹ 'ਛੋਟੇ' ਜਾਂ 'ਨਿੱਕੇ' ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਰਮਜ਼ ਏਹੋ ਹੈ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ!

ਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ/ਫਲਸਫਾ 'ਸੂਰਜ' ਸੀ ਤਾਂ ਚਾਨਣ ਬਿਖੇਰਦੇ ਇਹ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਤਾਰੇ ਕੀ ਸਨ? ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ/ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਉਹ ਫਲਸਫੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ, ਮਹਾਨ ਹੋਣ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸੂਰਜ-ਮੰਡਲ ਵਰਗੇ ਵੀ ਅਤੇ ਇਸਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵੀ, ਕਈ ਹੋਰ ਸੂਰਜ-ਮੰਡਲ ਵੀ ਹਨ। ਕਈ ਤਾਰੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਵੀ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵੱਡੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ-ਲੱਖਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ ਹਨ। ਏਨੀ ਦੂਰ ਕਿ ਕਈਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਲੱਖਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅੱਪੜਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਤਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ।

ਸੋ ਤਾਰਿਆਂ ਵਰਗੇ ਇਹ ਫਲਸਫੇ ਲੱਖ ਮਹਾਨ ਤੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਪਰ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ 'ਬਹੁਤ ਦੂਰ' ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿੱਘ ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਵਾਰ ਸਕਦੇ। ਨਿੱਘ ਹੈ ਨਾ ਰੌਸ਼ਨੀ ਹੈ, ਇਹ ਕੋਹੀ ਦੋਸਤੀ ਹੈ- (ਪਾਤਰ)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੂਰਜੀ ਫਲਸਫਾ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਮਹਾਨ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ-ਜਬਰ ਦੀ ਕਤਕਦੀ ਠੰਢ ਵਿੱਚ ਠਰਦੀ-ਕੰਬਦੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਨਿੱਘ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਕੂੜ ਕੁਸ਼ੱਤ ਬੋਲਣ/ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਗਿਆਨ ਬਿਨਾਂ ਅੰਨ੍ਹੀ, ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਅੱਖਾਂ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ-ਦਰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਮਰੂਮ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਏਕ ਪਿਤਾ ਏਕਿਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ' ਆਖ ਕੇ 'ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ' ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਾਹਵਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਦੁਖੀ-ਲਤਾੜੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਧਾਹ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਲ ਨਾਲ ਆਣ ਲੱਗੀ।

ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਦੁੱਖ ਕੀ ਸਨ, ਜ਼ਖ਼ਮ ਕੀ ਸਨ ਤੇ ਮਰੂਮ ਕੀ ਸੀ! ਏਸੇ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਕਤਾ ਦਾ ਰਹੱਸ ਪਿਆ ਹੈ।

ਦੁੱਖ ਦੀ ਦਵਾਈ ਦੇਣ ਜਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮ 'ਤੇ ਮਰੂਮ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਤਖ਼ਸੀਸ਼ ਕਰਨੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਏਸੇ ਤਖ਼ਸੀਸ਼ ਦਾ ਯਤਨ ਹੀ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਈ ਵਿੱਚ ਚੁੱਭੀ ਲਾਉਣਾ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ-ਮਨ ਵਿੱਚ ਚੁੱਭੀ ਲਾਉਣਾ ਸੀ। ਅੰਤਰ-ਧਿਆਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸੇ ਅੰਤਮ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੁੱਖ ਧਰਮ ਸਨ। ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ। ਇੱਕ ਹਾਕਮ ਦਾ ਧਰਮ, ਦੂਜਾ ਮਹਿਕੂਮ ਦਾ ਧਰਮ। ਇੱਕ ਹਮਲਾਵਰ, ਦੂਜਾ ਆਤਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਧੋੜਤੋ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘੁਰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਘਸੋੜ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ।

ਦੋਵਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ, ਇਸ ਦੰਦ-ਕਥਾ ਮੁਤਾਬਕ, ਕੁੱਝ ਇਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਦਾ ਵੀ ਸੀ:

ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਿਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਬੁਰਕੀ ਹੱਥੋਂ ਡਿਗ ਪਈ। ਮਨ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਬੁਰਕੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਖਾਵੇ? ਮੌਲਵੀ

ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਧਰਤੀ ਦਾ ਫਲਸਫਾ

(ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਨੇ ਵਾਰਤਕ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਣਯੋਗ ਸਥਾਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਹੈ ਉਸਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲਿਖਤ - ਸੰਪਾਦਕ)

ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਜਾਨਣ ਲਈ, ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੌਲਵੀ ਨੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਫੋਲ ਮਾਰੀਆਂ, ਪਰ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਜਵਾਬ ਨਾ ਲੱਭਾ। ਆਖਰ ਹੈ ਤਾਂ 'ਮੌਲਵੀ' ਹੀ ਸੀ, ਲਾਜਵਾਬ ਬੋਝਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ! ਅਗਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਵਲਦਿਆਂ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, "ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਬੁਰਕੀ ਦਾ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ?"

ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, "ਜੀ, ਹਿੰਦੂ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਬੁਰਕੀ ਖਾਂਦਾ ਨਹੀਂ, ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

ਮੌਲਵੀ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ, "ਸ਼ੁਰੂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਬੁਰਕੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅੰਤਰ ਮਨ ਦੀ ਵੇਈ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਜੋ ਚਾਨਣ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਬੋਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਾਰਿਆ:

'ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ'

ਜੇ ਮੈਂ ਨਾ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ, ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਾਂ ਕੌਣ?

ਉਹ ਅੰਤਰ-ਮਨ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀ ਝਾਤ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 'ਇਨਸਾਨ' ਹੋਣਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੈਂ ਕੀ ਹਾਂ, ਕੌਣ ਹਾਂ?

"ਮੈਂ ਇਨਸਾਨ ਹਾਂ।"

ਉਹ ਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਨਾ ਰਸੂਲ, ਨਾ ਪੈਗੰਬਰ, ਨਾ ਰੱਬ ਦਾ ਪੁੱਤਰ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਹਮ ਆਦਮੀ ਹੈ ਇੱਕ ਦਮੀ, ਮੁਹਲਤਿ ਮੁਹਤਿ ਨਾ ਜਾਣਾ।"

"ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਜੀਵ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਗਲੇ ਸਾਹ ਦੇ ਆਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਆਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹ ਦੀ ਮੁਹਲਤ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ।"

ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹ ਦੀ ਮੁਹਲਤ ਤੇ ਮਿਆਦ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਰੱਬ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਏ! ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਮਹਾਪੁਰਸ਼, ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਜਾਣਦਾ, ਕਹਿੰਦਾ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਦਾ ਰਿਹਾ ਏ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤਾਂ 'ਅਜੋਨੀ' ਹੈ। ਜਦ ਮੱਕੇ ਵਿੱਚ ਕਾਅਬੇ ਵੱਲ ਲੱਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਆ ਕੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਹਿੰਦੂ ਏ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ? ਤਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਪਾਂਚ ਤੱਤ ਕਾ ਪੁਤਲਾ, ਨਾਨਕ ਮੇਰਾ ਨਾਉ।"

ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਈ ਹੁਣ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਇਨਸਾਨੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਮਾਣ ਤੇ ਸਥਾਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਕਹਿਣਾ, ਮੰਨਣਾ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨਾ, ਦੂਜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਅਪਣੱਤ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੋੜਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਅੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਣ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਵਰਗਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।

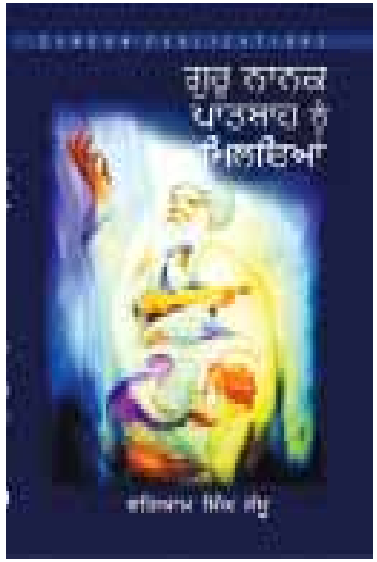
ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਰਹਿਣ-ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦਾ ਦੁਖੜਾ ਕਿਵੇਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਓ? ਉਹਦੇ ਗਲ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਓ? ਗਲ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਓਸੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਓ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਬਣ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਤੇ ਬਾਹਵਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਖਲੋਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਦਰਦੀ ਬਣ ਕੇ, ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਣ ਖਲੋਤੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਵੈਦ ਬਣ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦੇਹ-ਜਾਨ ਬਣ ਕੇ, ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲੋਕਾਈ ਭੱਜ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੀ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਆ ਲੱਗਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੁਹੱਬਤੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿੱਚ ਘੁੱਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 'ਬਾਬਾ ਵੈਦ ਰੋਗੀਆਂ ਦਾ' ਬਣ ਕੇ ਬਹੁੜਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਨਸਾਨੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਗੱਲ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਜਾਣੀ। ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਮਲੀ ਤੌਰ

'ਤੇ ਇਸ ਸਮਝ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨਾ ਵੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਵ-ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਸਮਾਜਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਵੀ ਲੈਣੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ।

ਇਸ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੰਸਾਰ-ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਵਰਗਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਵਰਗੇ ਬਣ ਕੇ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਵਾਲੀ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਤੇ ਮਨਾਈ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਮੱਤ-ਮਤਾਂਤਰ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਭਗੋੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨਾਬ-ਜੋਗੀ ਤੇ ਸਿੱਧ-ਸਾਧ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ 'ਤੇ ਬਲ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦੁਨਿਆਵੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਖੁਭ ਕੇ ਮੁਕਤੀ-ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਭਟਕ

ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਬ ਜੋਗੀ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਧੁਰੇ 'ਔਰਤ' ਨੂੰ 'ਰੱਬੀ ਰਾਹ' ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਔਰਤ 'ਇਨਸਾਨ' ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 'ਬਾਘਣ' ਸੀ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਔਰਤ ਦੀ 'ਇਨਸਾਨੀ ਹੋਂਦ' ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਹਸੰਦਿਆਂ, ਖਿਲੰਦਿਆਂ, ਪੈਨੰਦਿਆਂ ਮੁਕਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ 'ਮੁਕਤੀ' ਓਨਾ ਚਿਰ ਅਰਥਹੀਣ ਹੈ, ਜੇ ਇਸ ਮੁਕਤੀ ਦਾ 'ਜਨ-ਮੁਕਤੀ' ਨਾਲ ਪੀਚਵਾਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦਾ।

ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਮਾਰਗ ਅਪਣਾਇਆ ਵੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਲਈ ਖੇਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕੀਤੀ। ਵੰਡ ਕੇ ਖਾਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪਾਈ ਤੇ ਪਰਚਾਰੀ। ਸਿੱਧਾਂ ਤੇ ਨਾਬਾਂ-ਜੋਗੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤਰਕ-ਸੰਗਤ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਅਸਲ ਮਾਰਗ ਦਿੱਤਾ ਕਰਵਾਇਆ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦਿਆਂ ਜਦ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਸਿੰਧ ਛਿਪ ਬੈਠੇ ਪਰਬਤੀ ਕੌਣ ਜਗਤ ਕੋ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ', ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਲੋਕ ਗਿਆਨਵਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਨ ਤਾਂ ਹਨ ਹੀ। ਇਹ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਜਗਤ ਦਾ ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਵੈ-ਮੁਕਤੀ ਵੱਲ ਝੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਦੌੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਲਾਇਨ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਿਆਨੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੂਝਦਾ ਹੈ, ਲੜਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ

ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਪਾਗਲ ਹੋ, ਨਾ ਓਸਮਝ ਹੋ, ਅਗਿਆਨੀ ਹੋ। ਏਸੇ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 'ਭੂਤਨਾ ਅਤੇ ਬੇਤਾਲਾ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਗਏ ਤੇ ਕਾਫ਼ਿਲਾ ਬਣਦਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਪਲਾਇਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪਰਬਤਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਛਿਪ ਬੈਠੋ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਕੌਣ ਦੂਰ ਕਰੇਗਾ? ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਕੌਣ ਦੂਰ ਕਰੇਗਾ? ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਏਨਾ ਦੁੱਖ ਹੈ, ਏਨਾ ਕਲੋਸ਼ ਹੈ, ਏਨਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ, ਏਨੀ ਕਰੂਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਇੱਕ ਨਰਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਰਕ ਨੂੰ ਕੌਣ ਬਦਲੇਗਾ?

ਇਸ ਨੂੰ ਉਹੋ ਲੋਕ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਨਰਕ ਨੂੰ ਯਥਾਰਥ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਹਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਯਥਾਰਥ ਮੰਨਦੇ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਲੱਭੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਯਥਾਰਥ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਮੁੱਕ ਗਈ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੀ ਕੰਮ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣ ਦਾ। ਤਪੱਸਿਆ ਕਰੀ ਜਾਵੇ! ਭਗਤੀ ਕਰੀ ਜਾਵੇ! ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤਪ ਤੇ ਭਗਤੀ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ?

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖਣ, ਸਮਝਣ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਇਸ ਨਰਕ ਵਰਗੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਹੁਲਾਰਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬੇਮੱਖ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਲ ਮੋੜਿਆ। ਨਰਕ ਵਰਗੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ। ਇਹੋ ਸੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਸ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਅਸਲ ਕਰਾਮਾਤ!

ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਰਸ਼ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਅਪਣੱਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਸਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਹਦੀ ਬੋਲੀ ਵੀ ਉਹੋ ਹੋਵੇ, ਜੋ, ਤੁਸੀਂ ਬੋਲਦੇ ਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹੋ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ, ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵਰਗੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ। 'ਆਸਾ' ਹੱਥ ਕਿਤਾਬ ਕੱਛ, ਨੀਲ ਬਸਤਰ ਪਹਰਹਿ ਬਨਵਾਰੀ' ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਵੱਲ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਰਗੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇੰਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਓਪਰਾ-ਪਨ ਜਾਂ ਪਰਾਇਆ-ਪਨ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਲੋਕਾਂ ਵਰਗੇ ਲੱਗਣ ਲਈ ਅਗਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ ਬੋਲੀ ਦਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਸ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਪੈਗਾਮ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਲੋਕ-ਬੋਲੀ ਸੀ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ। ਸਿੱਧੀ ਪੜ੍ਹਨ-ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ ਤੱਕ ਅਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ।

ਲੋੜ ਸੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਭਰੋਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਤਮ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉੱਝ ਵੀ ਵੇਦ ਅੱਖੇ ਸਨ, ਤੇ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਿਆਲੀ ਉਡਾਰੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 'ਨਿੱਘ ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ' ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਦਰਜੇਬੰਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹਾਸ਼ੀਆਗਤ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਮਨ-ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਾਟਕ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਰਾਜਾ ਸ਼ੇਣੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਬੋਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਭ੍ਰੰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਾਂ ਬੋਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਮਨ-ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ, ਜੋ ਨੌਕਰ ਹਨ, ਸੂਦਰ ਜਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ

ਨਾਟਕ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਦਰਜੇਬੰਦੀ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲ-ਦੂਜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੋ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਧੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਬੋਲੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਸੀ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੇ ਲੋਕ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੱਤਾਹੀਣ ਵਰਗ ਦੀ ਹੀਣ-ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

1-ਘਰਿ ਘਰਿ ਮੀਆ ਸਭਨਾ ਜੀਆਂ ਬੋਲੀ ਅਵਰ ਤੁਮਾਰੀ॥ 2-ਖੜੀਆ ਤ ਧਰਮੁ ਛੋਡਿਆ ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ਗਹੀ॥

(ਖੱਤਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਫਾਰਸੀ) ਅਪਨਾਅ ਲਈ ਹੈ।)

ਖੱਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਵਰਣ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉੱਚ-ਵਰਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਤਾਕਤਾਂ ਵਰਗਾ ਬਣਨਾ ਤੇ ਦਿਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਪਣਾ ਲਈ। ਪਰ ਆਮ ਲੋਕ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਬੋਲਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦੀ ਬੋਲੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਤਾਲੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚਾਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੋਲੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਕ, ਧਾਰਮਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਅਵਚੇਤਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੀ, ਸਿਰਜਦੀ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਸਾਡੇ ਅਵਚੇਤਨ ਨੂੰ ਤੋੜਦੀ-ਭੰਨਦੀ ਤੇ ਪੁਨਰ ਸਿਰਜਿਤ ਵੀ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਖੋਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੱਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਝ ਉਹ ਗੁਲਾਮ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੀ ਸਥਾਪਤ ਭਾਸ਼ਾ ਗੁਲਾਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਚਾਰ, ਵਿਹਾਰ, ਸੰਸਕਾਰ, ਪਹਿਰਨ, ਪਚਰਨ ਤੇ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੰਝ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਗੁਲਾਮ ਕੌਮ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਆਚਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਉਤਮ ਸਮਝ ਕੇ ਸੁਚੇਤ-ਅਚੇਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ-ਸਾਰ ਫੌਜਾਂ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਰਖਵਾਉਣ ਤੋਂ ਤਰੱਕ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਇਹ ਕੀਤਾ ਕਿ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਮਾਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਕਾਇਦੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਚੁਰਾਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੌਲੀ ਬਾਲੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਸਾਥੋਂ ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ ਖੋਹ ਕੇ ਸਾਡੇ ਅਵਚੇਤਨ 'ਤੇ ਪੱਚਾ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹਿਆ। ਜਦੋਂ ਬੋਲੀ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਨਤਕ-ਭਲਾਈ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਸੀਮਤ ਜਿਹੀਆਂ ਉਚੇਰੀਆਂ-ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੋਕ-ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਬਾਣੀ 'ਪੱਟੀ' ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 'ਗੁਰਮੁਖੀ' ਨਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਲਿਪੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਏਸੇ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਹੀ ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਿਖੀ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਰੱਖੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਵਡੇਰੇ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਤਬ ਹੋਏ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਪੁੱਕਤੀ, ਸਾਧ-ਭਾਖਾ, ਹਿੰਦਕੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦਕੋ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇੰਝ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਲੋਕ-ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਸਿਰਜਿਤ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਨਾਤਾ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ।

ਭਾਸ਼ਾਈ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਲੀ ਦੇਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 'ਬੋਲ ਸ਼ਬਦ' ਨੂੰ 'ਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦ' ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਲਾਸਿਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ; ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਪਾਲੀ, ਅਰਬਿਕ ਤੇ ਪਰਸ਼ਿਅਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਲਏ। ਬ੍ਰਿਜ, ਰਾਜਪੂਤਾਨੀ ਤੇ ਸਿੰਧੀ ਵਿੱਚੋਂ ਤਤਸਮ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਲਏ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਕੇ ਤਦਭਵ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਬਣਾਏ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ 'ਅਸਧਾਰਣ', 'ਬਹੁ-ਰੂਪੀ' ਅਤੇ 'ਸਰਬ-ਸਾਂਝੀ' ਭਾਸ਼ਾ ਆਖ ਕੇ ਵਡਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਖਾਣ, ਮੁਹਾਵਰੇ, ਸ਼ਬਦ-ਅਲੰਕਾਰ, ਸ਼ਬਦ-ਜੁੱਟ ਤੇ ਸਹਿਜ-ਸੁੰਦਰ ਸੁਬੋਲ ਉਚਾਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਕਮਾਲ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਨਾਲ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਹੰਗਰੀ ਤੋਂ ਆਇਆ ਕੋਚ

ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬੁਡਾਪੈਸਟ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਆਪਣੀ ਉਪਜੀਵਿਕਾ ਖਾਤਿਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਮਾਨਣ ਅਤੇ ਹੰਗਰੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਨਿਕਲ ਪਏ। ਸਾਡੀ ਬੇਟੀ ਤੇ ਢਾਈ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਦੋਹਤਰੀ ਵੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਕੁਤਮ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਖਾਤਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਈਵਰ ਸਮੇਤ ਕਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇਖਣ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਸਾਰ ਕਾਰ ਦੇ ਟਰੰਕ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਹੰਗਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਿੱਟਮਿੰਟ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿੱਚ ਅਟਕ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਿਆਰਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਸੀ, ਬਾਬਾਕੋਚੀ। ਮੈਂ ਪਿਛੇ ਟਰੰਕ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਮੋੜਿਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ, ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦੋਹਤਰੀ ਦੀ ਪਰੈਮ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਸਾਇਦ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੁਤਮ ਨੂੰ ਹੰਗਰੀਅਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਪਰੈਮ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਏਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਜਾਈਏ। ਕੁਤਮ ਨੇ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਹੀ ਲੱਗਾ ਕਿ ਬਾਬਾਕੋਚੀ ਪਰੈਮ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੱਡੀ ਸੁਹਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬੁਡਾਪੈਸਟ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਦੌੜਨ ਲੱਗੀ। ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਬੁਡਾਪੈਸਟ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਇਹ ਨਾਂ ਦਰਅਸਲ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਯਾਨੀ ਬੁਡਾ ਅਤੇ ਪੈਸਟ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਹੋ ਗਏ। ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸਟਬੁਡਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦੇਸ਼, ਸ਼ਹਿਰ, ਕਸਬੇ, ਪਿੰਡ ਅਜਿਹੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੈਕੋ ਸਲੋਵਾਕੀਆ (ਚੈਕ+ਸਲੋਵਾਕ), ਤਨਜ਼ਾਨੀਆ (ਟਾਂਗਾਨੀਕਾ+ਜੰਜੀਬਾਰ), ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਟਾਂਡਾ ਉਤਮੁਤਾ, ਸੰਯੁਕਤ ਸ਼ਹਿਰ ਬੁਡਾਪੈਸਟ ਯੂਰਪ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਥਾਣੀ ਵਗਏ ਵੱਡੇ ਦਰਿਆ ਡੈਨਿਊਬ ਦੇ ਦੋਨੀ ਪਾਸੀਂ ਵੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੰਗਰੀਅਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਡੁਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰੇ ਦਾ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਾ ਪੈਸਟ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪੂਰਬੀ ਕਿਨਾਰੇ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਦਾਨੀ ਹੈ ਤੇ ਏਥੇ ਵਸਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਡਾ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਘਰ ਬੁਡਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਬੁਡਾ ਤੋਂ ਪੈਸਟ ਜਾਣ ਲਈ ਸੰਗਲਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੁਲ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਲਾਨੀ ਘੰਟਿਆਬੱਧੀ ਇਸ ਪੁਲ 'ਤੇ ਹੀ ਮਟਰ ਗਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਮਾਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਉੱਚੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਵਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅੱਪੜਨ ਲਈ ਸਿੱਧੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵਾਲੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੇਬਲ ਟਰਾਮ ਹੈ ਜੋ ਪਟੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੰਗਰੀਅਨ ਵਿੱਚ ਬੁਡਾਵਰੀ ਸਿਕਲੋ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੁਵੱਲੀ ਹੈ ਮਤਲਬ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਦੋ ਟਰਾਮਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕੇਬਲਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀਆਂ

ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਉੱਤਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਇਸੇ ਦੇ ਭਾਰ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਝਣ ਲਈ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ ਚਰਸ ਦਾ ਸਾਇੰਸ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਲਵੋ। ਇਸ ਸਿਕਲੋ ਦੇ ਸਫਰ ਦਾ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਹੈ, ਦੂਰ ਤੱਕ ਬੁਡਾਪੈਸਟ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਡੈਨਿਊਬ ਦਰਿਆ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਲੁਤਫ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਬਲਕਿ ਭਾਸ਼ਾਈ ਚਰਚਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਾਤਨਾ ਹੈ!

ਹੰਗਰੀ ਵਾਲੇ ਕੋਚ ਦਾ ਸੰਨ 1568 ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਚਿੱਤਰ।

ਹੰਗਰੀਅਨ ਯੂਰੇਲਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਫਿਨੋ-ਉਗਰਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦ-ਯੂਰਪੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੇ ਅਲੱਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਤਾਂ ਕੀ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਰੋਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਓਂ ਵੀ ਖੂਨੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਆਸਟਰੀਆ, ਸਰਬੀਆ, ਸਲੋਵੇਨੀਆ, ਕਰੋਸ਼ੀਆ, ਰੁਮਾਨੀਆ, ਯੂਕਰੇਨ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਬਾਕੋਚੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਯੂਨੀ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਏਨਾ ਜਚਿਆ ਕਿ ਆਪਣਾ ਹੀ ਲੱਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਝੂਟੇ ਦਿਵਾਉਣ ਜਿਹੀ ਅਯਾਸ਼ੀ ਲਈ ਕਿੱਥੇ ਪਰੈਮ ਸਰੈਮ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਛਤ ਜਾਂ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਚੁੱਕ-ਚੁੱਕ ਹੀ ਗਲੀ ਗੁਆਂਢ ਘੁੰਮਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਬਾਬਾਕੋਚੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੈਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪਰੈਮ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਟਰੋਲਰ ਫਿੱਕੋ-ਫਿੱਕੋ ਜਾਪਣ ਲੱਗੇ। ਉੱਝ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਬਾਲਗੱਡੀ ਕੋਈ ਦੋ ਕੁ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰੀ, ਅਹਿਲਕਾਰ, ਰਈਸ ਤੇ ਧਨਾਵ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਾਲਾਂ

ਹਿਤ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪਰੈਮਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ। ਬਾਬਾਕੋਚੀ ਦੋ ਹੰਗਰੀਅਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਬਾ + ਕੋਚੀ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਸੰਯੁਕਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੰਗਰੀਅਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਲਈ ਬਾਬਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੁਝ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਪਾ, ਮਾਮਾ, ਨਾਨਾ, ਤਾਤਾ, ਚਾਚਾ, ਬਾਬਾ, ਦਾਦਾ, ਕਾਕਾ, ਬੀਬੀ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਯੂਨੀ ਅਨੁਕ੍ਰਮਣਕ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਬੱਚਿਆਂ

ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਉਚਰੇ ਬੋਲ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧੀਆਂ ਲਈ ਸੰਬੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਗਏ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਹਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਸੂਚਕ ਹੋਣ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਦਾਦਾ ਪਿਓ ਦਾ ਪਿਓ ਹੈ ਪਰ ਬੰਗਾਲੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਭਰਾ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੁਖ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਾ ਦੀ ਯੂਨੀ ਨਿਕਲਣ ਕਾਰਨ ਹੰਗਰੀਅਨ ਲੋਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹੀ ਬਾਬਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉੱਝ ਹੰਗਰੀਅਨ ਵਿੱਚ ਅਰਥ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਸ਼ਬਦ ਡਰਪੋਕ, ਜਨਾਨਤਾ, ਮਾਤ੍ਰੂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਤਲਬ ਨਿਆਣਿਆਂ ਵਰਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਗੁੱਡੀ, ਪਟੋਲਾ, ਕਨਪੁਤਲੀ, ਅੱਖ ਦੀ ਪੁਤਲੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਧਾਰ ਲਏ। ਭਲਾ ਗੁੱਡੀ, ਪੁਤਲੀ, ਅੱਖ ਦੀ ਪੁਤਲੀ ਜਿਹੇ ਅਰਥ ਕਿਵੇਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ? ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਐਨ ਏਹੀ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭੇਤ ਫਿਰ ਖੋਲ੍ਹੀਓ।

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛੋਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਬਾਕੋਚੀ (ਹੰਗਰੀਅਨ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ babakochi) ਤੋਂ ਕੀ ਕੱਢਣਾ ਪਾਉਣਾ? ਜਵਾਬ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਦੂਜਾ ਜੁੜ ਯਾਨੀ 'ਕੋਚ' ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਸਮਾਰਜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਲਈ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਲੁੱਟਣ ਦੇ ਅਤੇ 'ਮੋ-ਮੋਰੀ' ਦੇ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣਾ ਸੀ ਤੇ 'ਤੂੰ-ਤੇਰਾ' ਦਾ ਸਬਕ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਨੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਕੀਮਤ ਮੰਨ ਕੇ, ਧਨ-ਦੌਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਖੋਹਣਾ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਰਾਹੋਂ ਭਟਕੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਉਹਦਾ ਖੁੱਸਿਆ ਇਨਸਾਨੀ ਗੌਰਵ ਵਾਪਸ ਮੋੜਨਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਨੇ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ 'ਆਪਣੇ ਭਲੇ ਦੀ' ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ 'ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ' ਦੀ ਖੋਰ-ਸੁੱਖ ਮੰਗਣੀ ਸੀ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਸੀ। ਅਫਸੋਸ! ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ਵਾਸਕੋਡੋ-ਗਾਮਾ ਦੀ ਧਿਰ, ਉਸ ਦੀ ਅੰਸ-ਬੱਸ ਦਾ ਬੰਡਾ ਝੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਤੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ 'ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ' ਆਖਣ ਵਾਲੇ 'ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖੀ' (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਨਹੀਂ) ਵੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੋਤਾ ਕੱਢ ਕੇ ਹੁਣ ਵਪਾਰ ਹੀ ਤਾਂ ਬਣ ਗਈ ਹੈ!

ਵਪਾਰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਵਪਾਰ ਸੀ, ਭੁੱਖੇ ਪਰ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਗਰ-ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣਾ। ਦੂਜਾ ਵਪਾਰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿੱਚ 'ਤੇਰਾ! ਤੇਰਾ!' ਤੋਲ ਕੇ ਕੀਤਾ। (ਸੱਚੇ ਸੌਦੇ ਅਤੇ 'ਤੇਰਾ! ਤੇਰਾ!' ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਖੋਲ੍ਹੋ ਜਾਣਗੇ) ਇਹ ਵਪਾਰ ਵਾਸਕੋਡੋਗਾਮਾ

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਯੂਰਪੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਯੂਰਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਹਨ, ਗੱਡੀ, ਬੱਘੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ 'ਕੋਚ' ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਕੋਚ ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਤੇ ਕੋਚੀ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਚੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੋਇਆ ਕੋਚ ਦਾ ਬਣਿਆ ਵਾਹਨ। ਬੁਡਾਪੈਸਟ ਦੇ ਪੱਛਮ ਦੀ ਤਰਫ ਵੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਘੁੱਗ ਵਸਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋਚ ਮਧ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਾਰੀਗਰ ਗੱਡੇ-ਗੱਡੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਰੋਜ਼ੀ ਤੁਰਦੀ ਸੀ। ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਾਹਣਕਾਰ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਰਥਕਾਰ) ਨੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਬੱਘੀ ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਨੇ ਵਾਹਣ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬ ਹੀ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਤਿੰਨ ਘੋੜਿਆਂ ਤੇ ਚਾਰ ਪਹੀਆਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਨਵਾਂ ਵਾਹਨ ਬਹੁਤ ਪੇਚੀਦਾ ਪਰ ਚੱਲਣ ਵਿੱਚ ਹਲਕਾ, ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਸਸਪੈਂਸ਼ਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਹੁਤ ਲਚਕੀਲਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਝਟਕੇਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪੈਂਦੇ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਕਾਢ ਦੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਕੋਚ ਬੁਡਾਪੈਸਟ ਤੋਂ ਵੀਆਨਾ ਤੱਕ ਡਾਕ ਤੇ ਮਾਲ ਚੌਣ ਦਾ ਆਮ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਏ। ਕੋਚ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਵਾਰੇ ਨਿਆਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਬੱਸ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਵਾਹਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਚੀ ਸਜ਼ੈਟਰ (ਕੋਚ ਦਾ ਵਾਹਨ) ਕਹਾਉਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹੋਰ ਹਲਕਾ ਹੋ ਕੇ ਨਿਰਾ ਕੋਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉੱਝ ਅੱਜ ਹੰਗਰੀ ਦੀ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਕੋਚ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵੀ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ ਰੂਪ ਤੇ ਅਰਥ ਪੱਖੋਂ ਗਤੀਮਾਨ ਰਹਿਣਾ। ਘੋੜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਿੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਕੋਚ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਮੋਟਰ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਕੋਚ ਆਏ, ਫਿਰ ਹਵਾਈ ਕੋਚ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੋਣ ਲੱਗੇ, ਫਿਰ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲੇ ਡੱਬੇ ਕੋਚ ਕਹਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਦੂਰ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖਾਸਮ ਖਾਸ ਬੱਸਾਂ ਵੀ ਵਧੇਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਰਤੀਦੇ ਨਾਂ ਕੋਚ ਤੋਂ ਹੀ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

18ਵੀਂ ਸਦੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕੋਚ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਲੰਕਾਰਕ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਇਸ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਟਿਊਸਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਧੰਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਉਸਤਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕੋਚ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੋਚ ਫਟਾ-ਫਟ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਖੌਤੀ ਕੋਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫਟਾ-ਫਟ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ

ਦੀ ਆਲ-ਔਲਾਦ ਦੀ 'ਮੋ-ਮੋਰੀ' ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਮੂਲੋਂ ਵੱਖਰੀ 'ਤੂੰ-ਤੇਰੀ' ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪਰਨਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੋਕਾ ਸੀ, 'ਸਚੁ ਵਪਾਰੁ, ਕਰਹੁ ਵਪਾਰੀ'। ਇਸ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਲੁਟਾ ਦੇਣ ਦਾ 'ਚਨ ਸੀ।

ਪਰ ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ, ਆਪਣੇ ਨਿੱਜ ਲਈ ਤੇ 'ਨਾਨਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ' ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਲਈ, ਸੈਂਕੜੇ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੇ ਸਟੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੂੜ-ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ-ਪੱਤੀ ਹੋਵੇ! ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਰਿਆਨਾ ਸਟੋਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿਊਲਚਜ਼, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬੈਟਰੀ ਸਟੋਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫਰਨੀਚਰ ਹਾਊਸ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੀਡ ਸਟੋਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਲੋਥ ਹਾਊਸ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟੋਰ ਜਿਹੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹੋ-ਸੁਣੋ ਤੇ ਵੇਖੋ ਨੇ! ਜਿਵੇਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ-ਪੱਤੀ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇ!

ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਹੀਂ। 'ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ' ਨਿੱਜੀ ਹਨ।

**ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ**

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਜੁਗਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਚ ਸ਼ਬਦ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਟਰੇਨਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ, ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਈ ਕੋਚ ਸਿਖਾਂਦਰੂ ਚੋਲਿਆਂ ਪੱਠਿਆਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕਾਂ ਤੇ ਗਾਲੀ ਗਲੋਚ ਵਧੇਰੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਅਜਿਹੇ ਉਸਤਾਦ ਕੋਚਾਂ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਹੀ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਤਾਦ ਕੋਚ ਵਾਹਨ ਕੋਚ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਅੱਪੜਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗ਼ੈਰ ਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਟਰੇਨ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰੇਲ-ਗੱਡੀ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਅੱਪੜਾਉਣ ਦਾ ਵੀ। 'ਬੋਤਾ ਪਾਰ ਕਰਾਉਣ' ਜਿਹੇ ਵਾਕੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਭਾਵ ਰਝਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਿੜ ਵਿੱਚ ਕੋਚਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਆਵਾਜ਼ ਸਿਧਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਐਕਟਿੰਗ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਦੇ ਗੁਰ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ। ਸਾਇਦ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਬੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੋਚ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਣ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾਕੋਚ ਕਹਿ ਸਕਾਂਗੇ!

ਪਰ ਕੋਚ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਛਾਲ ਵੀ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਚਮੜੇ ਦੇ ਬੈਗ, ਪਰਸ ਵਗੈਰਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀ ਕੋਚ ਦਾ ਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਔਰਤਾਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸਟਾਈਲਾਂ ਵਾਲੇ ਝਿਲਮਿਲਾਉਂਦੇ ਕੀਮਤੀ ਕੋਚ ਦੇ ਪਰਸ ਖਰੀਦਣ ਪਿੱਛੇ ਮਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਰਾਂਡ ਨਾਂ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਚ ਕੰਪਨੀ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਮੈਨਹਟਨ ਵਿੱਚ 1941 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਮੈਨਹਟਨ ਲੈਂਦਰ ਬੈਗਜ਼' ਸੀ ਪਰ 1960 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਚ ਸ਼ਬਦ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਨੀ ਲਿਲੀਅਨ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ ਕੋਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੀ ਢਾਂਚਾ, ਕੀ ਲਗਾਮ, ਕੀ ਛੈਟਾ, ਕੀ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਕੀ ਟਾਪਾ; ਕੋਚ ਦਾ ਸਭ ਕਾਸ਼ਾ ਚਮੜੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚਮੁੱਟਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਬੱਸ ਕੋਚਾਂ ਦੀ ਟੱਪ ਟੱਪ ਅਤੇ ਝਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਮੜੇ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਵਰਤੋਂ ਨੇ ਹੀ ਲਿਲੀਅਨ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ।

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਮਾਲੇ-ਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸੁਹਜ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਮਹੱਤਵ-ਪੂਰਨ ਰਚਨਾ ਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।

ਜਿਸ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ 'ਚੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਾਇਆ, ਅੱਜ ਉਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇੱਕ ਵਾਰਤਾ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਸਮੇਟਦੇ ਹਾਂ। ਮਹਾਕਵੀ ਰਾਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਜਦ ਵੀ ਲਾਹੌਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਸੁਣਦਾ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਟੈਗੋਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੌਮੀ ਤਰਾਨਾ ਲਿਖਿਆ ਏ, ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਤਰਾਨਾ ਵੀ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਰਚੀ 'ਆਰਤੀ' ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਬੜੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਮੈਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਤਰਾਨਾ ਲਿਖਿਆ ਹੀ ਏ ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ, ਪੂਰੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦਾ, ਤਰਾਨਾ ਲਿਖ ਗਏ ਨੇ।"

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮੀ ਐਕਟਰ ਤੇ ਲੇਖਕ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸਾਂਝੀ ਨਿਕੇਤਕ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਨਿਕੇਤਨ ਵਿੱਚ 'ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਸੰਮੇਲਨ' ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਟੈਗੋਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਲਿਖਦਾ ਏ, ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ।"

ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ, "ਗੁਰੂਦੇਵ! ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਪੱਛੜੀ, ਤੇ ਗਵਾਰੂ ਜੁਬਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਸੇ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਰਦੂ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ।"

ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਪੱਛੜੀ ਹੋਈ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਿਖਿਆ।

ਕਾਸ਼! ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੀਣ-ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾਈਏ। ਇੰਝ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੁੱਚੀ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਾਂਗੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਾਂਗੇ।

ਅਸੀਂ ਮਾਣ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ

ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫਲਸਫ਼ਾ 'ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਧਰਤੀ ਦਾ ਫਲਸਫ਼ਾ' ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਸਮਾਨੀ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹਸਤੀ ਸੀ, ਸਾਡੀ ਸਾਹ-ਰਗ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਵੱਸਦੀ ਹਸਤੀ। ਸਾਡੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਵਿਚਰਦੀ ਹਸਤੀ।

ਪਰ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਧੀਨ ਮੁੜ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅਸਮਾਨੀ ਹਸਤੀ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪਹੁੰਚ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਬੈਠ ਸਕਾਂਗੇ? ਬੜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਇਤਫ਼ਾਕ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦਾ ਯਾਤਰੀ ਵਾਸਕੋਡੋ-ਗਾਮਾ 1460 ਵਿੱਚ ਜੰਮਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 1469 ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਅੱਗਤ ਪਿੰਡਤ ਸੰਸਾਰ-ਯਾਤਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਵਾਸਕੋਡੋ-ਗਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ 1497 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤੇ 20 ਮਈ 1498 ਨੂੰ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਕਾਲੀਕਟ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ 'ਗਲੋਬਲ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ' ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਲਕਦੇ ਨੇ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਯਾਤਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੇ ਮਕਸਦ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਵੱਖ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲਦਾ ਏ, ਦੂਜਾ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨੇ

-ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਰਤਾਰੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਚਰਚਾ ਆਰੰਭ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 75 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 17 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 77 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ‘ਆਮ ਆਦਮੀ’ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 20 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ

ਡਾ.ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ

20-ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਾਲੋਨੀ, ਵਡਾਲਾ ਚੌਕ, ਜਲੰਧਰ-144001 -9418194812
lakhvinderjohal@yahoo.com

ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਔਸਤ 96% ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਔਸਤ ਅਜੇ ਵੀ 72% ਹੈ।

ਸਾਖਰਤਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 16ਵੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁੱਲ 35 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬ 31ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 22 ਕੌਮੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਡੇਢ ਹਜ਼ਾਰ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ 1800 ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆਰਵੀਂ ਵੱਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸੱਤਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਸਿਵਾਏ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ। ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਲਈ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ। ਪਰ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ।

ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 15 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 9 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਯਾਨੀ ਅੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿੱਪੀ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਸਵਾ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਕਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮਰੀਕਾ, ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਹੈ।

ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਸਿਰਫ 8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਾਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਿਆਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਫੁੱਫ ਵਾਲੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਆਨਲਾਈਨ ਈ-ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ, ਟੀ ਵੀ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਸਮੇਤ ਯੂਟਿਊਬ ਅਤੇ ਵਟਸਓਪ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ, ਦੁਨੀਆਂ ਚ ਪਹਿਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮੈਂਡਰਿਨ (ਅਨ-ਦਅਰਨਿ) ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਚੀਨ, ਸਿੰਘਾਪੁਰ, ਤਾਈਵਾਨ ਵਗੈਰਾ ‘ਚ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 14% ਲੋਕ ਦੁਨੀਆਂ ਚ ਮੈਂਡਰਿਨ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਹੈ, ਜਿਹਨੂੰ 5.85 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਤੀਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੈ, ਜਿਹਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ 5.52 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਚੌਥੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹਨੂੰ 4.46% ਲੋਕ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੋਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਰਬੀ, ਪੁਰਤਗੀਜ਼, ਬੰਗਾਲੀ, ਰੂਸੀ, ਜਪਾਨੀ ਆਦਿ। ਗਿਆਰਵੇਂ ਨੰਬਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਨਾਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗਿਆਰਵੀਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਸਵੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਲਗਭਗ 15 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ 44% ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਲਗਭਗ 9 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 29 ਦਸੰਬਰ 1967 ਨੂੰ 1960 ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਨਵਾਂ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ 1967 ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਦਫਤਰਾਂ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 2008 ਅਤੇ 2021 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰੁਤਬਾ ਦਿੱਤਾ?, ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਲਾਗੂ ਹੋਈ?, ਇਹ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ

ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੱਦ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦੌਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਬਿੰਦੂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਓਨਾ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਅਤੇ ਉਦਾਰ

ਦਿਨ ਬ ਦਿਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਰਗੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਿਰਧੇ ਹੋ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਵੰਗਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੋਂ, ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ, ਕੀ ਆਸ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਬੇਹੱਦ ਅਹਿਮ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਥਾਹ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਡਿਫੈਂਸ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ

ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ (ਗਲੋਬਲੀ) ਵੀ ਤਦ ਹੀ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਆਪਣੀ ਸਥਾਨਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜੀ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਵਾਇਤ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਵਿਛੁੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਛੁੰਨਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਵੇ ਦਾ ਗਰੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣਾ।

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤਮਾਨ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਗਲੋਬਲੀ ਸਰੂਪ ਰਾਹੀਂ ਨਿਹਾਰਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਖਿੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਹ ਸੰਪੂਰਨ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਥਾਨਕਤਾ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਛਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਨੇ ਸਥਾਨਕਤਾ ਦੀ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਵਿਸਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਥਾਨਕਤਾ ਕੋਈ ਸਥਿਰ ਵਰਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਗੌਰਵ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਬਲ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿੱਚ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਦੇ ਪਾਸਾਰ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਬੁੱਧੀਮਤਾ ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਵੰਗਾਰਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ, ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਨ, ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵੀ ਗਹਿਰੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 29 ਦਸੰਬਰ 1967 ਨੂੰ 1960 ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਨਵਾਂ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ 1967 ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਦਫਤਰਾਂ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਛੋਟੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਮਨ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰ ਹਥਿਆਰ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਮਾਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ, ਜਿੱਥੇ ਸੜਕ ਬਿਜਲੀ ਸਕੂਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਵੀ ਮੀਡੀਆ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਬੁੱਧੀਮਤਾ)

ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹੋਰ ਵੱਡੀਆਂ ਵੰਗਾਰਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਹੋਵੇ, ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜਜ਼ਬ ਕਰਕੇ, ਚੱਲ ਸਕਣ ਦੀ ਸੋਝੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ।

ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ (ਗਲੋਬਲੀ) ਵੀ ਤਦ ਹੀ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਆਪਣੀ ਸਥਾਨਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜੀ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਵਾਇਤ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਵਿਛੁੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਛੁੰਨਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਵੇ ਦਾ ਗਰੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੁੱਧੀਮਤਾ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲੀ ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਣਾ ਸਕਣ। ਮੱਧਕਾਲ ਦੀ ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੰਵਾਦ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਤੱਕ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਅਤੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਰਾਹੀਂ, ਵਰਤਮਾਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਉਥਾਨ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਈਏ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਬਹੁਤ ਜਟਲਤਾ ਵਾਲੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਇਹ ਜਟਲਤਾ ਸਰਲਤਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਹੁੰਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਪੰਜ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਸਨ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਬ੍ਰਜ ਭਾਸ਼ਾ, ਫ਼ਾਰਸੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ।

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ‘‘ਕਦਰਤ ਕੇ ਸਭ ਬੰਦੇ’’ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹਾਦਤ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ‘‘ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਭੇ ਏਕੋ ਪਹਿਚਾਨਬੋ’’ ਰਾਹੀਂ, ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਵਿਸ਼ਵ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਈ ਰੱਖਣਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਦੁਖਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਵਿਛੁੰਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ। ਸਾਡੀ ਵਿਰਾਸਤ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ, ਸਾਡੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ (ਠਹੁਗਹਟਸ ਚ ਤਅਲੁਏਸ) ਗੁੰਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਲਚਰਲ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰਮੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਗੌਰਵ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਨਫੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਆਰਥਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਬੌਧਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਧਨ ਸੰਪਨ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਹਰੋਂ ਗ਼ਰੀਬੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੰਟੈਲੈਕਟ ਡਰੇਨ ਆਉਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਡਰੇਨ ਇਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਰਤਮਾਨ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਤੀਤ ਮੁਖੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਸ ਅਤੀਤ ਮੁਖਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਮੁਖਤਾ ਗਾਇਬ ਹੈ, ਮਿਥਿਹਾਸ ਮੁਖਤਾ ਭਾਰੂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਰੀਕ ਜਿਹੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੀ ਨੁਕਤੇ ਹਨ :-

-ਸਿੱਖਿਆ -ਸਿਰਜਣਾ -ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ

-ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੀਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਨਾਲ ਵਰ ਮੋਚਣ ਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਯੂਨੀਕੋਡ ਰਾਹੀਂ ਗੂਗਲ ਉੱਤੇ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਪੂਰਨ ਕਰਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ‘ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ

-ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹਣੇਵਾਲਾ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਚਾਰ ਖੇਤਰ ਹਨ, ਚਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਝਾ, ਮਾਲਵਾ, ਦੁਆਬਾ ਅਤੇ ਪੁਆਧਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਚੜਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਢਾਈ ਦਰਿਆ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਤਲੁਜ, ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਅੰਧਾ ਰਾਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਸਤਲੁਜ ਅਤੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ : ਇੱਕ ਤੱਥ

ਸੰਗਮ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਦੋ ਨਹਿਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਤਲੁਜ ਅਤੇ ਬਿਆਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਰਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਮਾਝਾ ਦੁਆਬਾ ਅਤੇ ਪੁਆਧਾ ਖੇਤਰ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ‘ਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਮਿੱਠੇ ਹਨ, ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੱਧੇ ਜਿਲੇ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਖਾਰੇ ਪਾਣੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਏਥੋਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਤਰਸਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ

ਹਨ, ਉਧਰ ਮਾਝਾ ਅਤੇ ਦੁਆਬਾ ਖੇਤਰ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਸਿੰਧ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਕੇ ਅੰਤ ਕਰਾਚੀ ਸ਼ਹਿਰ ਚੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਖਾਰੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, -ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ

ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਮੇਰਾ ਮਾਣ
ਜਨਵਰੀ-2025 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ‘‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’’ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕਾਲਮ ‘‘ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਮੇਰਾ ਮਾਣ’’ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ/ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ, ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਯਾਦਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਮੇਤ ਭੇਜਣ। - ਸੰਪਾਦਕ

ਕਲਾ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਮੇ ਦੀ ਅਦਭੁਤ ਦਾਸਤਾਨ

ਕਲਾ ਕਦੋਂ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉੱਘੇ ਫਿਲਮ ਸਮੀਖਿਅਕ ਤਰਸੇਮ ਬਸਰ ਨੇ ਫਿਲਮ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕ੍ਰਿਸਮੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਅਦਭੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਓ ਉਸ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣੀਏ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ..ਉੱਡਣ ਲਈ ਅਕਾਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਮਹਿਲ1949

ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਸਕਰੀਨ ਪਲੇਅ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨੀ ਸੋ ਉਨੀ (1949) ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਫਿਲਮ “ਮਹਿਲ” ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ “ਕਮਾਲ ਅਮਰੋਹੀ” ਦੇ ਲਿਖੇ ਸਕਰੀਨ ਪਲੇਅ ਦਾ ਹੀ ਕਮਾਲ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਰ ਸਾਲਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਅੱਜ ਵੀ ਨਵੀਂ ਨਕੋਰ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਜਾਓਗੇ ਤੇ ਕਲਾ ਉਹੀ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਵਾ ਲਵੇ।

ਕਮਾਲ ਅਮਰੋਹੀ, ਅਮਰੋਹੀ ਦੇ ਇੱਕ ਨਾਵਾਬ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ ...ਉਹੀ ਸ਼ੌਕ ਏ ਖਾਨਾ ਖਰਾਬ। ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸ਼ਾਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁੰਬਈ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ।

ਲਿਖਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੀ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ ...ਸੰਵਾਦ ਲਿਖਣ ਦੀ ਨੌਕਰੀ। ਸੋਹਰਾਬ ਮੋਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ..ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਸਕਰੀਨ ਪਲੇਅ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਸਨ।

ਇਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਸੂਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਪੁਰਾਣਕ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਚਲ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ...ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਕਫ਼ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ ।

ਪਰ ਕਮਾਲ ਅਮਰੋਹੀ ਨੇ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣਗੇ ਜਿਸ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਲਿਖੀ ਜਾਏਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ..ਜਿਸ ਦਾ ਬਜਟ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕੋਈ ਰਵਾਇਤੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਯੋਗਾਤਮਕ ਫਿਲਮ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇਗੀ। ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਲਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੂਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ ...ਕਲਾ ਦਾ ਇਹ ਰੂਪ ਹੋਵੇਗਾ ਸਿਨੇਮਾ।

ਤੇ ਇਹੀ ਫਿਲਮ ਸੀ “ ਮਹਿਲ “..ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਫਿਲਮ ..ਜਿਸ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਮਹਿਲ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ...ਇੱਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਮਧੂਬਾਲਾ ਨੇ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖਾਸੀਅਤ ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਸਕਰੀਨ ਪਲੇਅ ਸੀ ਜੋ ਨਿਰੰਤਰ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਗਤੀ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ

ਦਰਸ਼ਕ ਅਨੁਮਾਨ ਹੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਯੋਗਾਤਮਕ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ (ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ) ਨਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਾਲ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ।

ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ ਜੋ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਮਹਿਲ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਣਸੁਖਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ...ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਜਿਸ ਉਪਰ ਖੂਨ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਹਿਲ ਦਾ ਨੌਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਫੋਟੋ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਦੰਗ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਉਸ ਨਾਲ

ਹਰੀਸ਼ੰਕਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰੰਜਨਾ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਸ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮਹਿਲ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ..ਸਾਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਭਰੀ ਰੰਜਨਾ ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਰ ਖਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿੱਠੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਤੇ ਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਫਿਲਮ ਇੱਕ ਹਸੀਨ ਸਾਏ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕਾਰਨ ਭੇਤ ਖੁਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਸੀਨ

ਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ...ਉਹ ਮਹਿਲ ਦੀ ਮਾਲਣ ਕਾਮਨੀ (ਮਧੂਬਾਲਾ) ਹੈ ...;

ਕਾਮਨੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੇਖ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ..

ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਬੇਗੁਨਾਹ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ...ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਮਿਲਣ ਉਪਰੰਤ ਹਰੀਸ਼ੰਕਰ ਕਾਮਨੀ ਨੂੰ ਪਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਮਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ...ਕਾਮਨੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਹਿਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇੰਨੀ ਰੋਚਕ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੀ ਇੱਕ ਦੁਨੀਆ ਲੰਘ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ..ਜੀ ਆਉਂਦੇ ਹੋਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ “ਖੇਮ ਚੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼” ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ...ਤੇ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਵੱਜਦਾ ਗੀਤ” ਆਏਗਾ ...ਆਨੋ ਵਾਲਾਫਿਲਮ ਦੀ ਰਹੱਸਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ...। ਇਹ ਗੀਤ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ ਦੀ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। “ਮਹਿਲ “ਸਮੇਂ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਆਪਣੀ ਨੌਜਵਾਨ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਭਾਈ ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ।

ਮਧੂਬਾਲਾ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਭਿਨੈ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਉਪਲੱਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਫਿਲਮ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਤਕਨੀਕ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਮੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਦਰਅਸਲ ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂ ਕਿ “ਮਹਿਲ” ਲੇਖਕ ਦੀ ਫਿਲਮ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ “ਸਲੋਅ ਪੁਆਇਜ਼ਨ ਅਕਸਰ ਮੀਠੇ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਧੌਖੇ ਅਕਸਰ ਹੱਸੀਨ ..”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਕਮਾਲ ਅਮਰੋਹੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਰਫ਼ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋਖਮ ਲਿਆ ...ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ ‘ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ’ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ ’ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 21 ਦਸੰਬਰ 2024 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-669

ਆਈ ਹੈ ਪੱਤਝੜ ਮਗਰ ਮੈਨੂੰ ਬਹਾਰ ਦਿਸੇ, ਲਾਈ ਹੈ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫਲ ਨਿਖਾਰ ਦਿਸੇ। ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਜੇਹਾ ਨਜ਼ਾਰਾ, ਬਲਿਹਾਰੀ ਕੁਦਰਤ ਵਸੇ ਪਿਆਰਾ ਪਿਆਰਾ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-667

ਵਿੱਚ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਕਿਰਤੀ ਰੁਲਦੇ, ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸਲ ਰੁਲੇ, ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਰੋਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਕਿਰਸਾਨ ਦੀ ਨਸਲ ਰੁਲੇ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਫਨੀਅਰ ਵਾਂਗਰਾਂ, ਰਲ ਸਰਕਾਰ ਫਸਾਇਆ, ਨਾ ਚੀਂ ਨ ਪੀਂ ਹੈ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਘੰਡਾਂ ਨੂੰ ਕੁੰਡਲ ਪਾਇਆ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ‘ਨੂਰਪੁਰੀ’

‘ਉਤਮ ਖੇਤੀ ਮੱਧਮ ਵਾਪਾਰ ਨਖਿੱਧ ਚਾਕਰੀ’ ਨਾਨਕ ਫੁਰਮਾਇਆ। ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੂੰ ਕਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਾਬੇ, ਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਗਲ ਲਾਇਆ। ਅੱਜ ਦੇ ਰਾਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀ ਕਿਰਤੀਆਂ ਸਿਰ ਵਪਾਰ ਬਿਠਾਇਆ। ਵਪਾਰੀ ਬੈਠਾ ਘਰ ਮੌਜਾਂ ਮਾਣੇ ਨਾ ਉਸ ਬੀਜਿਆ ਨਾ ਹਲ ਵਾਹਿਆ। ਕਿਰਤ ਕਿਸਾਨ ਇੱਥੇ ਧੌਕੇ ਖਾਵੇ ਚਾਕਰਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਗੋਤ ‘ਚ ਆਇਆ। ਉਤਮ ਖੇਤੀ ਬਣੀ ਦਬੋਲ ਦੋਵਾਂ ਉਸ ਗਲ ਫਾਹਾ ਪਾਇਆ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨ ਹੇਠ ਜਿਨਸ ਲੈ ਬੈਠਾ ਵਪਾਰੀ ਚਾਕਰ ਨਾ ਖਰੀਦਣ ਆਇਆ।

ਜਿਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰ ਸੀ ਲੈਣੀ ਡਾਢਾ ਉਸੇ ਹੀ ਕਹਿਰ ਕਮਾਇਆ। ਰਿਹਾ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਨਾ ਕੁਝ ਪੱਲੇ ਦੇਵੇਂ ਹੱਥ ਝਾੜ ਘਰ ਆਇਆ। ਬਣਿਆ ਵਿਚਾਰਾ, ਜਗਤ ਦਾ ਦਾਤਾ ‘ਨਾਕਾਮ’ ਨੂੰ ਵੇਖ ਵੇਖ ਤਰਸ ਆਇਆ। -ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ‘ਨਾਕਾਮ’

ਆਸਾਂ ਤੇ ਉਮੀਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਨਹੀਂ ਵਿਕਦੇ। ਲਾਰੇ ਲਾ ਕੇ ਲੀਡਰ ਵੋਟਾਂ ਵਟੋਰ ਗਏ, ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ। ਅੱਕੇ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ‘ਕੱਠ ਬੰਨ੍ਹ ਲਏ, ਡੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਝੰਡੇ ਪੈ ਗਏ। ਜੀਣ ਮਰਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾ ਕੇ, ਲੋਕ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਏ। - ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਪਾਲੀ

ਝੋਨਾ ਹੀ ਝੋਨਾ ਹਰ ਪਾਸੇ ਮੰਡੀ ‘ਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਕੀਮਤ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਨਮੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਲਿਆਓ ਸੁਕਾ ਕੇ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰੀ ਬਹੁਤ ਭੰਗ ਦੇ ਭਾਤੇ ਵਿਕਦੀ ਜਿਣਸ ਆਓ ਭਾਈ! ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਝੰਡੇ ਦੇ ਖੱਲੇ ਲਾ ਧਰਨੇ, ਹੱਕ ਮੰਗਣਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਹੱਲ ਹੈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ। -ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਨਾਕਾਮ ਟੱਕਰਾਂ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ‘ਨਾਕਾਮ’

ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਹੱਸਣਾ ਸੌਣਾ ਰਹਿ ਗਏ ਇਹ ਕੰਮ ਚਾਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਉਲਝ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਮਾਨਵ ਦਾ ਆਚਾਰ। ਕੋਈ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਸਮਝਣਹਾਰ। ਕੋਈ ਨਾ ਮੁਖੀ ਸਦਾਉਂਦਾ ਪਿਆ ਪੁੱਠੇ ਰਾਹ ਪਰਿਵਾਰ। “ਕਲੀ ਅੰਦਰਿ ਨਾਨਕਾ ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਅਉਤਾਰ”॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸੱਚ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਰ ਵੇਖੋ ਵੀਚਾਰ। ਜਗਤ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਦਾ ਵੱਖ ਬੈਠਾ ਨਾਟਕ ਕਾਰ। ‘ਨਾਕਾਮ’ ਵੀ ਵੇਖ ਹੈਰਾਨ ਹੈ ਕੀ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਕਿਰਦਾਰ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ : ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਮੁੱਢਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਫ਼ ਹਵਾ, ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ, ਚੰਗੀ ਖੁਰਾਕ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਜਨਮ, ਸੋਝੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ, ਸੈਤਾਨ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਕਬੀਲਿਆਂ 'ਚ ਯੁੱਧ ਹੋਏ, ਤਕੜੇ ਨੇ ਮਾੜੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ, ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਸੋਚ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ। ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਹੋਏ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਅਤੇ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
ਫੋਨ: 98158-02070

ਅਸੀਂ; ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਾਸੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀੜਤ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਹੱਕਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਲਚਾਲ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਖੋਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨ ਜਿਵੇਂ ਧੰਨ ਕੁਬੇਰਾਂ ਹੱਥ ਸੌਂਪੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧਾ ਛਾਪਾ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਵਜਨਕ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਜੀਪਤੀਆਂ ਹੱਥ ਸੌਂਪ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਧੰਨ ਕੁਬੇਰਾਂ ਦੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਿਰਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇਣਾ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧਾ ਦਖਲ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹਕੂਮਤ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਘੜਦੀ ਹੈ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਫੋਕੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ 'ਚ

ਸਭ ਕੁਝ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਜਿਵੇਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਦਾ ਸਮਾਂ 8 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ, ਕਾਲੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਕਾਮ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਹ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਤ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਦੇਸ-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿੰਦਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਮੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਵੱਡਾ ਕਾਲਾ ਟਿੱਕਾ ਲੱਗਿਆ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਾਇਦ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਧੁੰਦੇ ਵਾਲੇ ਗੋਲੇ ਸੁੱਟਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਮਿਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਕਾਲੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਕਿਸਾਨ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀਓ ਪਰਤ ਆਏ ਸਨ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਫਿਰ ਸਿਰਫ਼ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਤਾਰਪੀਡੋ ਕਰਨਾ, ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ?

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਮੰਗ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਸ

ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਕੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਖਰੀਦੇਗੀ। ਕਿਸਾਨ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ, ਜਦ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਗਰੰਟੀਆਂ ਹਾਥੀ ਦੇ ਦੰਦ ਖਾਣ ਲਈ ਹੋਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਕਿਸਾਨ ਸਭਕਾਂ 'ਤੇ ਹਨ। ਕੀ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਪਰਚ ਜਾਣਗੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਸਰਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ

ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ? ਮਨੁੱਖ ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਦੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮੁੱਢਲੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਲੜਦਾ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭਕਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਪਹਿਰਾਵੇ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਉੱਤੇ ਟੋਕਾ-ਟਾਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕ ਗਣਤੰਤਰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਿੱਤੇ 'ਚ ਹਕੂਮਤ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸਭਕਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦੇ ਹਨ। ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ, ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ

ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਯੂਪੀ 'ਚ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਕਸ਼ਮੀਰ, ਮਣੀਪੁਰ 'ਚ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹੋਏ, ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਗੁਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਗਣਤੰਤਰ, ਲੋਕਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੰਨ - ਸੁਵੰਨੇ ਲੋਕ ਵੱਸਦੇ ਹਨ, ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ, ਧਰਮ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦੀ, ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ, ਕੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ? ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਕ, ਲੇਖਕ, ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਉੱਤੇ ਕਿੰਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣਾ, ਕੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਨ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਛਪੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ 180 ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਥਾਨ 150ਵਾਂ ਹੈ। ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਡੰਕਾ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਮਿਲੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਤੋੜਿਆ-ਮਰੋੜਿਆ ਗਿਆ, ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗਿਆ, ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਤੋਹੀਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ

ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੰਡਿਤ ਕਰਨ ਸਮਾਨ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸੋਚ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਕਾਲਾ ਧੱਬਾ ਬਣਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਧਰਮ ਦੇ ਅਨੁਯਾਈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ, ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਤੋਹੀਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਜਾਣ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਿੱਧਣਾ, ਇੱਕ ਇੱਕੋ-ਜਿਹਾ ਕਾਰਜ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਣਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਖਾਤਮੇ, ਡਿਕਟੇਟਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਖ਼ਸ਼ ਦੇ ਉਭਾਰ ਵੱਲ ਵਢੇਰਾ ਅਤੇ ਨਿੰਦਣ ਯੋਗ ਕਦਮ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਉਲੰਘਣ ਯੂਹਦੀਆਂ, ਸਮਲਿੰਗਕਾਂ, ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਟਲਰ ਦਾ "ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ" ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਸੀ। ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਕਮ ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵਧ ਰਹੇ?

ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਮੈਲਾ ਢਾਂਚੇ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਅੱਜ ਵੀ ਧੱਕਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਚੇਤਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸਮਾਜਿਕ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜੋ ਗਰੰਟੀ ਘੱਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਭੇਦਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਰੂਪ 'ਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਫਿਲਮ : ਲਾਇਨ-2016

'ਲਾਇਨ' ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਗਾਰਬ ਡੇਵਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਕਥਾਨਕ "ਸਰੂ ਬਿਰਯਲੀ" ਦੀ 2013 ਚ ਛਪੀ ਕਿਤਾਬ "ਦ ਲੌਗ ਵੇ ਹੋਮ" ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜੋ ਬਚਪਨ ਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵ ਪਟੇਲ, ਸੰਨੀ ਪਵਾਰ, ਰੂਬੀ ਮਾਰਾ, ਡੇਵਿਡ ਬੇਨਹਮ, ਨਿਕੋਲ ਕਿਡਮੈਨ ਆਦਿ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬੁਣੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਧਰਾਤਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤਲਾ ਹਿੱਸਾ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਦਾ ਹੈ।

ਗੁੱਡੂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਘਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਕਸਰ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਤੋਂ ਖਤਰਾ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਕੋਲਾ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਘਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦਾ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਸਰੂ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰੂ ਛੋਟਾ ਹੈ ਗੁੱਡੂ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਜਲੇਬੀਆਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਸਰੂ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਲੇਬੀਆਂ ਖਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੈਸਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਗੁੱਡੂ ਉਸਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਕਦੇ ਜਲੇਬੀਆਂ ਖਵਾਵਾਂਗਾ। ਗੁੱਡੂ ਫਿਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰੂ ਉਸ ਨਾਲ ਜਿੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ

ਜਾਵੇਗਾ।

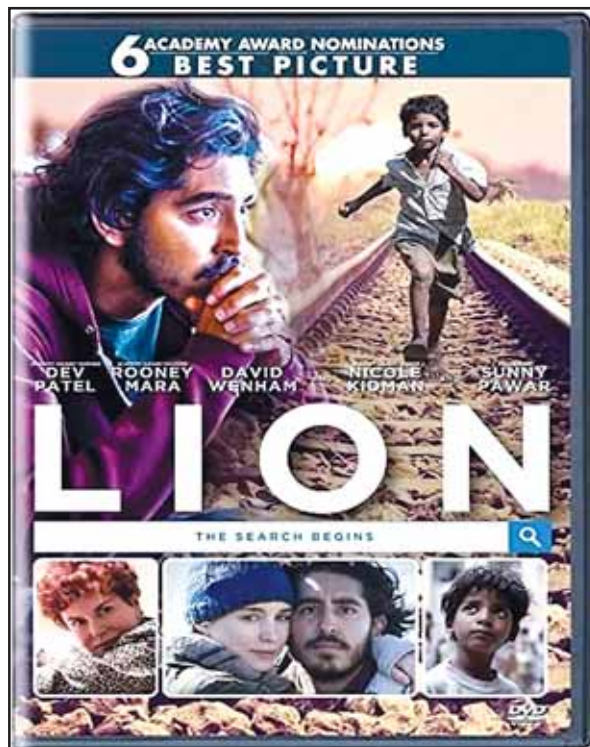
ਸਰੂ ਦੀ ਜਿੱਦ ਅੱਗੇ ਗੁੱਡੂ ਝੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਗੁੱਡੂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ। ਮਾਸੂਮ ਸਰੂ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਟ੍ਰੇਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਦੂਰ ਕਲਕੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਗਲਾ ਬੋਲੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਦੂਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਤੀਜਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸਿਰਫ ਅੰਮੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

ਉਹ ਇੱਕ ਗਰੇ ਦੇ ਕੋਲ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਮਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਥੋਂ ਬਚਨ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਕਾਰਨ ਉਹ ਠਾਣੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਨੇਕ ਔਰਤ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰੂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਸਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦਾ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਉਹ ਉਹ ਗਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਰੂ ਨੂੰ ਉਹ ਗੋਦ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਸਲੂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਗਮ ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰੂ ਪਿਛੋਕੜ ਭੁੱਲ

ਕੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਘੁਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਉਹ ਵੱਡਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ 22-23 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਯਾਦ ਹੈ ਇੱਕ

ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਉਹ ਜਲੇਬੀਆਂ ਪਈਆਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਮਾਂ ਪਿੰਡ ਸਭ ਦੀ ਯਾਦ ਫਿਰ ਤੋਂ ਉਦਾਸ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਕਲਕੱਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅੱਜ ਵੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਨੈੱਟ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੇਵੇ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਲਣ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨੇਕ ਔਰਤ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਭੇ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਫਿਲਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈਆਂ ਵੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰੂ, ਗੁਗਲ ਅਰਥ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੈ

ਜਲਦੀ ਹੀ ਭਾਰਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਲਾ ਸੱਜਣ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕੋ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦੋਨੋ ਬੱਚੇ ਗਵਾ ਲਏ ਸਨ ਬਹੁਤ ਭਾਵਕ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਬੱਚਾ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮੇਢੇ ਲਾ ਕੇ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਿੱਧੀ ਸਾਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਾਧੂ ਦਾ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਦਬਾਉ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਪਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਮਾਲ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਮਿਲੀ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਔਸਕਰ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ 6 ਪੁਰਸਕਾਰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਏ ਸਨ। ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਕਾਰ ਨਵਾਜੁਦੀਨ ਸਿਦਕੀ ਅਤੇ ਦੀਪਤੀ ਨੰਬਰ ਵੀ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਰੂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।

ਸੰਨੀ ਪਵਾਰ ਸਰੂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸਰੂ ਨਹੀਂ ਸ਼ੇਰੂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਹੁੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਵਰੇ ਵੱਡਾ ਸੀ ਖੁਦ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੇਰ (ਲੀਨ) ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਦੀ ਗੋਲ ਮਸ਼ੀਨ ਪ੍ਰੇਮਾ ਸੈਣੀ

ਨਵਦੀਪ ਗਿੱਲ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਡ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਉਹ ਨਵਾਂ ਹਸਤਾਖਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। “ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼” ਇਸ ਵਾਰੀ ਤੋਂ ਉਸਦਾ ਮਾਣਮੱਤੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕਾਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ- “ਜਾਈਆਂ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੀਆਂ”। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਝ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਗੇ- ਸੰਪਾਦਕ

ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀਆਂ ਸੈਣੀ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਤਿੰਨ ਸੈਣੀ ਭੈਣਾਂ (ਪ੍ਰੇਮਾ,

ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਫੋਨ: + 91 97800-36216

ਰੂਪਾ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ) ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਚੌਥੀ ਭੈਣ ਸਵਰਨਾ ਸੈਣੀ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਅਥਲੀਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਥਾਸ ਦਰਜਾ ਚਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਧੀਆਂ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ, ਲਗਨ ਨਾਲ ਕਲਾਸ ਵਨ ਅਫਸਰ ਬਣੀਆਂ। ਰੂਪਾ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ। ਅੱਜ ਦੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੜਕੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਸੈਣੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ ਜੋ ਕੱਚੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ

ਬਣੀ। ਸੈਂਟਰ ਫਾਰਵਰਡ ਦੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਉੱਪਰ ਖੇਡਦੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਸੈਣੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੀ ਗੋਲ ਮਸ਼ੀਨ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਲੋਡੀ ਧਿਆਨ ਚੰਦ’ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੇਮਾ ਸੈਣੀ ਦਾ ਜਨਮ ਭਾਰਤੀ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ 27 ਜਨਵਰੀ 1950 ਨੂੰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ

ਪਿਤਾ 1942 ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਆ ਕੇ ਵਸੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਬ੍ਰਿਜਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਦਰਜਾ ਚਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਨ। ਪ੍ਰੇਮਾ ਚਾਰ ਭੈਣਾਂ-ਇਕ ਭਰਾ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੀ। ਛੋਟੀ ਹੁੰਦੀ ਉਹ ਕਾਲਜ ਗਰਾਊਂਡ ਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਕੀ ਖੇਡਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਹਾਕੀ ਖੇਡਣੀ ਲੱਚਦੀ। ਰੋਲ ਦੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਉਹ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਤਾੱਘ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਟੁੱਟੀਆਂ ਬੋਕਾਰ ਪਈਆਂ ਹਾਕੀ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ। ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਹ ਪੈਪਸੂ ਵੱਲੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਖੇਡਣ ਗਈ। ਜ਼ਿਲਾ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਉਹ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਤੇ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਵੀ ਖੇਡਦੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੇਮਾ ਦਾ ਨਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਰੂਪਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲੀ। ਪਿਤਾ ਨੇ ਚਾਰੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਆਉਣ

ਲਈ ਘਰੇ ਗਾਂ ਰੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹ ਦੁੱਧ ਵੇਚਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਗਾਂ ਦੁੱਧ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਤਾਂ ਕੀ ਸਗੋਂ ਲੱਸੀ ਦੇ ਵੀ ਲਾਲੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ। ਸੈਣੀ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਬਰਜਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ ਨੇੜਲੇ ਹਰਿੰਦਰਾ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਲੱਸੀ ਦਾ ਜੱਗ ਮੰਗਣ ਬਦਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੋਡ ਪੰਪ ਤੋਂ

ਦੇ ਐਕਸ ਪੋ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਖੇਡਣ ਗਈ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਪਤਾਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜਾਬਣ ਖਿਡਾਰਨ ਸੀ। ਇਸੇ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮਾ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਰੂਪਾ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮੈਚ ਜਿੱਤੇ। ਸੈਂਟਰ ਫਾਰਵਰਡ ਦੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਖੇਡਦਿਆਂ ਪ੍ਰੇਮਾ ਨੇ ਜਪਾਨ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ 50 ਗੋਲਾਂ ਵਿੱਚ 32 ਗੋਲ ਇਕੱਲਿਆਂ ਕੀਤੇ। ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਖੁਲਿਫਾ ਟੈਸਟ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁੱਲ 12 ਗੋਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਨੇ 9 ਗੋਲ ਕੀਤੇ। ਯੁਗਾਂਡਾ ਟੂਰ ਉੱਪਰ ਵੀ ਕਪਤਾਨੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਟਾਪ ਸਕਰੋਰ ਬਣੇ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਚ ਪ੍ਰੇਮਾ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਦੀ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਆਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। 1971 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦਾ ਟੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਚ ਖੇਡੇ। ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਖੁਲਿਫਾ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਉਹ ਅਣਫਿੱਟ ਹੋ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਖੇਡ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸਿਖਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਛੱਡਣੀ ਪਈ ਅਤੇ 1972 ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਖੇਡਦਿਆਂ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਛੱਡਣੀ ਪਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ 37 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ 1987 ਵਿੱਚ ਜਪਾਨ ਖੁਲਿਫਾ ਵੈਟਰਨ ਮੈਚ ਜ਼ਰੂਰ ਖੇਡੀ ਸੀ ਜੋ ਜਿੱਤੀ ਵੀ ਸੀ। 1979 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੇਮਾ ਤਿੰਨੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕ੍ਰਿਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਸਰਵੋਤਮ ਖਿਡਾਰਨ ਰਹੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਡ

ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਦਲੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ। ਮਿੰਨੀ ਓਲੰਪਿਕਸ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰੇ ਸੈਣੀ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ। ਤਿੰਨ ਭੈਣਾਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਵਾਲੀਬਾਲ ਟੀਮ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਰਹੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1972-73 ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਸਾਲ ਅੰਤਰ ‘ਵਰਸਿਟੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ’ ਜਿੱਤੀ। ਪ੍ਰੇਮਾ ਸੈਣੀ ਨੇ ਸਪੋਰਟਸ ਕਾਲਜ ਕ੍ਰਿਕਸ਼ੇਤਰ ਤੋਂ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਤੇ ਸਿੱਧਵਾਂ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਤੇ ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ। ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਟਕ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਵੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਡਾ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਬੇਟੇ ਤੇ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਹਨ।

ਹੱਸਦਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵੱਸਦੇ

ਸਦਾ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਗਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖੁਸ਼ਬੋਈ ਐ...। ਸੁੱਖ ਦੁੱਖ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜਰੂਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੁੱਖ ਦੁੱਖ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਦੁੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਆਰਟ ਆਫ਼ ਲਾਈਫ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਣਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਇੱਕ ਕਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਜਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਖੁਸ਼ ਰਹਿ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਾ ਵਰਲੋ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨਰਕ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਆਨੰਦਮਈ ਬਸਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਬਸ ਸਿਰਫ ਕੱਟਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਹਾਸਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੌੜ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਸਮਝਣਾ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਦੌਲਤ ਸ਼ੁਹਰਤ, ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ

ਸੰਜੀਵ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ
ਫੋਨ: 78889-66168

ਲੈਣਾ) ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਮੰਨ ਲੈਣਾ। ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਨਿਮਰਤਾ, ਪ੍ਰੀਤ ਪਿਆਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਇਨਸਾਨ ਕੋਲ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਰਹਾ, ਦੌਲਤ, ਪੈਸਾ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣੀ।

ਜਿਸ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰੱਬ ਨੇ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਅੱਜ ਹੁਣ ਇਨਸਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੱਸਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਨਮੀਭ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਸਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਨਿਮਰਤਾ, ਪ੍ਰੀਤ, ਪਿਆਰ, ਸਬਰ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਾੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕਲਣਾ ਹੈ ਉਸ ਕੋਲ ਠਰਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੋ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ ਉਹ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਮੁਸੀਬਤ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਘਰ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਜਿੱਥੇ ਮਰਜ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਓ, ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਜੋ ਅੰਦਰੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਚਿੰਬੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ “ਹੱਸਦਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵੱਸਦੇ” ਇਸ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖਿਤ ਖਿਤਾ ਕੇ ਹੱਸੀਏ, ਆਨੰਦ ਮੰਗਲ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ

ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਲ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣੀਏ, ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਚੱਲੀਏ ਕਿ ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਬਤੀਤ ਕਰੀਏ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਛੋਟੀ ਹੈ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਦੋਂ ਇਨਸਾਨ ਇਥੋਂ ਰੁਖ਼ਸਤ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਛੋਟੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕ ਅੱਜ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਕਰੋ, ਕਿ ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਜ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਵਾਂ

ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਹਾ ਲਵੋ, ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਬਸਰ ਕਰੋ। ਮੱਥੇ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਤਿਉਤੀ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਆਓ। ਜਿਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਉਦਾਸੀ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ ਇਹ ਸਾਡੇ ਹੱਸਣ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੱਸਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫੇਡਫਿਡਿਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖੁੱਲ ਕੇ ਹੱਸਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਉਰਜਾ ਪੈਦਾ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਰੋਗ ਠੀਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਰਮੋਨਜ਼, ਬੀਪੀ, ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਹੱਸਣ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਅਕਸਰ ਜੋ ਪੁਰਾਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਜਦੋਂ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁੱਲ ਕੇ ਹੱਸਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਰੌਣਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅਜੋਕਾ ਇਨਸਾਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਰਹੇ, ਪਰ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਇਨਸਾਨ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਦਾਸੀ ਭਰਿਆ ਮਨ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ। ਅੱਜ ਦੇ ਜਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕਲਣਾ ਹੈ ਇਹ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਹੌਲਾ ਕਰ ਲਓ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀ ਹਨ ਕਿ “ਖੁਸ਼ੀ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਵੱਧਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਦੁੱਖ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਘੱਟਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾਓ ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੁਕਨ ਮਿਲਦਾ, ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕੇ ਆਓ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਯਤਨ ਜਰੂਰ ਕਰੋ। ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾਓ। ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜੋ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਨੂੰ

ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੇ। ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੇ, ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਕਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਕੋਠੀਆਂ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸੁੱਖ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਗੱਲ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ! ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪੈਸੇ ਹੋਣਗੇ, ਫਿਰ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਾ ਬਣਾਓ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਸਰ ਕਰੋ ਕਿ ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਉਸ ਦਿਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲਓ। ਖੂਬ ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ, ਖੂਬ ਪੈਸਾ ਕਮਾਓ। ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਭਰਿਆ ਮਾਹੌਲ ਰੱਖੋ। ਪੈਸਾ ਦੇਖੋ! ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੰਨਾ ਵੀ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਭਜੋ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨਰਕ ਬਣਾ ਲਵੋ। ਪੈਸੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੈਰ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਵਰਜਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਹੱਸਦੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੱਸਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਹੱਸਣਾ ਸਰੀਰ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਵਾਈ ਹੈ। 2005 ਤੋਂ ਮਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ “ਵਿਸ਼ਵ ਹਾਸਾ ਦਿਵਸ” ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਕਸਰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਤੇ ਚੁਟਕਲਿਆਂ, ਕਾਮੇਡੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹਸਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੱਸਣਾ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਹਾਸਾ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਠੋਸ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਏ, ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਿਆਰ, ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਪਲ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੋਸ਼ਮਾ

ਮੈਂ ਇਸ ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਮੰਗ ਪਾਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਜੰਮਿਆ ਹਾਲੀ ਵੀ ਜੀਵਤ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ। ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਜੰਮਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਮੰਗ ਦਾ ਮਾਣ ਰਖਦਿਆਂ ਕੁਝ ਨਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੀਨਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਘਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਠਹਿਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇਹ ਬਣਿਆ ਕਿ ਬਟਾਲਾ ਨਿਵਾਸੀ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ 70ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਡਾ. ਡੀਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਏਸ ਲਈ ਕਿ ਪਰੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਡੀਨਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਾਥ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੜਕਸਾਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਵੀ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਤ ਦੇ ਢਾਈ ਵਜੇ ਡੀਨਾ ਦੇ ਘਰ ਪਰਤੇ ਤਾਂ ਡੀਨਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸਾਂਝ ਬਣ ਗਈ। ਏਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿ ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਂਦੀ ਡੀਨਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਇੱਕ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਡਾਕਟਰੇਟ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਜਿਹੜੀ ਗਾਇਕਾ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਈ ਹੈ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਮਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਪੰਜਾਬਣ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਲ ਹੈ। ਰਾਜਪੁਰਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰੋਸ਼ਮਾ ਦਾ ਮੱਦਾਰ।

ਰੋਸ਼ਮਾ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਟੱਪਰੀਵਾਸ ਕਬੀਲੇ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਸ ਗਾਇਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ 1947 ਦੇ ਹੱਲਿਆਂ ਤੋਂ ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਵ 1945 ਵਿਚ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਪਿੰਪਲ ਦੇ ਰੁੱਖ ਹੇਠ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਕਬੀਲੇ ਨੇ ਬੀਕਾਨੇਰ ਵਿਚ ਆ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਜਿੱਥੇ ਤਹਿਸੀਲ ਰਤਨਗੜ੍ਹ ਦੇ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਵਸਨੀਕ ਸਨ।

ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹਾਜ਼ੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਸਤਾਕ ਵਣਜਾਰਾ ਸੀ ਜੋ ਉਠਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਦੇ

ਇਲਾਕੇ ਵੱਲੋਂ ਉਠ, ਘੋੜੇ, ਗਾਵਾਂ ਤੇ ਮੱਝਾਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪਰਤ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰੋਸ਼ਮਾ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਕਾਫਲੇ ਨੇ ਸਿੱਧ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਰਾਚੀ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ-ਬਸੇਰੇ ਵਜੋਂ ਚੁਣ ਲਿਆ।

ਰੋਸ਼ਮਾ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਉਸਤਾਦ ਕੋਲੋਂ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਘਰਾਣੇ

ਵਿਚ ਜਨਮ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਸ ਗਾਇਕੀ ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ਵਿਚ ਵੱਸੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਜੇ ਉਹ ਮਸਾਂ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸਲੀਮ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਰਯਾਲੂ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਸੇਵਨ ਵਿਚ ਸਾਹਬਾਜ਼ ਕਲੰਦਰ ਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ 'ਦਮਾ ਦਮ ਮਸਤ ਕਲੰਦਰ' ਕੱਵਾਲੀ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ। ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਬਾਲਤੀ ਦੀ ਕਲਾ ਪਛਾਣੀ, ਉਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਤਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਰਾਚੀ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪਰਚੀ ਲੈ ਕੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਰੇਡੀਓ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ :

ਹੋ ਲਾਲ ਮੇਰੀ ਪਤ ਰੱਖਿਓ
ਭਲਾ ਝੁਲੇ ਲਾਲਨ
ਸਿੰਧੜੀ ਦਾ, ਸੇਵਨ ਦਾ
ਸਖੀ ਸਾਹਬਾਜ਼ ਕਲੰਦਰ
ਦਮਾ ਦਮ ਮਸਤ ਕਲੰਦਰ
ਅਲੀ ਦਮ ਦਮ ਦੇ ਅੰਦਰ
ਅਲੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨੰਬਰ।

ਇਹ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਹ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਕਾਫਲੇ ਨਾਲ ਚਲੀ ਗਈ। ਰੇਡੀਓ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਮੇਤ ਉਸ ਦੇ ਸਰੋਤੇ ਵੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ/ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵਾਲਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਫੁਪਵਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਰੋਸ਼ਮਾ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਖੇ ਕਿਸੇ ਪਤਰਕਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋ ਤੱਕੀ ਤਾਂ ਡਰ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਨੇ ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਵੀ। ਉਸਦਾ ਗਾਇਕਾ ਵਜੋਂ ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ।

ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਆਪਣੇ ਫ਼ਨ ਨੂੰ ਸਾਹਬਾਜ਼ ਕਲੰਦਰ ਦੀ ਦੁਆ ਦੱਸਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਦੀ ਅਲਾਮਤ ਇਸਲਾਮ ਤੇ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਇਬਾਦਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਨਾ ਆਪਣਾ ਦੁੱਪੱਟਾ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉਤਰਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਅਸੰਭਿਅਕ ਗਾਣਾ ਗਾਇਆ।

ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜ਼ੀਰ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਉਹ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਰੋਸ਼ਮਾ ਤੋਂ ਫਿਲਮ 'ਲੱਖਾ' ਲਈ ਗੀਤ ਗਵਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਫਿਲਮੀ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਕਬੂਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਤੇ ਗਾਇਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੁਸੈਨ ਝੱਲਾ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਬੜੇ ਗਾਇਕਾ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦਰਜ ਕਰਾਈ। ਉਸ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗੀਤ ਮਕਬੂਲ ਹੋਏ, ਪਰ ਕੁਝ ਗੀਤ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਣ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ:

ਅੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦੇ, ਅੱਖੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਲ
ਚੰਨੂ ਪਰਦੇਸੀਆ, ਬੋਲ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਬੋਲ
ਪੰਜਾਬੀ, ਉਰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਸਿੰਧੀ, ਡੋਗਰੀ, ਪਹਾੜੀ,
ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਤੇ ਪੁਸ਼ਤੋ ਆਦਿ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ
ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਉਹ ਵਾਹਿਦ ਗਾਇਕਾ ਸੀ। ਅੰਤਕਾਰ
ਗਲੇ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਅੱਖੀ ਸੌਖੀ
ਗਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਉਸਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੋਲਾਂ ਤੋਂ ਸਕੂਨ ਮਿਲਦਾ।

ਤਰਦ ਕਾਫੀ ਹੈ ਬੇਖੁਦੀ ਕੇ ਲੀਏ
ਮਤ ਲਾਜ਼ਮ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੇ ਲੀਏ
ਆਸ਼ੀਆਨੇ ਕੀ ਬਾਤ ਕਰਤੇ ਹੋ
ਦਿਲ ਜਲਾਨੇ ਕੀ ਬਾਤ ਕਰਤੇ ਹੋ
ਏਧਰ ਤੇ ਉਧਰ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਪਰਨਾਈ ਰੋਸ਼ਮਾ
1996 ਵਿਚ ਇੰਡੋ-ਪਾਕਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਲਈ ਆਈ ਤਾਂ
ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬੜੀ
ਖੁਸ਼ ਹੋਈ। 2003 ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਮੇਲੇ ਲਈ ਆਈ ਤਾਂ
ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨੀ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 91-98157-78469
Sandhugulzar@yahoo.com

ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਰੋਸ਼ਮਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਫ਼ਨ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਰੂਸ, ਤੁਰਕੀ, ਨਾਰਵੇ, ਡੈਨਮਾਰਕ, ਰੋਮਾਨੀਆ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੋਸ਼ਮਾ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਉਲ ਹੱਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ। 2005 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸਰਵਉੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਸਨਮਾਨ ਸ਼ਿਤਾਰਾ-ਏ-ਇਮਤਿਆਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਫ਼ਕਰ-ਏ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਲੀਜੈਂਡ ਆਫ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਰੋਸ਼ਮਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਕੈਂਸਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਕੋਮਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 3 ਨਵੰਬਰ 2013 ਨੂੰ 67 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਦਾ ਲਈ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਈ।

ਜਿੱਥੇ ਰੋਸ਼ਮਾ ਨੂੰ ਉਧਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਸੀ। ਉੱਝ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੀ ਆਖਰੀ ਉਮਰੇ ਕਈ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਪੀੜਤ ਸੀ ਤੇ ਉਸਨੇ ਅੰਤਮ ਸਵਾਸ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਤਿਆਗੇ ਜਿੱਥੇ ਉਸਦੀ ਬੇਟੀ ਇਲਾਜ ਲਈ ਲੈ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਨੋਂ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ!

ਅੰਤਿਕਾ
ਰਾਵੀ ਪਾਰੋਂ ਬੁਸ਼ਰਾ ਏਜਾਜ਼॥
ਮੈਂ ਰੋਈ ਮੈਂ ਰਜ ਕੇ ਰੋਈ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਨਾ ਆਵੇ ਕੱਲ੍ਹ।
ਮੈਂ ਉੱਧੜੀ ਜਾਵਾਂ ਅੰਦਰੋਂ, ਮੇਰੀ ਲਹਿੰਦੀ ਜਾਵੇ ਖੱਲ।
ਨੀ ਤੱਤੀਏ ਹੁਣ ਗਿਜਰ ਦੁਪਹਿਰੇ, ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਪਾਸੇ ਟਲ।
ਆ ਵਿਹੜੇ ਚੰਦਾ ਮੇਰਿਆ, ਮੇਰੀ ਜੁਲਫਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਢਲ।

ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ: ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਧਾਨ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ, ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਤਰੀਕਾ, ਆਨਲਾਈਨ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਗਲੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਮਾਡਲ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂਯੋਗ ਢੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਨੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਯੁਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ।

ਡਾ. ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਫੋਨ: 98142-05475

ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੇ ਤਜਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ।

ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਪਰਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਮੋਬਾਈਲ, ਲੈਪਟਾਪ ਕੰਪਿਊਟਰ, ਟੈਬਲੇਟ ਆਦਿ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਹਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਉਦੋਂ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। 2021 ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ, ਭਾਰਤ ਦੇ 40% ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਕੋਲ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਮੁਢਲਾ ਸਾਜੇ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਕਰੀਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਣਾ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਥਕਾਵਟ) ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਰੁਪਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਇਕੱਲਾਪਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਘਬਰਾਹਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੀਵੀ ਵਰਗੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਢੰਗ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਾਨਸਿਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ।

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਸਤੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਛਾਵਾਂ ਵੀ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਦਉਪਯੋਗ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਮਯਾਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਫਲ ਜੀਵਨੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨੇ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਖੁਦ-ਸੰਦੇਹ ਅਤੇ ਅਸੰਤੋਖ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ, 70% ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੋ ਦਿਨ ਵਿਚ 3-4 ਘੰਟੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਵਧੇਰੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਯੂਟਿਊਬ ਅਤੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਜਿਹੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਤਾਂ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਇਹ ਅਕਸਰ ਅਤਿਅਰਥਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਤਣਾਅ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ

'ਤੇ ਵੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅੱਜ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਢੰਗ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ 'ਡਿਜਿਟਲ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਕ੍ਰੀਨ ਟਾਈਮ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਧਿਆਨ, ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਵਰਗੇ ਪਹਿਲੂ ਸਮਝਾਏ ਜਾਣ। ਦੂਜੇ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਆਨਲਾਈਨ ਆਦਤਾਂ ਸਿਖਾਈਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਨਤੀ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਲਾਹ (ਕੌਂਸਲਿੰਗ) ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਣ।

ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਣਾ ਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਡਿਜਿਟਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਾਮਾਜਿਕ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਡਗਮਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦੇਵੇਗਾ। ਮਾਪਦੰਡ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਜੁੜਾਅ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਾਧਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਧੂਰਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਮੈਂ

ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਦਾ ਅੰਗ-ਸੰਗ। ਇਕਸੁਰ ਤੇ ਇਕਸਾਜ਼। ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਮੰਗਦੇ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਤਤਪਰ।

ਕਵਿਤਾ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ਦੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਭਾਲਦਾ। ਇਹ ਭਾਲ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਹਰ ਪਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਂਦੀ।

ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਬੰਧ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਮੇਰਾ ਹੀ ਸਿਰਜਿਆ ਰੱਬ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਰ ਲੈਣ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਰਹੱਸ।

ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਭਰਦਾ ਇਕ ਖਲਾਅ, ਸੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਸਾਹ ਅਤੇ ਸਾਹਾਂ ਵਿਚ ਉੱਗਦੀ ਆਹ। ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚ ਉੱਤਰਦੀ ਚੀਖ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਾਉਣ ਲਈ ਫਿਰ ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤਦੀ।

ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਅਧੂਰੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਅਪੂਰਨ। ਕਵਿਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਵਿੱਥਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰਲਾਂ ਨੂੰ ਭਾਲਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪੂਰਨਤਾ ਵੱਲ ਤੋਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ। ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਸ ਅਹਿਦ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅਰਪਿਤ ਕਰਦਾ। ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਦੌੜਦਾ। ਆਪਣੀ ਅੰਦਰਲੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਦ ਵੀ ਨਿਕਲਦਾ, ਕਵਿਤਾ ਚੁਪਕੇ ਜਿਹੇ ਨਾਜ਼ਲ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਰਸਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀ।

ਕਵਿਤਾ ਅਕਸਰ ਮੇਰੀ ਸਾਰ ਲੈਂਦੀ। ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਦੀ ਸਾਬਣ। ਮੇਰੀਆਂ ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਤੇ ਨਕਾਮੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਲ। ਮੇਰੇ ਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਸੁੱਭ-ਕਾਮਨਾ। ਦਰਅਸਲ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਕਿਆਸਦਾ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੇ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀ। ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡੀ ਅਰਥਕਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉੱਚੀ ਰਹਿੰਦੀ ਕਵਿਤਾ।

ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ। ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਮੁੜ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੰਗ-ਜਾਹਿਰ ਕਰਦੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਵੀ ਅਣਜਾਣ।

ਕਵਿਤਾ ਮੈਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੀ ਜਦ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਵਾਂ, ਉਦਾਸ ਹੋਵਾਂ ਤੇ ਬੇਆਸ ਹੋਵਾਂ। ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਹੌਲਾਸ਼ੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵੇਂ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦਾ, ਦੀਦਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਪਨੇ ਧਰਦਾ ਅਤੇ ਅਦਿੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ਣ ਲਈ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦਾ। ਕਵਿਤਾ ਮੈਨੂੰ ਵਰਚਾਉਂਦੀ ਜਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਰੁੱਸਦਾ, ਅੰਤਰੀਵੀ ਨੀਰ ਬੁੱਸਦਾ। ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਦਮੀਂ ਨਰੋਇਆਂ ਰਾਹਾਂ ਵੱਲ ਤੋਰਦੀ।

ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੀ ਇਕੱਲ ਤੋੜਦੀ। ਇਕੱਲਤਾ ਮਰਨ ਤੋਂ ਤੋੜਦੀ ਅਤੇ ਅਜੇਹੀ ਤੋੜ ਵੇਲੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪੋਲੇ ਪੋਲੇ ਕਦਮੀਂ ਆ ਕੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਮਨ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦੀ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਿਉਣ ਜੋਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਕਤਾ ਮਿਲਦੀ ਤੇ ਇਕ ਕਾਵਿਕ ਨਾਦੀ ਵੇਗ ਮੇਰੀ ਧੜਕਣ ਦੇ ਨਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਕਵਿਤਾ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੇਰੀ ਨੀਂਦ ਤੋੜਦੀ ਜਦ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸੁਪਨੇ ਤੋਂ ਤੁਝਕਦਾ, ਜਾਗ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ। ਕਵਿਤਾ ਮੈਨੂੰ ਸਹਿਜ ਬਖਸ਼ਦੀ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਵਹਾਅ ਮੇਰੀ ਆਤਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਲਈ ਰਾਹਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ।

ਕਵਿਤਾ ਕਈ ਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿਚੋਂ ਹਲੁਣ ਕੇ ਜਗਾਉਂਦੀ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੋਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਲਦੀ। ਕੋਰੇ ਸਫ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਜੋਗਾ ਕਰਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਹੈਰਤ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਇੰਝ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਨਾਜ਼ਲ ਹੋ ਕੇ ਕੁਝ ਅਜੇਹੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਰਫਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚਿਤਵ ਕੇ ਮਨ ਖਿੜ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਵਿਤਾ ਇੰਝ ਵੀ ਲਿਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਦਰਅਸਲ ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੇ ਬਚਪਨੇ ਦੀਆਂ ਲੋਰੀਆਂ। ਬਰਾਤ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਗਾਈਆਂ ਘੋੜੀਆਂ। ਕਦੇ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਹੀ ਰਾਗ ਅਤੇ ਕਦੇ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸੁਹਾਗ। ਕਦੇ ਡੋਲੀ ਤੋਰਨ ਵੇਲੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਉਛਲਿਆ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਦਰਦ। ਕਦੇ ਮਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵਾਰਦਿਆਂ, ਬੋਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਬਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਰਪਿਤ ਦੁਆਵਾਂ ਦਾ ਰੂਪ। ਅੰਬਰ ਨੂੰ ਚੀਰਦੀਆਂ ਚੀਖਾਂ ਅਤੇ ਡਾਰੋਂ ਵਿਛੜੀ ਕੁੰਜ ਦਾ ਦਰਦ ਵੀ।

ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਅੰਗ-ਸੰਗ। ਹਰ ਕਦਮ ਅਤੇ ਸਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ

ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਚਿੱਤ ਵੀ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿਯਮਤਾ ਵੀ ਧਰਦਾ।

ਕਵਿਤਾ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਘੋਰ ਲੈਂਦੀ ਜਦ ਰਿਸ਼ਤੇ ਰੁੱਸਦੇ, ਸਬੰਧ ਵਿਗੜਦੇ, ਸਕੀਆਂ ਬਾਂਹਾਂ ਮੇਰੀ ਕਬਰ ਪੁੱਟਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਕਰਦੀਆਂ, ਬੇਘਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਫ਼ਤਵਾ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਖੋਖਲਾ ਕਰਦੇ। ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਧਰਵਾਸ ਅਤੇ ਆਸ। ਤਿੜਕੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੁਲਾਸ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅਕਾਸ਼ ਵੀ। ਮੇਰੇ

ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਰਚਿਆ ਪ੍ਰਵਾਸ ਵੀ। ਕਵਿਤਾ ਦਰਅਸਲ ਮੇਰਾ ਹੀ ਰੂਪ ਤੇ ਪਰਛਾਵਾਂ। ਲੰਮੇਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮੰਗੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ। ਕਵਿਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਜਦ ਮੈਂ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਹੋਵਾਂ, 'ਕੱਲਾ ਬਹਿ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕੋਹਵਾਂ, ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਦੀਦੇ ਧੋਵਾਂ, ਆਪਣੇ-ਆਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵਾਂ, ਸਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਚਕਾਏ 'ਚ ਪਰੇਵਾਂ ਅਤੇ ਮੁਖੜੇ 'ਤੇ ਘਰਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪੋਹਵਾਂ, ਜਾਂ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਉੱਗੀਆਂ ਬਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਲੁਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਧੋਵਾਂ। ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੀਆਂ ਪੀੜਾਂ, ਜਖ਼ਮਾਂ, ਦੁੱਖਾਂ ਤੇ ਦਰਦਾਂ 'ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਫੇਰਾ ਧਰਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਤੰਦਰੁਸਤ ਕਰਦੀ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਮੇਰੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰਦੀ।

ਕਵਿਤਾ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ। ਭਲਾ ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਕੀ ਜਿਹੜੀ ਕਈ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਕਵਿਤਾ ਵਿਚੋਂ ਜਦ ਮੈਂ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਵਾਂ ਤਾਂ ਕਵਿਤਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪੂਰਨਤਾ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਾਉਂਦੀ। ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰੇ ਹਾਵਿਆਂ ਦਾ ਸੇਕ ਹੰਢਾਉਂਦੀ। ਮਿੱਤਰਾਂ ਸੱਜਣ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਵੇਲੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀ। ਲੀਰਾਂ ਹੋਈ ਬਾਪ ਦੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਘੱਗਾਉਂਦੀ, ਗੁਰਬਤ ਦੀਆਂ ਹੋਕਾਂ ਲਾਉਂਦੀ। ਕਦੇ ਬਨੋਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜਗਦੀਆਂ ਮੋਮਬਤੀਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਵਟਾਉਂਦੀ। ਕਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਉੱਗੀਆਂ ਕੱਪੜਾਂ ਦੇ ਨਾਵੇਂ ਚੁੱਪ ਲਾਉਂਦੀ। ਕਮਰੇ ਦੀ ਬੋਬਸੀ ਦੇ ਨਾਵੇਂ ਹਰਫ਼ ਲਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਲੀਕਾਂ ਵਾਹੁੰਦੀ। ਕਦੇ ਸੁੰਨ ਹੋਏ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਵੇਂ ਨਿੱਘ ਲਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਨਿਉਂਦਾ ਪਾਉਂਦੀ।

ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੂਪ ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਜੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦੇ। ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਜੋ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਪਰ ਹਰਫ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਣਾ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਾਸਲ। ਕਵਿਤਾ ਤਾਂ ਦਰਦਵੰਤੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਕਰੀਬੀ ਸਾਥੀ। ਜਦ ਬੋਲ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਜਾਂ ਨਾ-ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਮੇਰੀ ਸਾਬਣ ਬਣ ਕੇ ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੀ।

ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਲੰਮੀ ਚੁੱਪ ਵਿਚ ਉਤਰ ਕੇ ਖੁਦ ਵਿਚੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਮਨਫ਼ੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਭਾਵ ਹੀਣ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਬਚਦਾ ਹੀ ਕੀ? ਸਿਰਫ਼ ਸਾਹ ਪੂਰੇ ਕਰ ਜੀਵਨ ਅਕਾਰਬ ਹੀ ਗਵਾ ਦਿੰਦਾ। ਦਰਅਸਲ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚੋਂ ਉਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਰੱਤੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਪੈੜਾਂ। ਚੁੱਪ ਵਿਚ ਉੱਡ ਜਾਂਦੀ ਰਿਸ਼ਤਈ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਦੀ ਧੁੰਦ। ਨਿੱਘ ਵਿਚ ਪਿਘਲ ਜਾਂਦੀ ਮੇਰੀ ਰੂਹ। ਇਹ ਨਿੱਖਰਿਆ ਅਸਮਾਨ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਅਕਸ ਦੇਖ ਕੇ ਅੰਬਰ ਦਾ ਹਾਣੀ ਬਣਦਾ। ਅੰਬਰ ਅਤੇ

ਧਰਤ ਬਲਾਵਾਂ ਉਤਾਰਦੇ। ਪਰਵਾਜ਼ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਅੰਬਰ ਬਣਦੇ ਅਤੇ ਧਰਤ ਦਾ ਪੀਹੜਾ ਵੀ ਡਾਹੁੰਦੇ।

ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦ-ਜਾਲ ਜਾਂ ਹਰਫ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਭੁੱਲ-ਭੁਲੰਝੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਮੇਰੀ ਸੰਵੇਦਨਾ, ਸੁਹਜ, ਸੋਚ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਕੈਨਵਸ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਬੁਰਸ਼ੀ ਛੋਹਾਂ 'ਤੇ ਵਾਹੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਨਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਧਰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪਾਠਕ ਦੇ ਨਾਵੇਂ ਕਰਨਾ,

ਇਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮੀਰੀ ਗੁਣ। ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਅਚੇਤ ਸੰਬੰਧ। ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ, ਸੂਖਮ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦਾ ਵਹਾਅ। ਆਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਏ ਖ਼ਿਆਲਾਂ, ਖ਼ਾਬਾਂ ਅਤੇ ਖੋਰੀਅਤ ਦੀ ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਹੋੜਦਾ, ਟੋਕਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ। ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤੌਰ, ਅੰਦਾਜ਼ ਅਤੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਵਿਸਥਾਰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸੁਗਮ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਰਤਲ ਸਿਰਜਣਾ ਹੁੰਦਾ।

ਕਦੇ ਕਦੇ ਕਵਿਤਾ ਖ਼ਮੋਸ਼ ਹੋ, ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੀ। ਮੂਕ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਅੰਤਰੀਵੀ ਗੁਫ਼ਤਾਰ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ। ਇਹੀ ਚੁੱਪ ਹੀ ਦਰਅਸਲ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਕੁੱਝ ਵਿਚ ਅਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਣ, ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਪ-ਸੰਵਾਦ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਚੁੱਪ ਵਿਚੋਂ ਨਵੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਵੇਂ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਪਨਪਦੀਆਂ। ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਲੰਬੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਇੰਜ ਵੀ ਉੱਤਰਦੀਆਂ ਕਿ ਖੁਦ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਰੁੱਸ ਜਾਂਦੇ। ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬੋਲਦੇ ਹੀ ਨਾ। ਪਰ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਭਲਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ? ਫਿਰ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਤੋੜਦਾ। ਕਵਿਤਾ ਮੈਨੂੰ ਆਗੋਸ਼ ਵਿਚ ਲੈਂਦੀ, ਸਹਿਲਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਗਲਵੱਕੜੀ ਵਿਚੋਂ ਨਵੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਧਾਰਾ ਪਾ, ਮੇਰੀ ਚੁੱਪ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਮਨਾਉਂਦੀ।

ਕਈ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਹਾਣ ਦੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਹੀਪੁਣਾ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਰੜਕਦਾ। ਮੇਰੇ ਹੋਛੇਪਣ 'ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਨਹੋਰਾ ਮਾਰਦੀ। ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਉਤਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣ, ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਅਹੁਲਦਾ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਤੇ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫ਼ਾਈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੱਚ। ਇਹੀ ਸੱਚ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਜਿਉਂਦੇ, ਜੀਵਨ ਜਸ਼ਨ ਵੀ ਬਣਦੇ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਉਤਸਵ ਵੀ ਮਨਾਉਂਦੇ। ਇਹੀ ਮੀਰੀ ਅਸੂਲ ਬਣ ਕੇ ਮੇਰੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਅਸੀਮਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਿਰਜਣ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ।

ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਗੁਫ਼ਤਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਲੀਕਾ। ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਕਿ ਅਗਰ ਗੁਲਾਬ ਨੂੰ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਨਾ ਤੋੜੀਏ ਤਾਂ ਕੰਢੇ ਚੁਭ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਪੋਟਿਆਂ ਵਿਚ ਪੀੜਾਂ ਧਰ ਜਾਂਦੇ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਰੰਗ ਤੇ ਸਾਹਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਕਾਂ ਚਿਣੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਮਰ ਸੁਗੰਧਾਂ ਦਾ ਸੰਧਾਰਾ। ਪਰ ਪੀੜਾਂ ਸਾਹਾਂ ਲਈ ਸੂਲੀ। ਮਹਿਕਾਂ ਅਤੇ ਪੀੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਚੁਣਨਾ, ਇਹ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਜਾਣਦੇ।

ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਿਲਾਪ ਅਤੇ ਸਾਥ ਸੁਰੰਗ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ, ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਚਾਨਣ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਚਨ। ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਉਹ ਰੂਪ ਵੀ ਅੰਤਰ ਪਿਆਨ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਹੁੰਦਾ। ਕਵਿਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਿਰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਸਾਤ, ਤਾਰਿਆਂ ਭਰੀ ਰਾਤ, ਮੇਰੇ ਰੂਬਰੂ ਮੇਰੀ ਜਾਤ ਅਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਮੇਰੀ ਔਕਾਣ। ਕਰੂੰਬਲਾਂ ਦਾ ਫੁੱਟਣਾ, ਹਵਾ ਦਾ ਮਹਿਕਣਾ, ਕਣੀਆਂ ਦੀ ਰਿਮ-ਝਿਮ, ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਝਿੱਜਣ ਦਾ ਵਿਸਮਾਦ, ਸੱਜਣ ਦੀ ਸੰਧੂਰੀ ਯਾਦ, ਸਾਹਾਂ ਵਿਚ ਰਚੇ ਹੋਣ ਦਾ ਚਾਅ, ਪਿਘਲ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋਚਾ, ਖੁਦ ਲਈ ਮੰਗਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਦੁਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪਾ ਲੈਣੀ ਬਾਹ।

ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਅਰਥ ਜਦ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੋਝੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਨਰਥ ਪੁਣਾ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਜਰਿਆ ਨਾ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਦਾ। ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਦੇ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਪਰੋਂਦਾ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਕਹਾਉਂਦਾ।

ਕਵਿਤਾ ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਦੀ ਕਿ ਕੌਣ ਏਂ ਤੂੰ, ਜੀਅ ਕਿਉਂ ਚਿਹਾ, ਕਿਸ ਲਈ ਜੀਅ ਚਿਹਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲਿਆ ਫਿਰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਿਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਹ-ਸੁਰੰਗੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ-ਨਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ। ਕਵਿਤਾ ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੁੱਖ-ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਦਾ, ਬੁੱਢੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਂਦਾ, ਬੁੱਢੇ ਘਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਕਦੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਕਦੇ ਤਰੱਦਦ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਿੱਛਲ-ਝਾਤ ਮਾਰਦਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਰੀ ਭਟਕਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ।

ਕਵਿਤਾ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਣ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਕਿ ਰੋਬੋਟ ਬਣ ਕੇ ਤੂੰ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਂਗਾ? ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਧਰਤ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕਰਕੇ ਤੂੰ ਔਲਾਦ ਵਿਹੂਣਾ ਕੀਕਣ ਹੋ ਗਿਆ? ਕੀ ਸਮਾਜ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਤੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਸਕੇਂਗਾ? ਮਸਨੂਈ ਬੁੱਧੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਣਗੀਆਂ? ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦੀ ਹੋ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜਦਾਂ।

ਕਵਿਤਾ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸੱਚੀ ਮੈਨੂੰ ਅਚੰਭਿਤ ਹੀ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਜਦ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਤਲਾਬ, ਖੂਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ। ਪਰ ਲੋਕ ਖੂਹਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜਦ ਕਿ ਤਲਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੀਟਾਣੂ। ਇਸ ਲਈ ਬੰਦੇ ਦਾ ਵੱਡੇ ਹੋਣਾ ਅਹਿਮ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਬੰਦੇ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਤੇ ਖ਼ਾਬਾਂ ਵਿਚ ਗਹਿਰਾਈ ਅਤੇ ਭਲਿਆਈ ਹੋਵੇ।

ਕਵਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਦ ਤੂੰ ਧੀਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਵੇਲੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ। ਅਕਵੀ ਤਾਂ ਧੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੱਕ ਹੀ ਮਾਰ ਲੈਂਦੇ

ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਜਦ ਧੀ ਦੇ ਜਨਮ ਵੇਲੇ ਉਹ ਮਸੋਮੇ ਜਾਂਦੇ। ਕਵਿਤਾ ਨੇ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਮੀਰੀ ਗੁਣ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਾਂ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਸਮਝ ਕੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪਰੋਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਚਿਰਾਗ ਟਿਕਾਉਣਾ, ਸੁਰ ਬੁੱਧ ਰੂਪ ਸਜਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਸੁਖਮ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਾਠਕ ਦੀ ਸੋਚ-ਸਰਦਲ ਵਿਚ ਟਿਕਾਉਣਾ ਹੀ, ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕਰਮ।

ਕਵਿਤਾ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੀਰਾ ਵਰਗੀ, ਪਿਆਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰਾਧਾ ਵਰਗੀ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕੁਝ ਪੂਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕੁਝ ਅਧੂਰੀਆਂ ਅਧੂਰੀਆਂ।

ਕਵਿਤਾ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੁਮਕਦੀ ਪੌਣ ਗਾਉਂਦੀ। ਵਗਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਹੁੰਦਾ। ਬਿਰਖਾਂ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਸਰਾਉਂਦੀ ਹਵਾ ਪਿਆਰ ਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਭੋਰਿਆਂ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ? ਜਦ ਤਿਤਲੀਆਂ ਫੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਮੰਡਰਾਉਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਹੁੰਦਾ? ਚੰਨ-ਚਾਨਣੀ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਰਾਜ। ਸਰਥੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ? ਡੁੱਬਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਲੀ 'ਚ ਅੰਬਰ ਸੂਹਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ? ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਚੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਖਹਿੰਦੀ ਪੌਣ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੁਗਲੀਆਂ ਕਰਦੀ? ਬਹਾਰ ਦੀ ਆਮਦ ਚਮਨ ਵਿਚ ਗੁਦਗੁਦੀ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ? ਦੋ ਰੂਹ-ਰੱਤੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਪਿੱਘਲਦੇ? ਪ੍ਰੇਮ-ਮਿਲਣੀ ਦੌਰਾਨ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਵੱਧ ਬੋਲਦੀ? ਅਭੇਤ, ਅਚੇਤ, ਅਨਾਦੀ, ਅਗੰਮੀ ਅਤੇ ਅਨੁਠੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਹਰ ਪਲ ਰਾਗ-ਰਤਨ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਮਸਤ।

ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਖੁਦ ਦੀ ਕਸੀਦਕਾਰੀ, ਕਸੀਦਕਾਰੀ, ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦੀ ਕਲਮਕਾਰੀ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰੀਵ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਦਿਲਦਾਰੀ, ਰੂਹਦਾਰੀ, ਉਮਰ ਜੋੜੀ ਯਾਰੀ, ਮਨ ਦੀ ਖੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਸੋਚ ਉਡਾਰੀ। ਤਾਂ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੁਰ, ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਤਾਰੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹੁਣ ਬਣ ਗਈਆਂ ਧੁਰ ਦੀਆਂ ਆੜੀ।

ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਮੈਂ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ, ਮਨ ਜੂਹੇ ਪਨਪੇ ਖ਼ਿਆਲ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਭਿਆਲ। ਸ਼ਾਲਾ! ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਹੇ ਸਾਡੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦਾ ਜਲਾਲ।

ਚਿਠੀ ਬਾਬੇ ਬਖਤੌਰੇ ਦੀ

ਵਿਅੰਗ

ਲਿਖ ਤੁਮ ਬਖਤੌਰ ਸੌਂਹ ਅੱਗੇ ਮਿਲੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਖੜਗੇ ਸਾਹਿਬ, ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਕਾ ਵਾਢਰਾ ਜੀ ਨੂੰ! ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਐਲਾਨ ਕਰੋ ਕਿ ਈਵੀਐੱਮ ਨਾਲ

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ
ਫੋਨ: 480-794-0325

ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਨਾਂ ਚੋਣਾ ਜਿੱਤ ਲੈਣਗੇ, ਜਿੱਤ ਲੈਣ ਦਿਉ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਾਈਕਾਟ ਨਾ ਵੀ ਕਰੋ ਤਾਂ ਵੀ ਦਿੱਲੀ

ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਬਣਨੀ ਹੈ ਲਿਖ ਲਵੋ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਸੀਟਾਂ ਉਹ ਹੁਣੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਜਿਤਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਐਗਜ਼ਿਟ ਪੌਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧੂੜ ਚਟਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪੰਜ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਚਾਰ ਉਹ ਖੁਦ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਰਹਿੰਦ ਖੁੰਹਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਵਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਫਿਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਐਮ ਐਲ ਏ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸੱਚੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ 2014 ਤੋਂ ਚਾਲੂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਾਵਤ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਐ ਮੁੰਗਲੀ ਕੱਛੇ ਮਾਰਨੀ ਤੇ ਸੂਈ ਕਰਨੀ ਦਾਨ। ਭਾਵ 99.9 % ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਤੇ 0.01 ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇ ਵਾਹਵਾ ਖੱਟ ਲੈਣੀ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਸੀ : ਰਾਜ ਕਪੂਰ

ਕੋਈ ਵੇਲਾ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ 'ਆਰ.ਕੇ.ਫਿਲਮਜ਼' ਅਤੇ 'ਆਰ.ਕੇ.ਸਟੂਡੀਓ' ਦੀ ਤੂਤੀ ਬੋਲਦੀ ਸੀ ਤੇ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ 'ਸ਼ੋਅਮੈਨ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਭ ਲੋਕ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਾਲਮ ਸਮੇਂ ਦੀ ਧੁੜ ਨੇ ਆਰ.ਕੇ.ਫਿਲਮਜ਼ ਅਤੇ ਆਰ.ਕੇ.ਸਟੂਡੀਓ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਤਾਂ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦਾ 'ਸ਼ੋਅਮੈਨ' ਵਾਲਾ ਦਰਜਾ ਅੱਜ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਫਲ, ਸਾਰਥਕ, ਸੰਗੀਤਮਈ, ਸੁਹਜ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਸਿਨੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਦਾ ਹੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ।

%ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਕਪੂਰ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ 14 ਦਸੰਬਰ, 1924 ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਰਾਮਸਰਨੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜਨਮੇ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦੇ ਦੋ ਭਰਾ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਤੇ ਸ਼ਸੀ ਕਪੂਰ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰ ਹੀ ਬਣੇ ਪਰ ਭੈਣ ਉਰਮਿਲਾ ਸਿਆਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਦਾਦਾ ਬਸੇਸ਼ਰਨਾਥ ਕਪੂਰ ਤੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਨ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਹੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਗੁਣ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕੇਵਲ ਗਿਆਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਬਾਲੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸਨੇ ਫਿਲਮ 'ਇਲਕਲਾਬ' ਰਾਹੀਂ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਉਸਨੇ 'ਬਾਲਮੀਕ', 'ਹਮਾਰੀ ਬਾਤ' ਅਤੇ 'ਗੋਰੀ', ਆਦਿ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਫੋਟੀਆਂ-ਫੋਟੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਤੋਂ ਠੀਕ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸੰਨ 1947 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਮਧੂਬਾਲਾ ਜਿਹੇ ਨਵੇਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਚਿਰਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕੇਦਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਫਿਲਮ

ਪ੍ਰੋ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਕੇ ਘੁੰਮਣ
410, ਚੰਦਰ ਨਗਰ, ਬਟਾਲਾ।
ਫੋਨ: 97816-46008

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਦਾਕਾਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਸੰਨ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਅਣਵੰਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਤੱਥ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਨ 1912 ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਸੰਤ ਪੁੰਡਲੀਕ' ਅਤੇ ਸੰਨ 1913 ਵਿੱਚ ਦਾਦਾ ਸਾਹਿਬ ਫਾਲਕੇ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਫਿਲਮ 'ਰਾਜਾ ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ' ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨੇ ਸੰਨ 1931 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 'ਆਵਾਜ਼' ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਭਾਵ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੀਆਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮਾਂ 'ਮੂਕ' ਭਾਵ ਆਵਾਜ਼ ਰਹਿਤ ਫਿਲਮਾਂ ਸਨ। ਇਸ ਆਵਾਜ਼ਯੁਕਤ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ 'ਆਲਮਆਰਾ' ਜਿਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਆਰਦੇਸ਼ਹੀਰ ਈਰਾਨੀ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ, ਜਿਸਦਾ ਜਨਮ ਸੰਨ 1906 ਵਿੱਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਫੈਸਲਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜਕਪੂਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀਆਂ 'ਮੁਗਲੇ ਆਜ਼ਮ', ਸਿਕੰਦਰੇ ਆਜ਼ਮ, ਰੁਸਤਮ ਸੋਹਰਾਬ, ਗਜ਼ਲ, ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ, ਆਵਾਰਾ ਅਤੇ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜਹਾਜ਼ ਹੈ' ਸਣੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ 'ਦਾਦਾ ਸਾਹਿਬ ਫਾਲਕੇ ਅਤੇ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣ' ਸਣੇ ਕਈ ਹੋਰ ਉੱਚ ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ 'ਗੋਲਡਨ ਤੇ ਸਿਲਵਰ ਜੁਬਲੀ' ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਣ ਕਰਕੇ 'ਜੁਬਲੀਸਟਾਰ' ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਅਦਾਕਾਰ ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰਨ 1927 ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀਆਂ 'ਧੂਲ ਕਾ ਫੂਲ, ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ,

ਨੀਲ ਕਮਲ' ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਨੀਲ ਕਮਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਨੇ 'ਦਿਲ ਕੀ ਰਾਨੀ', 'ਦਿਲ ਕੇ ਤਰਾਨੇ', 'ਜੇਲ ਯਾਤਰਾ', 'ਅਮਰ ਪ੍ਰੇਮ', 'ਗੋਪੀਨਾਥ' ਅਤੇ 'ਚਿਤੌੜ ਵਿਜੈ' ਨਾਮਕ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਗੀਤ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨਾ ਬਣਨ ਕਰਕੇ ਖਾਸਾ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਵੱਡਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸਫਲ ਅਦਾਕਾਰ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕੇਵਲ 24 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਰ.ਕੇ.ਸਟੂਡੀਓ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਫਿਲਮ 'ਆਗ' ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣਾ ਕੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਨਰਗਿਸ, ਕਾਮਿਨੀ ਕੌਸਲ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਸਨ। 'ਆਗ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਨੇ ਸੰਨ 1949 ਵਿੱਚ 'ਬਰਸਾਤ' ਬਣਾਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ 'ਤੇ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਆਰ.ਕੇ.ਫਿਲਮਜ਼ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ 'ਅਵਾਰਾ', 'ਸ਼੍ਰੀ 420', 'ਜਾਗਤੇ ਰਹੋ', 'ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਮੇਂ ਗੰਗਾ ਬਹਿਤੀ ਹੈ', 'ਬੂਟ ਪਾਲਿਸ਼', 'ਅਬ ਦਿੱਲੀ

ਦੂਰ ਨਹੀਂ' ਆਦਿ ਯਾਦਗਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 'ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਮੇਂ ਗੰਗਾ ਬਹਿਤੀ ਹੈ' ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਨਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਰਾਧੂ ਕਰਮਾਕਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜਨਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 'ਅਹ', 'ਦਾਸਤਾਨ', 'ਅਨਦੋਨੀ', 'ਫਲੀਆ', 'ਅਨਤੀ', 'ਦਿਲ

ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਨੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਛੇਵੇਂ, ਸੱਤਵੇਂ ਤੇ ਅੱਠਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਲਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲੋਹਾ ਮੰਨਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਤੌਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ 'ਆਗ' (1948), 'ਅਵਾਰਾ', 'ਸ਼੍ਰੀ 420', 'ਅੰਦਾਜ਼', 'ਸੰਗਮ', 'ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜੋਕਰ', 'ਬੋਬੀ', 'ਸੱਤਿਆਮ ਸ਼ਿਵਮ ਸੁੰਦਰਮ', 'ਪ੍ਰੇਮ ਰੋਗ' ਅਤੇ 'ਰਾਮ ਤੇਰੀ ਗੰਗਾ ਮੈਲੀ' (1985) ਆਦਿ ਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਫਿਲਮ 'ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜੋਕਰ' ਦੇ ਫਲਾਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਨਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਪਕੜਦਿਆਂ ਹੋਇਆ 'ਬੋਬੀ' ਜਿਹੀ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਰਮਾਂਟਿਕ ਫਿਲਮ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁਆਚਦਾ ਵੱਕਾਰ ਮੁੜ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਰਣਧੀਰ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਕਲ ਆਜ ਔਰ ਕਲ' ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਨੂੰ 'ਬੋਬੀ' ਰਾਹੀਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਸੰਨ 1988 ਵਿੱਚ ਉਹ ਬਤੌਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਫਿਲਮ 'ਹਿਨਾ' ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜੀਵ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹੋ ਰਹੇ ਇਕ ਸਮਾਗਮ

ਹੀ ਤੇ ਹੈ', 'ਸੰਗਮ', 'ਅਰਾਊਂਡ ਦਾ ਵਰਲਡ ਇਨ ਏਟ ਡਾਲਰਜ਼', 'ਸਪਨੋ ਕਾ ਸੌਦਾਗਰ', 'ਦੇ ਜਾਸੂਸ', 'ਗੋਪੀਚੰਦ ਜਾਸੂਸ' ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਨ। ਸੰਨ 1982 ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਅਦਾਕਾਰ ਉਸਨੇ 'ਵਕੀਲ ਬਾਬੂ' ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਫਿਲਮੀ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਮਿਤਾਬ ਬੱਚਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਨਸੀਬ' ਦੇ ਇੱਕ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਦਿੱਗਜ

ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਨੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਛੇਵੇਂ, ਸੱਤਵੇਂ ਤੇ ਅੱਠਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਲਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲੋਹਾ ਮੰਨਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਤੌਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ 'ਆਗ' (1948), 'ਅਵਾਰਾ', 'ਸ਼੍ਰੀ 420', 'ਅੰਦਾਜ਼', 'ਸੰਗਮ', 'ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜੋਕਰ', 'ਬੋਬੀ', 'ਸੱਤਿਆਮ ਸ਼ਿਵਮ ਸੁੰਦਰਮ', 'ਪ੍ਰੇਮ ਰੋਗ' ਅਤੇ 'ਰਾਮ ਤੇਰੀ ਗੰਗਾ ਮੈਲੀ' (1985) ਆਦਿ ਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਫਿਲਮ 'ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜੋਕਰ' ਦੇ ਫਲਾਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਨਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਪਕੜਦਿਆਂ ਹੋਇਆ 'ਬੋਬੀ' ਜਿਹੀ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਰਮਾਂਟਿਕ ਫਿਲਮ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁਆਚਦਾ ਵੱਕਾਰ ਮੁੜ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਰਣਧੀਰ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਕਲ ਆਜ ਔਰ ਕਲ' ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਨੂੰ 'ਬੋਬੀ' ਰਾਹੀਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਸੰਨ 1988 ਵਿੱਚ ਉਹ ਬਤੌਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਫਿਲਮ 'ਹਿਨਾ' ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜੀਵ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹੋ ਰਹੇ ਇਕ ਸਮਾਗਮ

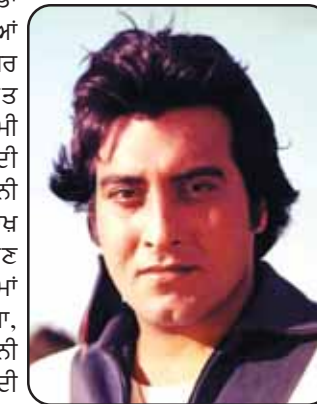
ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ 'ਦਾਦਾ ਸਾਹਿਬ ਫਾਲਕੇ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਦਮੇ ਦਾ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਏਮਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਠੀਕ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਉਪਰੰਤ ਰਣਧੀਰ ਕਪੂਰ ਨੇ ਬਤੌਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਰਾਜ ਦੀ ਆਖਰੀ ਫਿਲਮ 'ਹਿਨਾ' ਨੂੰ ਰਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਦਾਕਾਰ ਜ਼ੇਬਾ ਬਖ਼ਤਿਆਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਸੰਨ 1991 ਵਿੱਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਕਾਫੀ ਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦਰਅਸਲ 'ਤਿੰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ', '11 ਫਿਲਮ ਫੇਅਰ ਪੁਰਸਕਾਰ', 'ਦੇ ਲਾਈਫਟਾਈਮ ਐਚੀਵਮੈਂਟ ਐਵਾਰਡ' ਅਤੇ 'ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣ' ਜਿਹੇ ਉੱਚ ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਹਸਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਪੈਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਆਰਜੂ, ਮੇਰੇ ਮਹਿਬੂਬ, ਝੁਕ ਗਿਆ ਆਸਮਾਨ, ਆਈ ਮਿਲਨ ਕੀ ਬੋਲਾ ਅਤੇ ਸੰਗਮ' ਸਣੇ ਕਈ ਹੋਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਸਲਾਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ 1 ਮਈ, ਸੰਨ 1913 ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਿਖੇ ਜਨਮਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਧਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਕੇਤਨ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਅਧਿਆਪਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ 'ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਰੇਡੀਓ' 'ਤੇ ਅਨਾਊਂਸਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਿੱਲੋਕ ਕਪੂਰ, ਰਹਿਮਾਨ, ਨੂਰਜਹਾਂ, ਪ੍ਰੇਮ ਚੋਪੜਾ, ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ, ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਜ, ਆਈ.ਐਸ.ਜੋਹਰ, ਕਬੀਰ ਬੇਦੀ, ਸ਼ੇਖਰ ਕਪੂਰ, ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ, ਸਿਆਮਾ, ਨਵੀਨ ਨਿਸ਼ਚਲ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸ਼ੈਲੀ ਆਦਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਾਏ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨੂੰ ਕਈ ਬਲਾਕਬਸਟਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਕੇ ਇਸਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਸੀ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਪੱਗ ਸ਼ਮਲਾ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਨਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜੰਮੇ ਸਨ ਜਿਹੜਾ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਵੰਡ ਪਿੱਛੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਅਦਾਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਜੋਕੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖਿੱਤੇ ਵਾਲੇ ਉਸ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜਨਮੇ ਸਨ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਕੁਝ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਮੁਢਾਂਦਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਨ 1966 ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਟੋਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਮਨ, ਮਦਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਸ਼ ਆਦਿ 'ਪੁਰੀ' ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਤਿਕੜੀ ਵਿਚਲੇ ਮਦਨ ਪੁਰੀ ਦਾ ਜਨਮ 30 ਸਤੰਬਰ, ਸੰਨ 1915 ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਤੌਰ

ਖਲਨਾਇਕ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਭਿਨੇਤਾ 'ਹਾਵਤਾ ਬਰਿਜ, ਚਾਈਨਾ ਟਾਊਨ, ਗੋਦਾਨ, ਫਕੀਰ, ਫੂਲ ਔਰ ਪੱਥਰ, ਉਪਕਾਰ, ਹਾਥੀ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਾ ਠੰਗ' ਜਿਹੀਆਂ ਨਾਮਵਰ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈਆਂ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਅਮਰੀਸ਼ ਪੁਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਡੰਕਾ ਤਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਵੱਜਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਹੀ ਜਨਮੇ ਅਮਰੀਸ਼ ਨੇ ਚਾਲੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ 'ਮਿਸਟਰ ਇੰਡੀਆ, ਚਾਈਨਾ ਗੇਟ, ਲੋਹਾ, ਗਦਰ, ਵਿਧਾਤਾ, ਦਾਮਿਨੀ, ਘਾਇਲ, ਘਾਤਕ, ਸ਼ਕਤੀ, ਹੀਰੋ, ਫੂਲ ਔਰ ਕਾਟੋ, ਦਿਲਜਲੇ ਅਤੇ ਦਿਲਵਾਲੇ ਦੁਲਹਨੀਆ ਲੇ ਜਾਏਗੇ' ਸਮੇਤ 150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਫਲ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਬੇਜੋੜ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਲੋਹਾ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਤੋਂ ਮੰਨਵਾਇਆ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਜਨਮੀ ਅਤਿਅੰਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਦਾਕਾਰਾ ਵਿੰਮੀ ਕੇਵਲ 34 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ ਇਸ ਫ਼ਾਨੀ ਜਹਾਨ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਪੰਜਾਬਣ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਹਮਰਾਜ਼', 'ਚਨ', 'ਪਤੰਗ', 'ਆਬਰੂ', 'ਕ੍ਰੋਧ ਅਤੇ ਕਹਾਨੀ ਹਮ ਸਭ ਕੀ' ਜਿਹੀਆਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ 'ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜਹਾਜ਼ ਹੈ' ਜਿਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਬਿਲੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਸਨ। 8 ਦਸੰਬਰ, ਸੰਨ 1935 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜਨਮਿਆ ਅਦਾਕਾਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਦਾ ਮੁਝਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ 'ਸ਼ੋਅਲੋ', 'ਰਾਮ ਬਲਰਾਮ', 'ਧਰਮਵੀਰ', 'ਆਖੇ', 'ਸਮਰਾਟ', 'ਦਿਲ ਨੇ ਫਿਰ ਯਾਦ ਕੀਆ', 'ਸਤਿਆਕਾਮ', 'ਸਾਲੀਮਾਰ', 'ਰਜ਼ੀਆ ਸੁਲਤਾਨ', 'ਅਲੀ ਬਾਬਾ ਚਾਲੀਸ ਚੋਰ', 'ਲੋਹਾ', 'ਵਤਨ ਕੇ ਰਖਵਾਲੇ', 'ਹਕੂਮਤ', 'ਯਮਲਾ ਪਗਲਾ

ਦੀਵਾਨਾ' ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੋਰ ਫਿਲਮਾਂ ਅਭੁੱਲ ਅਤੇ ਅਤੁੱਲ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਨ 1947 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਨ 1966 ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤੇ ਫਿਰ ਸੰਨ 1966 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਅਜੋਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜੰਮੇ ਹੋਰ ਦਿਲਦਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਜੇ ਅਨੰਦ, ਦੇਵ ਅਨੰਦ, ਰਾਜੇਸ਼ ਖੰਨਾ, ਜਤਿੰਦਰ, ਵਿਨੋਦ ਮਹਿਰਾ, ਸੁੰਦਰ, ਗੋਪਾਲ ਸਹਿਗਲ, ਰਾਜ ਬੱਬਰ, ਅਕਸ਼ੇ ਕੁਮਾਰ, ਓਮ ਪੁਰੀ, ਗੀਤਾ ਬਾਲੀ, ਦੀਪਤੀ ਨਵਲ, ਰੋਮੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਦੀਪਾ ਮਹਿਤਾ, ਗੁਲ ਪਨਾਗ, ਸੋਨੂੰ ਸੂਦ, ਗੁਰਬਚਨ, ਦੀਪ ਢਿੱਲੋਂ, ਪ੍ਰਿਆ ਗਿੱਲ, ਮਾਹੀ ਗਿੱਲ, ਉਪਾਸਨਾ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਵੀਨ ਚਾਵਲਾ, ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਖੁਰਾਨਾ, ਜਸਪਾਲ ਭੱਟੀ, ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ, ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਮੋਨਿਕਾ ਬੇਦੀ, ਨਿਕਿਤਾ ਅਨੰਦ, ਸਵੇਤਾ ਮੈਨਨ, ਸੁਦੇਸ਼ ਲਹਿਰੀ, ਕਪਿਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਮੀਕਸ਼ਾ ਸਿੰਘ, ਮੰਗਲ ਢਿੱਲੋਂ, ਰੰਜੀਤ, ਰੰਜੀਤਾ ਕੌਰ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਸ਼ੌਕ' ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਵਿੱਚ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜੰਮੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੱਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰ ਜੰਮੇ ਸਨ ਤੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਜੁੱਸੇ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ' ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਪੂਰ, ਸ਼ਸੀ ਕਪੂਰ, ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ, ਰਣਧੀਰ ਕਪੂਰ, ਰਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ, ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ, ਬੋਬੀ ਦਿਓਲ, ਕਰਨ ਦਿਓਲ, ਸੰਜੇ ਦੱਤ, ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ, ਗੋਵਿੰਦਾ, ਅਭੇ ਦਿਓਲ, ਕਿਰਨ ਖੇਰ, ਉਮਾ ਦੇਵ ਉਰਫ਼ ਟਨਟਨ, ਅਮ੍ਰਿਤਾ ਸਿੰਘ, ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ, ਗ੍ਰੇਸੀ ਸਿੰਘ, ਨੀਤੂ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਤ ਸਾਹਨੀ,

ਟਵਿੱਕਲ ਖੰਨਾ, ਬਿੰਦੂ ਸਿੰਘ, ਕੁਮਾਰ ਗੌਰਵ' ਆਦਿ ਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਜੇਕਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਬਾਖੂਬੀ ਗੱਡੇ ਹਨ ਤੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਇਹ ਅਦਾਕਾਰ ਹਨ 'ਰਵਿੰਦਰ ਕਪੂਰ, ਇੰਦਰਾ ਬਿੱਲੀ, ਰਾਮ ਮੋਹਨ, ਦਿਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ, ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ, ਸੋਨਮ ਬਾਜਵਾ, ਨੀਰੂ ਬਾਜਵਾ, ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਮੀ ਵਿਰਕ'। ਜੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਤਰੱਕੀ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਤ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਕਾਬਿਲੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਸਮੂਹ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੰਖਾਂ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਕਾਰ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਗਾਇਕ, ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਸੰਵਾਦ ਲੇਖਕ, ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨੂੰ ਉਚੇਰੇ ਮੁਕਾਮ ਅਤਾ ਫਰਮਾਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਸੰਖਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੇ ਸੁਹਰਤ ਦਾ ਪਰਚਮ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਏ ਗਏ ਯੋਗਦਾਨ ਹਿਤ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਸਦਾ ਰਿਣੀ ਰਹੇਗਾ।

ਸਫਰ-ਏ-ਸ਼ਹਾਦਤ

ਦੋ ਨੇ ਧਰਤੀ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਰੰਗ ਦਿੱਤੀ,
ਦੋ ਸਰਹੰਦ ਦੀ ਧਰਤੀ ਸਿੰਗਾਰ ਗਏ ਨੇ।

ਦਸੰਬਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸਿੱਖ
ਪੰਥ ਲਈ ਡੂੰਘੇ ਦਰਦਾਂ ਦੀ
ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ ਜਦੋਂ
ਚਮਕੌਰ, ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਤੇ
ਸਰਹੰਦ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸ
ਅਤੇ ਅਮੁਲ ਯਾਦਾਂ ਸਾਡੇ
ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਫਰ
ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ
ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ
ਕੋਟਨਿ-ਕੋਟਿ ਪ੍ਰਣਾਮ!

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਰੱਖੜਾ ਪਰਿਵਾਰ